



สารสารไทย
THAI JOURNAL

ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๔๕ พฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๕๔

เดินตามรอยเท้าพ่อ

ฉันเดินตามรอยเท้าอันรวดเร็วของพ่อโดยไม่หยุด
ผ่านเข้าไปในป่าใหญ่ น้ำกล่ว ทิบ แม่ไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด
มืดและกว้าง มีต้นไม้ใหญ่เหมือนหอคอยที่เข้มแข็ง
พ่อจ๋า... ลูกหิวจะตายอยู่แล้วและเหนื่อยด้วย
ดูซิจะ... เลือดไหลออกมาจากเท้าทั้งสองที่บาดเจ็บของลูก
ลูกกลัวงู เสือ และหมาป่า
พ่อจ๋า... เราจะถึงจุดหมายปลายทางไหม?

ลูกเอ๋ย... ในโลกนี้ไม่มีที่ไหนดอกไม้มีความรื่นรมย์
และความสบายสำหรับเจ้า
ทางของเรามีได้ปูด้วยดอกไม้สวยงาม
จงไปเถิด แม้ว่ามันจะเป็นสิ่งที่บีบคั้นหัวใจเจ้า
พ่อเห็นแล้วว่า หนามตำเนื้ออ่อนอ่อนของเจ้า
เลือดของเจ้าเปรียบดังทับทิมบนใบหญ้าไกลน้ำ
น้ำตาของเจ้าที่ไหลต้องพุ่มไม้สีเขียว
เปรียบดังเพชรบนมรกตที่แสดงความงามเต็มที่
เพื่อมนุษยชาติ... จงอย่าละความกล้า
เมื่อเผชิญกับความทุกข์... ให้อดทนและสุขุม
และจงมีความสุขที่ได้ยึดอุดมการณ์ที่มีค่า
ไปเถิด... ถ้าเจ้าต้องการเดินตามรอยเท้าพ่อ

๒๕๑๙

บทพระราชนิพนธ์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี





ปก : พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดช
ภาพพระราชทาน



วารสารไทย THAI JOURNAL

ปีที่ ๒๗ ฉบับที่ ๙๘ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๕๙
หมายเลขสากลประจำวารสาร ISSN 0125 572X

วารสารไทย เป็นวารสารเผยแพร่ข้อมูล
ความรู้เชิงสารคดีที่เป็นประโยชน์แก่
ประชาชนชาวไทย เพื่อสนับสนุนการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข

วารสารไทย เป็นวารสารเผยแพร่เพื่อ
เป็นอนันตนาการแก่ประชาชนทั่วไป
ทรงคณะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในวารสาร
นี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านซึ่งไม่จำเป็น
ต้องตรงกับความเห็นของบรรณาธิการและ
คณะผู้จัดทำ

สำนักงานวารสารไทย

ฝ่ายผลิตสื่อและเผยแพร่

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

โทร. ๐-๒๒๒๙-๙๔๘๐, ๐-๒๒๒๙-๙๔๘๒

โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๕๓๒๒

<http://identity.opm.go.th>

พิมพ์ที่

บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด

๔๙ ซอยวชิรธรรมสาธิต ๓๗

ถนนสุขุมวิท ๑๐๑/๑ แขวงบางจาก

เขตพระโขนง กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐

โทร. ๐-๒๗๔๖-๓๑๓๐-๔, ๐-๒๗๔๓-๙๐๐๐

โทรสาร ๐-๒๓๙๘-๗๐๗๓

ห้ามจำหน่าย

เผยแพร่เพื่อเป็นอนันตนาการ จาก
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

บรรณาธิการ

นายชาคริต จุลกะเสวี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายวิญญู เอมประณีตร

นายเมธี เผื่อนทอง

กองบรรณาธิการ

คุณหญิงคณิดา เลชะกุล

นายเย็นใจ เลหาวิช

นางเนาวรัตน์ ทองรัมย์

นายสมหมาย จันทรเรือง

นายวิจิตร อวระกุล

นายทินกร ภูวะปัจฉิม

นายสมาน นกายน

คณะกรรมการจัดทำวารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

อนุกรรมการที่ปรึกษา

คุณหญิงคณิดา เลชะกุล

ประธานอนุกรรมการ

นายวิจิตร อวระกุล

รองประธานอนุกรรมการ

นายชาคริต จุลกะเสวี

นายเย็นใจ เลหาวิช

อนุกรรมการ

นายทินกร ภูวะปัจฉิม

นายวิญญู เอมประณีตร

นายสมหมาย จันทรเรือง

นางเนาวรัตน์ ทองรัมย์

นายสมาน นกายน

อนุกรรมการและเลขานุการ

นายเมธี เผื่อนทอง

อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

นายมานิช คามณีย์

นายจักรกฤษณ์ มณีปิยะสุต

ร.ต.ท.หญิงเมทินี ศรีรุ่งเรือง



จากบรรณาธิการ

ในปี ๒๕๔๙ นี้ “วารสารไทย” ได้พยายามจัดเสนอเรื่องในเล่ม ให้บริการความรู้ที่น่าอ่าน และมีประโยชน์นานาประการ นอกเหนือจากแบบเดิมสมัยก่อนนั้น บัดนี้คณะบรรณาธิการวารสารไทย ได้จัดเสนอเรื่องหลักในทางเอกลักษณ์ของชาติ เรื่องที่น่ารู้เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ การบริหาร บ้านเมือง ตลอดจนความรู้ทางค่านิยมที่ดีที่มีประโยชน์แก่ผู้อ่านส่วนรวมเป็นหลักสำคัญ ในแนวของระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ

นอกจากนี้ ยังได้เริ่มพยายามจัดเสนอเรื่องราวในสาขาอื่นๆ ที่น่าสนใจและควรรู้ รวมทั้งเรื่องที่น่าสนใจอย่างสบายเบาสมอง และเปิดเผยสิ่งที่ค้างคา มีคุณค่าทางเอกลักษณ์ของชาติไทยเรา ให้ได้มีเลือกอ่านกันได้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะได้พยายามเสนอวารสารไทยของเรานี้ ให้แพร่หลายลงไปสู่กลุ่มผู้อ่านทุกระดับ นอกจากนักการเมือง และนักวิชาการต่างๆ ระดับสูงแล้ว ยังเผื่อประโยชน์ไปถึงผู้ประกอบอาชีพหลักที่สำคัญของชาติ ทั้งด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม การเกษตร และการปกครอง โดยได้พยายามเผยแพร่วารสารนี้ลงสู่พี่น้องเกษตรกรในทุกจังหวัดทั่วประเทศไทยด้วย

สำหรับในเล่มนี้ ก็มีเรื่องที่น่าอ่านนานาทัศนะ เสนอให้พิจารณาเลือกอ่านได้ตามประสงค์ ล้วนแต่่าอ่านเป็นประโยชน์ทั้งสิ้น โดยได้รับความร่วมมือจากท่านนักเขียนฝีมือเด่นๆ ช่วยส่งเรื่องมาให้เสนอในเล่มนี้ด้วย เช่น เรื่อง ๖๐ ปี ได้พระบารมีปกเกล้าฯ เพลงพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องยิ่งกว่าจินตาคำนุรินทร์ คำนานและประวัติพระมหาธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ชุมชนแขกสมัยกรุงศรีอยุธยา เรื่องพ่อแม่กับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่ลูกตามแนวพุทธ เพลงไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ท่องเที่ยวไทยไปเมืองระนอง การประชุมที่มีประสิทธิภาพ เรื่องชิ้นงานฝึกทักษะจากเศษไม้ นวัตกรรมทางการศึกษา

นอกจากนี้ยังได้เชิญเชิญสำเนาพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานพิเศษแก่บุคลากรศาลปกครองสูงสุด ผู้พิพากษาประจำศาล สำนักงานศาลยุติธรรม เสนอไว้ให้พี่น้องประชาชนทั้งหลายได้พิจารณากันด้วย

อนึ่ง สำหรับท่านที่ประสงค์จะเสนอข้อคิดเห็นที่น่ารู้ประการใดเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวม ก็ขอได้โปรดติดต่อส่งมายัง “วารสารไทย” ของเราได้เสมอ

ด้วยความทอมนพระคุณยิ่ง
ธาดารัต จุลกะเลวี
๑ มิถุนายน ๒๕๔๙



สารบัญ



๕. ด้วยพระบารมีพระมหากษัตริย์ไทย ทรงคลี่คลาย
วิกฤติการณ์บ้านเมือง

❖ ชาคริต จุลกะเสวี

๗. พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๑๑. ๖๐ ปี ได้พระบารมีปกเกล้าฯ

❖ คร.เย็นใจ เลหาวิช

๑๗. เพลงพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

❖ คุณหญิงคณิดา เลชะกุล

๒๐. ยิ่งกว่าจินตาคำบูรินทร์

❖ วนิดา สติตานนท์

๓๐. คำนานและประวัติพระมหาธาตุเมืองนครศรีธรรมราช

❖ เนาวรัตน์ ทองรัมย์

๔๔. ภูมินามวิทยา พระนครศรีอยุธยา ชุมชนแซกสมัย

กรุงศรีอยุธยา : แซกมัวร์ ถนนมัวร์

❖ รองศาสตราจารย์วันิช สุธารัตน์

๕๕. พ่อแม่กับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ให้แก่วัยรุ่นตามแนวพุทธ

❖ คร.ณวิวรรณ จันทรัตน์

๕๙. เพลงไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ตอนที่ ๔

❖ ไทใหญ่ นภายน

๗๒. ท่องเที่ยวไทยไปเมืองระนอง

❖ คร.สมหมาย จันทรเรือง

๘๑. การประชุมที่มีประสิทธิภาพ

❖ วิจิตร อวระกุล

๘๕. ชัยงานฝึกทักษะจากเศษไม้

❖ เสกสรร กาวันชัย



ด้วยพระบารมี
พระมหากษัตริย์ไทย
ทรงกลั่นลายวิจิตรการณืข้าบเมือง

ชาคริต ชุลกะเสวี

..... ❖

เมืองไทยเรานั้นมีโชคดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ดำรงอยู่ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีรัฐธรรมนูญ ที่คนทั้งชาติพร้อมใจกันเทิดทูนพระมหากษัตริย์เจ้าไว้เหนือเกล้าฯ ยามใดที่ผู้บริหารบ้านเมืองเฉฉวนผิดแนวทางออกไปบ้าง จึงยังมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงพระเมตตาเตือนสติให้ยั้งคิด และหาทางแก้ไขให้ถูกต้องตลอดมา

ซึ่งนับว่าเป็นบุญของปวงประชาราษฎร์ทั้งหลาย ที่ได้ปลอดภัยผ่านพ้นจากวิกฤติการณ์หลายครั้งหลายครามาด้วยดี

ดูอย่างเมื่อปลายปีที่แล้ว ตลอดมาจนถึงต้นปี ๒๕๕๙ ปัจจุบันนี้ ที่ได้เกิดมีความขัดแย้งกันขึ้น เช่น เรื่องของทาง ๓ จังหวัดภาคใต้ รวมทั้งเรื่องความขัดแย้งอย่างรุนแรง ระหว่างคณะผู้บริหาร กับกลุ่มบุคคลจากบางพรรคบางพวก ซึ่งมีความคิดเห็นไม่ตรงกันอยู่

ในที่สุดเรื่องได้กระทบไปถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อพระองค์ท่านได้ทรงทราบ เพื่อระงับการขยายตัวของเหตุการณ์เหล่านั้นให้สงบลง พระองค์ท่านก็ได้ทรงพระราชดำริแนะทางสว่างให้ โดยผ่านทางพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี อดีตนายกรัฐมนตรีผู้สุขุมเยือกเย็น ได้หาทางยุติการขยายตัวของเหตุการณ์นั้น โดยใช้เหตุผลและความมีสติ พิจารณาดำเนินการกันในทางสันติวิธีที่ถูกต้อง

ซึ่งพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้กรุณาดำเนินการตามแนวพระราชดำรินั้น และได้เปิดเผยผ่านสื่อมวลชนให้ทราบว่า แนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ไว้เกี่ยวกับเรื่องนั้น รวบรวมได้มีอยู่ ๑๔ ประการ เช่น การบริหารจะต้องเป็นการบริหารเพื่อความมั่นคงของชาติ เพื่อความเจริญของประเทศและเพื่อความผาสุกของประชาชน การบริหารจะต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและของญาติพี่น้อง หรือประโยชน์ของบริวารทั้งหลายเข้ามาเกี่ยวข้อง

ซึ่งประชาชนทั้งหลายคงจำพระปฐมพระบรมราชโองการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงรับสั่งว่า “เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” นั้นได้ดี

ทั้งจะต้องบริหารด้วยความสามัคคี ทรงเห็นว่าความสามัคคีปรองดอง จะนำประเทศไปสู่ความเจริญและความเข้มแข็ง ทำให้งานบรรลุผลสำเร็จ จึงขอเน้นว่า ผู้บริหารทุกระดับ จะต้องรู้จักรักษาความสามัคคีในหน่วยงานในชาติของเรา ผู้บริหารจะต้องรู้จักกำหนดนโยบายซึ่งสมัยนี้เรียกว่ายุทธศาสตร์ให้เหมาะสม ผู้บริหารที่ดีจะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้โอกาสผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วม เพราะพวกเราทุกคนต่างมีความปรารถนาดีต่อหน่วยงาน และชาติบ้านเมืองเหมือนกัน ฯลฯ ดังนั้นเป็นต้น



อนึ่งจากการเตือนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้รู้จักยับยั้งชั่งใจและใช้สติประกอบการพิจารณาเพื่อเห็นแก่ประเทศไทยของไทยได้ดีขึ้นนั้น จึงช่วยผ่อนคลายความร้อนแรงของบุคคลผู้เกี่ยวข้องลงได้มาก ซึ่งทำให้เกิดความสงบในช่วงนั้นขึ้นได้ในที่สุด

แต่แล้วในเวลาต่อมา ก็ยังมีผู้แสดงความคัดค้านไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล ถึงกับมีการชุมนุมผู้คนคัดค้าน มีการก่อ “ม็อบ” แสดงความไม่เห็นด้วยกวิธีต่างๆ เป็นการใหญ่ จนรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ต้องประกาศลาออก เพื่อให้มีการเลือกตั้ง ส.ส. กันใหม่ ให้ประชาชนได้เลือก ส.ส. ผู้แทนของตน เข้าสภาฯ แล้วพิจารณาจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ขึ้น ตามระบบรัฐธรรมนูญที่มีอยู่นั้นได้

แต่ก็ยังไม่เป็นผลสำเร็จ ด้วยมีการก่อม็อบคัดค้านที่รุนแรงขึ้น และพรรคการเมืองใหญ่ๆ ไม่ส่ง ส.ส. ลงสมัครเลือกตั้งดังกล่าวนี้เลยแม้แต่คนเดียว แต่การเลือกตั้งนี้คงดำเนินไปตามระเบียบได้สำเร็จ โดยมี ส.ส. จากพรรคใหญ่ของรัฐบาลเท่านั้นเพียงพรรคเดียว และพรรคเล็กๆ อีกนิดหน่อยเท่านั้น จึงทำให้ยังมี ส.ส. ไม่ครบเพียงพอที่จะเปิดประชุมสภาผู้แทนฯ ได้ เป็นกรณีวิกฤตอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งมีความสำคัญมาก

ขณะที่อ้าอึ้งอัมคริมกันอยู่หลายสัปดาห์นี้ ถึงแม้รัฐบาลชุดเก่าจะยังรักษาการอยู่ แต่ก็ทำอะไรไม่ได้เต็มที่ ทำให้เสียเวลาของการบริหารบ้านเมืองไปไม่น้อย ปัญหาที่รุนแรงต่างๆ เริ่มมีถาโถมเข้ามาเป็นการใหญ่ ทำให้มีความอึดอัดเพิ่มขึ้นไปอีก รวมทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจของชาติด้วย

แต่แล้วสัญญาณคลี่คลายวิกฤตการณ์บ้านเมืองครั้งนี้ก็ได้มีปรากฏขึ้น จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่บรรดาตุลาการศาลปกครองสูงสุดและผู้พิพากษาประจำศาล สำนักงานยุติธรรม ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๙ นี้เอง

ดังได้ขออัญเชิญพระบรมราโชวาทดังกล่าว มาให้สมาชิก “วารสารไทย” และผู้สนใจทั้งหลาย ได้ทราบทั่วกัน ในสัญญาณคลี่คลายวิกฤตการณ์ครั้งนี้ ให้เป็นที่ทราบทั่วกันและร่วมมือได้ถูกต้องด้วย ณ โอกาสนี้

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ตุลาการศาลปกครองสูงสุด
ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล หัวหิน
วันอังคารที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๙



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออก ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายอักษราทร จุฬารัตน ประธานศาลปกครองสูงสุด นำตุลาการศาลปกครองสูงสุด เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณ ก่อนเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ พร้อมทั้งได้พระราชทานพระราชดำรัส ความว่า

ก่อนหน้านี้อาจมองหน้าที่ของศาลปกครองมีขอบข่ายไม่กว้างขวาง ความเจริญกว้างขวาง แต่เวลานี้ถ้าจะให้พูด ศาลเองมีสิทธิที่จะพูดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยเฉพาะการเลือกตั้งที่ได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ เลือกตั้งอยู่คนเดียวซึ่งมีความสำคัญ เพราะในที่สุดการเลือกตั้งไม่ครบจำนวน ไม่ทราบว่าจะเกี่ยวข้องกับท่านหรือเปล่า ความจริงน่าจะเกี่ยวข้อง เพราะถ้าไม่มีจำนวนผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งพอ การปกครองแบบประชาธิปไตยก็ดำเนินการไปไม่ได้ แล้วที่ท่านบัญญัติว่าจะทำงานเพื่อประชาธิปไตยก็ทำไม่ได้ ท่านก็อาจต้องลาออก โดยไม่ได้แก้ปัญหามี ต้องหาทางแก้ไขให้ได้ อาจไปปรึกษาศาลรัฐธรรมนูญ แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็บอกไม่ใช่เรื่อง บอกว่าเป็นการร่างรัฐธรรมนูญ ร่างเสร็จแล้วไม่เกี่ยวข้องเลย ก็ขอรับรองท่านอย่าทอดทิ้งการปกครองแบบประชาธิปไตย การปกครองแบบที่จะทำให้บ้านเมืองดำเนินการไปได้

อีกข้อหนึ่งซึ่งบอกมีการยุบสภาแล้ว ต้องเลือกตั้งภายใน ๓๐ วัน ถูกต้องหรือไม่ ไม่พูดถึง ไม่พูดกันเลย ถ้าไม่พูดก็ต้องแก้ไขว่าจะให้การเลือกตั้งนี้เป็นโมฆะหรืออะไร ซึ่งท่านมีสิทธิจะบอกว่าอะไรที่ควร ไม่ได้ว่ารัฐบาลไม่ดี แต่เท่าที่ฟังดูมันเป็นไปไม่ได้ว่า การเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยจะมีพรรคเดียวคนเดียว มีคนสมัครเลือกตั้งคนเดียว มันไม่เป็นประชาธิปไตย ท่านต้องดูเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปกครองให้ดี ขอฝากอย่างดีที่สุดที่จะทำได้คือท่านลาออก ท่านเอง ไม่ใช่รัฐบาลลาออก ท่านเองท่านลาออก ทำไม่ได้รับหน้าที่ไม่ได้ ตะกั่วที่บัญญัติไปดูดีๆ จะเป็นการไม่ได้ทำตามที่บัญญัติ

ฟังวิทยุเมื่อเช้านี้ กรณีที่นับพิต้า อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ตรงนั้นไม่ใช่แห่งเดียว ที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง ที่จะทำให้บ้านเมืองล่มจม บ้านเมืองไม่สามารถที่จะรอดพ้นจากสถานการณ์ที่ไม่ถูกต้อง ก็ขอให้ท่านไปศึกษาว่าเกี่ยวข้อง

หรือไม่ ท่านเกี่ยวข้องหรือไม่ แต่ถ้าท่านไม่เกี่ยวข้องท่านลาออกดีกว่า ท่านผู้ที่ได้รับหน้าที่ ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ เป็นผู้ที่ต้องทำให้บ้านเมืองดำเนินไปได้ หรือมิฉะนั้นต้องไปปรึกษากับผู้พิพากษาที่จะเข้ามาคือ ผู้พิพากษาศาลฎีกา ท่านก็เกี่ยวข้องเหมือนกัน ก็ปรึกษากัน ๔ คน ปรึกษากับผู้พิพากษาศาลฎีกาที่จะเข้ามาใหม่ ปรึกษากับท่าน ก็เป็นจำนวนหลายคนที่มีความรู้ ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ักดีในหน้าที่ ที่จะทำให้บ้านเมืองมีชื่อมีแป

ฉะนั้นก็ขอฝาก จะขอบใจมาก ตอนนี้อยู่เพราะว่าถ้าไม่มีสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีทางที่จะปกครองแบบประชาธิปไตย ของเรามีศาลหลายชนิดมากมาย และมีสภาหลายแบบ ทุกแบบต้องเข้ากันปรองดองกันและคิดหาทางที่จะแก้ไขได้ ที่พูดอย่างนี้ค่อนข้างจะประหลาดหน่อย ที่ขอรับรองอย่างนี้ ไม่จำเป็นเดี๋ยวก็นึกว่า ต้องทำตามมาตรา ๗ มาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญ

ซึ่งขอยืนยันว่ามาตรา ๗ ไม่ได้หมายถึงมอบให้พระมหากษัตริย์ มีอำนาจที่จะทำอะไรตามชอบใจ ไม่ใช่ มาตรา ๗ พูดถึงการปกครองแบบมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไม่ได้บอกว่าให้พระมหากษัตริย์ตัดสินใจทำได้ทุกอย่าง ถ้าทำเขาก็จะต้องว่าพระมหากษัตริย์ทำเกินหน้าที่ ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยขอ ไม่เคยทำเกินหน้าที่ ถ้าทำเกินหน้าที่ก็ไม่ใช่ประชาธิปไตย เขาอ้างถึงเมื่อครั้งก่อนนี้ เมื่อรัฐบาลของอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ ตอนนั้นไม่ได้ทำเกินอำนาจของพระมหากษัตริย์ ตอนนั้นมีสภา สภามีอยู่ ประธานสภาไม่อยู่ แล้วก็รองประธานสภาทำหน้าที่ แล้วมีนายกฯ ที่สนองพระบรมราชโองการได้ตามรัฐธรรมนูญ ในครั้งนั้น ไม่ได้หมายความว่าที่ทำการนั้นผิดรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่ ตอนนั้นก็ไม่ใช่นายกฯ พระราชทาน นายกฯ พระราชทานหมายความว่า ตั้งนายกฯ โดยไม่มีกฎเกณฑ์อะไรเลย ตอนนั้นมีกฎเกณฑ์

เมื่อครั้งอาจารย์สัญญา ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกฯ เป็นนายกฯ ที่มีผู้รับสนองพระบรมราชโองการคือ รองประธานสภานิติบัญญัติ เพราะฉะนั้นไปทบทวนประวัติศาสตร์หน่อย ท่านก็เป็นผู้ใหญ่ ท่านก็ทราบว่ามีกฎเกณฑ์ที่รองรับอย่างไร และกิจการอื่นๆ ก็มี แม้ที่เรียกว่าสภาสนามม้า เขาก็หัวเราะกัน สภาสนามม้า แต่ไม่ผิด ไม่ผิดกฎหมาย เพราะว่านายกรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ นายกรัฐมนตรีคือ อาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ รับสนองพระบรมราชโองการ ก็สบายใจว่าทำอะไรแบบถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ แต่คราวนี้เขาจะให้ทำอะไรผิดรัฐธรรมนูญ ใครเป็นคนบอกก็ไม่ทราบ แต่ว่าข้าพเจ้าเองรู้สึก ว่าผิด ฉะนั้นขอให้ช่วยปฏิบัติอะไร คิดอะไร ไม่ให้ผิดกฎหมายของรัฐธรรมนูญ จะทำให้บ้านเมืองผ่านพ้นอุปสรรค และมีความเจริญรุ่งเรือง

พระราชดำรัส
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ผู้พิพากษาประจำศาล สำนักงานศาลยุติธรรม
ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล หัวหิน
วันอังคารที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๙



พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออก ณ พระตำหนักเปี่ยมสุข วังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายชาญชัย ลิขิตจิตถะ ประธานศาลฎีกา นำผู้พิพากษาประจำศาล สำนักงานศาลยุติธรรม เฝ้าทูลละอองพระบาท เพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณ ก่อนเข้ารับตำแหน่งหน้าที่ พร้อมทั้งได้พระราชทานพระราชดำรัส ความว่า

เวลานี้มีการเลือกตั้งเพื่อให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตยนั่นเอง แต่ถ้าไม่มีสภาที่ครบถ้วน ก็ไม่ใช่การปกครองแบบประชาธิปไตย ขอให้ไปปรึกษากับผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองเพื่อที่จะให้ครบ เมื่อก่อนนี้มีอย่างเดียว มีศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ ศาลอาญา ศาลแพ่ง เดียวนี้มีศาลหลายอย่างนับไม่ถูก เมื่อมีก็ต้องให้ดำเนินการให้เป็นผลดี ขอให้ไปปรึกษากับศาลอื่นๆ ด้วย จะทำให้บ้านเมืองปกครองในแบบประชาธิปไตยได้ อย่าไปคอยที่จะให้ขอนายกฯ พระราชทาน เพราะขอนายกฯ พระราชทาน ไม่ได้เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย

ข้าพเจ้ามีความเดือดร้อนมาก ที่อะอะอะไรก็ขอพระราชทาน นายกฯ พระราชทาน ซึ่งไม่ใช่การปกครองแบบประชาธิปไตย ถ้าไปอ้างมาตรา ๗ ของ รัฐธรรมนูญ เป็นการอ้างที่ผิด อ้างไม่ได้ มาตรา ๗ มีสองบรรทัดว่า อะไรที่ไม่มีในรัฐธรรมนูญก็ให้ปฏิบัติตามประเพณีตามที่เคยทำมา ไม่มี เขาอยากจะได้นายกฯ พระราชทาน เป็นต้น จะขอนายกฯ พระราชทาน ไม่ใช่เป็นเรื่องของการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นการปกครองแบบ ขอโทษ “แบบมั่ว” ก็แบบไม่มีเหตุผลสำคัญอยู่ที่ท่านที่เป็นผู้พิพากษาศาลฎีกา มีสมองที่จะไปคิดวิธีที่จะปฏิบัติ ปกครอง ต้องมีสภา สภาที่ครบถ้วน ถ้าไม่ครบถ้วนเขาว่าไม่ได้ แต่อาจจะหาวิธีที่ตั้งสภา ไม่ครบถ้วน ตั้งได้ ทำงานได้ ก็รู้สึกว่าจะมั่วอย่างที่ว่า ต้องขอโทษอีกทีนะใช้คำว่า มั่ว ไม่ถูก ไม่ทราบใครทำมั่ว แต่ว่าปกครองประเทศมั่วไม่ได้ ที่จะคิดอะไรแบบว่า ทำปัดๆ ไปให้เสร็จๆ ไป ถ้าไม่ได้เขาก็โยนให้พระมหากษัตริย์ทำ ซึ่งยิ่งร้ายกว่า ทำมั่วอย่างอื่น เพราะว่าพระมหากษัตริย์ไม่มีหน้าที่ที่จะไปมั่ว ก็เลยจะต้องขอร้องว่าฝ่ายศาลให้คิด แต่ให้ช่วยกันคิด

เดี๋ยวนี้ประชาชนทั่วไปเขาหวังในศาลโดยเฉพาะศาลฎีกา ศาลอื่นๆ เขา ยังบอกว่าศาลชั้นชื่อยังมีความซื่อสัตย์สุจริต มีเหตุผลและมีความรู้ ท่านได้เรียนรู้กฎหมายมา และพิจารณาเรื่องกฎหมายที่จะต้องศึกษาดีๆ ประเทศชาติจึงจะรอดพ้นได้ ถ้าไม่ทำตามหลักกฎหมาย หลักการปกครองที่ถูกต้อง

ประเทศชาติไปไม่รอดอย่างที่เป็นอย่างนี้ เพราะว่าไม่มีสภา สมาชิกสภาถึง ๕๐๐ คน ทำงานไม่ได้ ก็ต้องพิจารณาดูว่าจะทำอย่างไรสำหรับให้ทำงานได้ จะมาขอให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ตัดสิน ก็อาจจะว่ารัฐธรรมนูญนี้พระมหากษัตริย์เป็นคนลงพระปรมาภิไธย ก็เดือดร้อน

แต่ว่าในมาตรา ๗ นั้น ไม่ได้บอกว่าพระมหากษัตริย์สั่งได้ ไม่มี ลงไปดู มาตรา ๗ เขาเขียนว่า ไม่มีบทบัญญัติแบบประชาธิปไตย ไม่มี พระมหากษัตริย์ เป็นประมุข ไม่ได้บอกว่ามีพระมหากษัตริย์จะมาสั่งการได้ และก็ยืนยันว่า ไม่เคยสั่งการอะไร ที่ไม่มีกฎหมายของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือพระราชบัญญัติต่างๆ ทำถูกต้องตามรัฐธรรมนูญทุกอย่าง อย่างที่เขาขอ ขอพระราชทานนายกฯ พระราชทาน ไม่เคยมีข้อนี้ มีนายกฯ แบบมีการรับสนอง พระบรมราชโองการตามที่ถูกต้องทุกครั้ง มีคนเขาอาจจะมาบอกว่าพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๙ นี้ ทำตามใจชอบ ไม่เคยทำอะไรตามใจชอบตั้งแต่เป็นมา มีรัฐธรรมนูญ หลายฉบับ แล้วก็ทำมาหลายสิบปี ไม่เคยทำอะไรตามใจชอบ ถ้าทำไปตามใจชอบ แล้ว ก็คงจะทำให้บ้านเมืองล่มจมไปนานแล้ว

แต่ตอนนี้เขาขอให้ทำตามใจชอบ แล้วเวลาถ้าทำตามที่เขาขอ เขาก็จะ ดำเนินหาพระมหากษัตริย์ว่าทำตามใจชอบ ซึ่งไม่ใช่กลัวว่า ถ้าต้องทำก็ต้องทำ แต่ว่ามันไม่ต้องทำ ตอนนี้อยู่ที่ผู้พิพากษาศาลฎีกาเป็นสำคัญที่จะบอกได้ ศาลอื่นๆ ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลอะไร ไม่มีข้ออ้างได้มากกว่าศาลฎีกา ที่มีสิทธิที่จะพูดที่จะตัดสิน ฉะนั้นก็ขอให้ท่านได้พิจารณา ไปปรึกษาศาลอะไรอื่นๆ ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ ว่าควรจะทำอะไรก็ต้องรีบทำ ไม่เช่นนั้นบ้านเมือง ล่มจม

พอดิที่ดูทีวี เรือหลายหมื่นตันโดนพายุจมลงไป ๔,๐๐๐ เมตร ในทะเล เขายังต้องดูว่าเรือนั้นจมลงไปอย่างไร ลงไปจะจมลงไปลึกกว่า ๔,๐๐๐ เมตร กู้ไม่ได้ กู้ไม่ขึ้น ฉะนั้นท่านเองก็ต้องจมลงไป ประชาชนทั่วไปที่ไม่รู้โอหนือเห่น จะจม ลงไปในมหาสมุทร เดียวนี้เป็นเวลาที่วิกฤตที่สุดในโลก ฉะนั้นท่านมีหน้าที่ที่จะ ปฏิบัติ ปรึกษากับผู้ที่มีความรู้ เพื่อที่เขาเรียกกู้ชาติ เดียวนี้อะอะอะไรก็กู้ชาติ กู้ชาติ เดียวนี้ ยังไม่ได้จมทำไมต้องกู้ชาติ แต่ว่าป้องกันไม่ให้จมลงไป แล้วเรา จะต้องกู้ชาติ แต่ถ้าจมแล้วเรากู้ชาติไม่ได้ จมไปแล้ว

ฉะนั้นต้องไปพิจารณาดูดีๆ ว่าเราจะทำอะไร ถ้าทำได้ ปรึกษาหารือกัน ได้จริงๆ ประชาชนทั้งประเทศ และประชาชนทั่วโลกจะอนุโมทนา แล้วจะเห็นว่า ผู้พิพากษาศาลฎีกาในเมืองไทยยังมีเรียกว่า “มีน้ำยา” เราเป็นคนที่มีความรู้และ ตั้งใจที่จะกู้ชาติจริงๆ ถ้าถึงเวลา ก็ขอบใจท่านที่ตั้งอกตั้งใจที่จะทำหน้าที่ แล้วก็ ทำหน้าที่ที่ดี บ้านเมืองก็รอดพ้นไม่ต้องกู้ ขอขอบใจที่ท่านพยายามปฏิบัติด้วยดี และประชาชนจะอนุโมทนา ขอขอบใจแทนประชาชนทั่วทั้งประเทศ ที่มีผู้พิพากษา ศาลฎีกาที่เข้มแข็ง ต้องขอบใจที่ท่านสามารถจะปฏิบัติงานด้วยดี ขอให้มีความมานะ แข็งแรง ต่อสู้ ต่อสู้เพื่อความดี ต่อสู้เพื่อความยุติธรรมในประเทศ ขอขอบใจ



๖๐ ปี ได้พระบารมีปกเกล้าฯ

ดร.เย็นใจ เลหาวิช*

๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ เป็นวันสำคัญยิ่งของประวัติศาสตร์ประเทศไทย และประวัติศาสตร์โลก เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติครบ ๖๐ ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นการครองสิริราชสมบัติที่ยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในโลก แต่ความสำคัญที่แท้จริง คือความภาคภูมิใจของพลกนิกรไทยที่ตลอดระยะเวลาอันยาวนานนี้ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ จากพระราชกรณียกิจนานัปการของพระองค์ “เพื่อประโยชน์สุข แห่งมหาชนชาวสยาม” เหลือที่จะคณานับ เฉพาะพระราชกรณียกิจที่เกี่ยวกับการศึกษา เพียงด้านเดียว มีผู้ประมวลว่ามีไม่ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ เรื่อง เช่น โรงเรียนร่มเกล้า ในบริเวณชายแดนอันเป็นถิ่นทุรกันดาร โรงเรียนเจ้าพ่อหลวง สารานุกรมไทยเพื่อการศึกษาของเยาวชน ตลอดจนมูลนิธิอานันทมหิดล เพื่อพัฒนาบุคลากรในด้านการศึกษาระดับสูง เป็นอาทิ

* กรรมการเอกลักษณ์ของชาติและนายกสมาคมการประดิษฐ์ไทย



พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มุ่งเน้นด้านการพัฒนาในแทบทุกด้าน แต่แนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริของพระองค์มิได้เป็นไปตามกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ ในทางตรงกันข้ามกระแสแห่งโลกาภิวัตน์ กลับดำเนินตามแนวแห่งพระราชดำริ ซึ่งได้ทรงประกอบตั้งแต่เสด็จขึ้นครองราชย์ใหม่ๆ เป็นที่ทราบกันดีว่า ในสมัยนั้นปัญหาสำคัญของประเทศที่แก้ได้ยากมากเรื่องหนึ่ง คือ การปลูกฝิ่นของชาวไทยภูเขา ซึ่งส่งผลเสียหายร้ายแรงต่อสังคมทั้งในประเทศไทย และสังคมโลก ชาวเขาปลูกฝิ่นในบริเวณพื้นที่ป่าเขายากที่จะเข้าถึงหรือปราบปรามได้ ทั้งยังเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์มหาศาลของผู้เกี่ยวข้อง หลากๆ ประเทศในโลกประสบปัญหาเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันและแก้ไขไม่สำเร็จแต่ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล พระอัจฉริยภาพและพระวิริยอุตสาหะอย่างสูงยิ่งได้ทรงริเริ่มโดยการปลูกพืชทดแทนฝิ่น ซึ่งมี

การศึกษาวิจัย และทดลองตามหลักวิชาการจนเกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีทางการดำเนินชีวิต และอาชีพของชาวไทยภูเขาเป็นผลสำเร็จ การปลูกฝิ่นก็หมดไปจากประเทศไทย ชาวไทยภูเขาก็กลับกลายเป็นสมาชิกที่มีเกียรติและศักดิ์ศรีในสังคมไทยอย่างเช่นปัจจุบัน

หลักการพึ่งตนเองตามแนวทางพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่พระองค์ทรงยึดถือเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแบบยั่งยืน พระราชดำรัสในการเสด็จออกมหาสมาคม เมื่อวันศุกร์ที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๙ แสดงไว้อย่างชัดเจน

“...ผู้มีความจงรักภักดีและยึดมั่นในชาติบ้านเมือง ย่อมทราบตระหนักอยู่ทั่วกันว่า แต่ไหนแต่ไรมา คนไทยเราร่วมกันสร้างความเจริญมั่นคงทุกๆ อย่างขึ้นมาด้วยน้ำพักน้ำแรง เพราะฉะนั้นไม่ว่าเวลานี้หรือเวลาไหน เราก็จะต้องช่วยตัวเองต่อไปด้วยกำลังแรง กำลังทรัพย์ของเรา ทุกวันนี้ประเทศไทยยังมี

ทรัพยากรพร้อมมูล ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรบุคคล ซึ่งเราสามารถนำมาใช้ เสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ และเสถียรภาพ อันถาวรของบ้านเมืองได้เป็นอย่างดี ข้อสำคัญ เราจะต้องรู้จักใช้ทรัพยากรทั้งนั้นอย่างฉลาด คือไม่นำมาทุ่มเทใช้ให้สิ้นเปลืองไปโดยไร้ ประโยชน์ หรือได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า หากแต่ ระมัดระวังใช้ด้วยความประหยัดรอบคอบ ประกอบด้วยความคิดพิจารณาตามหลักวิชา เหตุผลและความถูกต้องเหมาะสม โดยมุ่ง ถึงประโยชน์แท้จริงที่จะเกิดแก่ประเทศชาติ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันยืนยาว...”

จะเห็นได้ว่าการพึ่งตนเองนั้น ทรงเล็ง เห็นความสำคัญของการใช้ การอนุรักษ์ และการพัฒนาทรัพยากรอย่างชาญฉลาด รวมทั้ง การดำเนินงานด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ โดยอาศัยหลักวิชาการและการพัฒนาที่ “สมดุล” และ “พอเพียง” เป็นปรัชญาสำคัญ ซึ่งพระองค์ได้ทรงใช้เป็นแนวทางการพัฒนา ตลอดมาจนบังเกิดประสิทธิผลสูงยิ่ง ดัง พระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า :

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการเพื่อ ได้พื้นฐานที่มั่นคง พร้อมพอสมควรและปฏิบัติ ได้แล้ว จึงค่อยเสริมสร้างความเจริญ และ ฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับ ต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มสร้างความสำเร็จยก เศรษฐกิจโดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับ สภาวะประเทศและประชาชนไทยสอดคล้อง ด้วย ก็จะทำให้เกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลาย ประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ อย่างรุนแรงในเวลานี้ ...”

วิถีทางการพัฒนาของพระองค์มิได้

ดำเนินไปเพื่อถูกตัวเอง หลงตัวเอง หลงชาติ ถูกถูกต่างชาติ หรือหลงไหลคล้อยตามต่างชาติ แต่หากเป็นไปเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาความรู้ ความสามารถของตนเอง รู้จักเลือกสรรสิ่งที่ดี จากโลกมาใช้พัฒนาตนเองด้วยความฉลาด ดังพระราชดำรัสว่า

“...ควรจะได้ศึกษาค้นคว้าวิชาการ และ เทคโนโลยีอันทันสมัยยิ่งขึ้น และกว้างขวางแล้ว จึงพิจารณาเลือกเฟ้นส่วนที่ดี มีประสิทธิภาพ แน่นอน มาปรับปรุงใช้ด้วยความฉลาดให้ พอเหมาะ พอสมกับฐานะและสภาพของ บ้านเมืองเรา...”

แนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ล้วนก่อปรด้วย นวัตกรรมที่เกิดจากพระอัจฉริยภาพ และ พระปรีชาญาณอันล้ำเลิศ ยากที่จะคาดคะเน ขอบเขตอย่างเพียงพอบางเรื่องที่มีความสำคัญ ต่อประเทศชาติ และพสกนิกรต่อไปนี้

● ทรงริเริ่มการทดลองทำฝนเทียมเพราะ ทรงตระหนักว่าน้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อชีวิต โดยเฉพาะด้านการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลัก ของประชาชนส่วนมาก ได้ทรงศึกษาและ ทดลองเทคโนโลยีการทำฝนเทียมเป็นเวลานาน หลายปี จนทรงประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง ถึงกับได้ทรงสาธิตการทำฝนเทียมให้แก่ผู้แทน รัฐบาลสิงคโปร์ชม ที่เขื่อนแก่งกระจานโดย ทรงบัญชาการทดลองด้วยพระองค์เอง และ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายโดยบริบูรณ์ เมื่อ วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๑๕ การทำฝนเทียมจึง ได้วิวัฒนาการกลายเป็นโครงการฝนหลวง ในปัจจุบัน ซึ่งช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ เกษตรกรเป็นจำนวนมากให้พ้นจากภัยแล้ง ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ รัฐบาล จึงได้เทอดพระเกียรติพระองค์เป็น “พระบิดา แห่งเทคโนโลยีของไทย” และกำหนดให้วันที่ ๑๙ ตุลาคมของทุกปีเป็นวันเทคโนโลยีของไทย ในปี ๒๕๔๕ โครงการฝนหลวงนี้ ได้รับรางวัล เทคโนโลยียอดเยี่ยมในงานเอ็กซ์โป 2001



เป็นต้น

● พระราชทานพระราชดำริแก้ปัญหาหน้าท่วมกรุงเทพมหานคร ด้วยการสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์และโครงการ “แก้มลิง” ทำให้เกิดประสิทธิผลยอดเยี่ยมในการแก้ปัญหาเรื้อรังนี้ได้เป็นผลสำเร็จ เช่นเดียวกับการขุดคลองระบายน้ำแก้ปัญหาหน้าท่วมอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

● โปรดเกล้าฯ ให้ใช้พระตำหนักจิตรลดารโหฐานเป็นห้องทดลองทางการวิจัยในด้านต่างๆ ทาง

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตั้งแต่การปลูกข้าว ปลูกสวนยางนา ใช้พื้นที่ ๔ ไร่ (ปัจจุบันมีอายุ ๔๐ ปี) ไปจนกระทั่งการวิจัยพัฒนาการผลิต ผลิตภัณฑ์จากนมโคทั้งยังทรงสถาปนาศูนย์ศึกษาการพัฒนาทั่วทุกภาคของประเทศเพื่อการค้นคว้าวิจัย และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาไปสู่ประชาชนโดยตรงทำให้เกิดผลเป็นที่ประจักษ์ชัดเจน

● ทรงพระราชนิพนธ์ “พระมหาชนก” เพื่อเตรียมจิตใจของประชาชนล่วงหน้าก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจของชาติ ใน พ.ศ. ๒๕๔๐ เสมือนหนึ่งทรงมีพระญาณเล็งเห็นเหตุการณ์ล่วงหน้าได้

● พระราชทาน “ทฤษฎีใหม่” และแนวทางพระราชดำริเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อเป็นหลักการสำคัญในการแก้ปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของชาติ ให้เกิดความเจริญแบบยั่งยืน ในระยะเวลาที่ประเทศไทยประสบวิกฤตการณ์ ซึ่งเป็นความประจวบเหมาะที่นำอัศจรรย์

● ย้อนไปในอดีตในขณะที่ภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์กำลังคุกคามประเทศไทยอย่างรุนแรงในระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๒๒

ณ กรุงบรัสเซล ประเทศเบลเยียมอีกด้วย

● ทรงประดิษฐ์ “กังหันน้ำชัยพัฒนา” เพื่อใช้บำบัดน้ำเสียอย่างได้ผล และทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสิทธิบัตรการประดิษฐ์จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ และได้รับรางวัลยอดเยี่ยมถึง ๕ รางวัลในงาน เอ็กซ์โป 2000 รัฐบาลได้เทอดพระเกียรติพระองค์เป็น “พระบิดาแห่งการประดิษฐ์” ของไทย และกำหนดให้วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ของทุกปี ซึ่งเป็นวันที่ได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสิทธิบัตรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นวัน “นักประดิษฐ์” เพราะทรงเป็นพระมหากษัตริย์นักประดิษฐ์พระองค์แรก และพระองค์เดียวของโลกที่ทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายสิทธิบัตรการประดิษฐ์อันเกิดจากพระอัจฉริยภาพของพระองค์เอง

● ทรงอาศัยธรรมชาติมาแก้ปัญหาธรรมชาติ ซึ่งไม่สร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่สามารถช่วยฟื้นฟูความเสียหายได้ โดยมีต้นทุนต่ำ และได้ผลแน่นอนในระยะยาว เช่น การใช้หญ้าแฝกแก้ปัญหาดินพังทลายและการใช้ผักตบชวาแก้ปัญหาหน้าเสีย การปลูกป่าโดย “ไม่ต้องปลูก” คือ ปล่อยให้ป่าฟื้นฟูตัวเอง

กลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในคาบสมุทรอินโดจีนต่างได้เปลี่ยนมานิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ทุกประเทศ คนไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมากมองไทยว่านี่คือ “โดมิโน” ตัวต่อไป ยากที่จะยืนหยัดอยู่ได้ในท่ามกลางภัยที่คุกคามอย่างรุนแรงทั้งจากภายนอกประเทศ และจากพรรคคอมมิวนิสต์

แห่งประเทศไทย ซึ่งได้เปลี่ยนพื้นที่จำนวนไม่น้อยเป็นสีแดง แต่ด้วยพระบารมีปกเกล้าฯ พระองค์ได้พระราชทาน “ยุทธศาสตร์การพัฒนา” ให้แก่รัฐบาลเพื่อรับมือกับภัยร้ายนั้น ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์เดียวกันกับการ “เข้าใจ - เข้าถึง - พัฒนา” ที่ได้พระราชทานให้ใช้ในการแก้ปัญหา ๓ จังหวัด

ชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน จากยุทธศาสตร์นี้ได้เกิดนิคมพัฒนาตนเองในบริเวณพื้นที่ล่อแหลมทั่วประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จไปทรงเยี่ยมชาวนิคมนพัฒนาตนเอง และทราบดีถึงทุกข์ของชาติถึงสนามรบ โดยมีได้ทรงห่วงเกรงภัยอันตรายใดๆ ทำให้ทุกคนมีขวัญและกำลังใจดีเยี่ยม ด้วยการยึดหลักธรรมะของพระพุทธองค์ คือ “การให้อภัย” ซึ่งเป็นจุดแข็งของยุทธศาสตร์นี้ ไม่ช้าไม่นานก็มีผู้หลงผิดออกจากป่ามา “ร่วมพัฒนา” ชาติไทยเป็นจำนวนมาก ยุทธภูมิลุप्तหายที่เกิดขึ้นคือ บริเวณเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งพระองค์ได้เสด็จไปทรงเยี่ยมบำรุงขวัญทหารด้วยพระองค์เอง การต่อสู้ได้สิ้นสุดลงพร้อมกับความพ่ายแพ้ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย



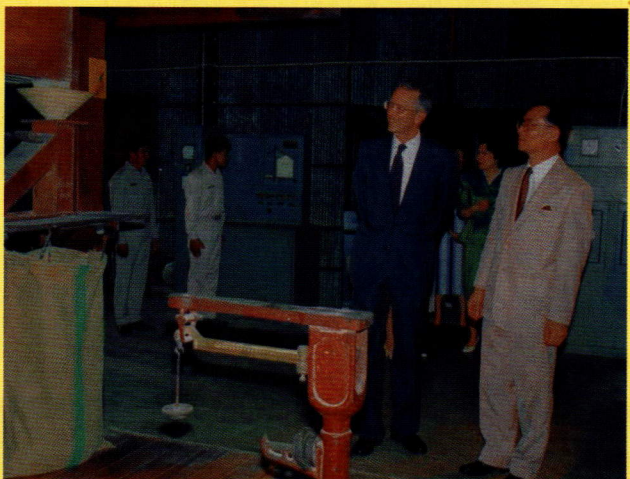
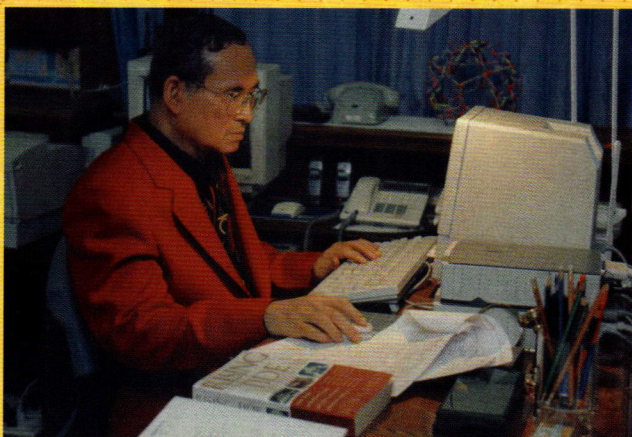
ความสงบร่มเย็นก็กลับคืนมา ไทยจึงเป็นประเทศแรกที่ยืนหยัดอยู่ได้ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ไม่สามารถแผ่อิทธิพลมายึดครองได้สำเร็จ หลังจากนั้นอีกไม่นานก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสหภาพโซเวียต ซึ่งได้ล่มสลายแตกออกเป็นหลายประเทศ พร้อมกับการ

เปลี่ยนแปลงการปกครองไปสู่ระบอบประชาธิปไตยจนถึงปัจจุบันนี้ พระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ในการรักษาเอกราชและอธิปไตยของประเทศให้พ้นภัยในครั้งนี้เป็นสิ่งที่ชาวไทยทุกคนต้องจารึกใส่เกล้าฯ ไว้ชั่วลูกชั่วหลาน

นับเป็นบุญวาสนาของชาวไทยทุกคนที่ได้เกิดมาภายใต้ร่มพระบารมี

ของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเปี่ยมล้นด้วยพระอัจฉริยภาพ พระปรีชาญาณ พระเมตตา กรุณา และพระวิริยภาพที่ทรงอุทิศพระองค์โดยมิทรงคำนึงถึงเหนื่อยยาก เพื่อประโยชน์สุขแห่งพสกนิกรของพระองค์ จนไม่มีพระมหากษัตริย์พระองค์ใดเสมอเหมือนตลอดระยะเวลา ๖๐ ปี ที่ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นผลให้ชาติไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างสง่างาม และปลอดภัยในท่ามกลางโลกที่สับสนวุ่นวาย การก่อการร้าย การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นแย่งชิงความได้เปรียบ และผลประโยชน์นานาประการตามกระแสโลกาภิวัตน์

ขอพระราชทานพระบรมราชวโรกาสนี้ ถวายพระพรชัยมงคล ขอพระองค์จงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ทรงเป็นหลักชัยและมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทยตราบชั่วกาลนาน





เพลงพระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

คุณหญิงคณิดา เลชะกุล

ขณะเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ยังดำรงพระอิสริยยศกิติเป็นสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร นิวัตพระนครใน พ.ศ. ๒๔๘๘ เพื่อทรงเยี่ยมพลสกนิกรชาวไทย และประทับอยู่ในกรุงเทพมหานคร สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานยศนายร้อยโท แก่สมเด็จพระอนุชาธิราช ให้เป็นนายทหารพิเศษ ประจำกรมทหารราบที่ ๑ กองพันที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๘๙

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ เสด็จสวรรคตในวันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๙ สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดชได้รับอัญเชิญขึ้นครองสิริราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ ๙ แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ณ วันเดียวกันนั้น ต่อมาพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษาวิชาการต่อ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จนิวัตพระนคร และประทับถาวรในประเทศไทย บรรดาหน่วยทหารรักษาพระองค์ทุกหน่วยจึงได้ประชุมกันจัดพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตน และสวนสนามเฉพาพระพักตร์ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาเป็นครั้งแรก ณ พระลานพระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๕ และจัดเป็นประเพณีสำคัญของทหารเป็นประจำทุกปีมา (ปัจจุบัน เลื่อนมาจัดในวันที่ ๒ ธันวาคม)

มาร์ชราชวัลลภ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เพลงมาร์ชราชวัลลภขึ้นใน พ.ศ. ๒๔๙๑ และพระราชทานให้เป็นเพลงประจำกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ไว้ใช้ในพิธีสวนสนาม ต่อมาผู้บัญชาการกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ได้มอบหมายให้ พันตรี ศรีโพธิ์ ทศนุต แต่งคำร้องภาษาไทยถวาย แต่มีห้องเพลงยาวกว่าเดิม จึงขอพระราชทานทำนองเพิ่มเติมเพื่อให้เข้ากับคำร้อง ในการแก้ไขทำนองให้เข้ากับคำร้องนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยกร) ช่วยตรวจทาน และได้พระราชทานนามเพลงพระราชนิพนธ์ลำดับที่ ๗ นี้ว่า **“มาร์ชราชวัลลภ” (Royal Guards March)** เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕

คำว่า **“ราชวัลลภ”** แปลว่า **“ที่รักสนิทสนมและคุ้นเคยของพระราชอา”** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงตำแหน่ง จอมทัพไทย อันเป็นตำแหน่งสูงสุดของทหาร นั่นคือทรงเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของทหารทั้งปวง เพลงพระราชนิพนธ์มาร์ชราชวัลลภที่พระราชทานให้เป็นเพลงประจำกรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์นี้ กองทัพบกได้นำมาบรรเลงในพิธีสวนสนามของเหล่าทหารรักษาพระองค์ ณ พระลานพระราชวังดุสิต ในวันเฉลิมพระชนมพรรษาทุกปี

มาร์ชธงชัยเฉลิมพล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เพลงลำดับที่ ๑๗ **“มาร์ชธงชัยเฉลิมพล”** ใน พ.ศ. ๒๔๙๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานแก่กองทัพบก เพื่อใช้ในพิธีสวนสนามสาบานตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ทหารนั้น ถือว่าธงชัยเฉลิมพลที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดที่ทหารทุกคนต้องเคารพสักการะ และพิทักษ์รักษาไว้ด้วยชีวิต การปฏิบัติเกี่ยวกับธงชัยเฉลิมพลทุกระยะทุกตอน จึงต้องเป็นไปตามระเบียบ



แบบแผนที่วางไว้อย่างเข้มงวดกวดขัน เช่น การเชิญออกประจำหน่วยทหาร หรือเชิญเข้าเก็บ จะต้องมีการเกียรติยศ มีทหารเชิญธง และมีนายทหารประจำธงตลอดเวลา

ในธงชัยเฉลิมพลแต่ละธง บรรจุและประดับไว้ด้วยเครื่องหมายของสิ่งสำคัญสูงสุดของชาติไว้คือ ผืนธง หมายถึง ชาติ พระพุทธรูปและคาถาพาหุบนยอดธง หมายถึง พระพุทธศาสนา พระกรัณท์ทองคำบรรจุเส้นพระเจ้า (เส้นพระเกศาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว) ที่ยอดคันธง หมายถึงพระมหากษัตริย์

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาท เมื่อพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่กองทัพบก ๕ กองพัน ใน พ.ศ. ๒๔๙๕ ความตอนหนึ่งว่า

“...ธงชัยเฉลิมพลนับว่าเป็นยอด เป็นจอมแห่งกองทหารทั้งหลายสืบมาแต่โบราณ เป็นหน้าที่พนักงานของกองทหารนั้นๆ ที่จะต้องระวังรักษาธงนั้นไว้ด้วยความเคารพและความรักอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่า ธงนั้นย่อมเป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของกองทหารนั้น เมื่อเวลาเข้าสู่สงคราม ทหารทั้งปวงจำเป็นจะต้องพิทักษ์รักษาธงชัยเฉลิมพลสำหรับกองของตัวเองยิ่งกว่าชีวิต”

ในวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕ ซึ่งเป็นวันกองทัพบก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่หน่วยทหารต่างๆ ที่ยังไม่มีธงชัยเฉลิมพล



ประจำ รวม ๓๙ หน่วย ต่อมาในวันที่ ๓ ธันวาคม ปีเดียวกันนั้นเอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปในพิธีสวนสนามของหน่วยทหารรักษาพระองค์ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ พระลานพระราชวังดุสิต วงดุริยางค์ได้บรรเลง เพลงพระราชนิพนธ์มาร์ชธงชัยเฉลิมพล ขณะมีการ เชิญธงชัยเฉลิมพลของหน่วยต่างๆ เข้าประจำหน้า พลับพลาที่ประทับ

พรปีใหม่

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จนิวัตพระนครในปลายปี พ.ศ. ๒๔๙๔ นั้น มีพระราชประสงค์จะพระราชทานพรปีใหม่แก่พสกนิกรของพระองค์ จึงทรงพระราชนิพนธ์เพลง **“พรปีใหม่”** เป็นของขวัญแก่ประชาชนชาวไทย โดยทรงใช้ดนตรีเป็นสื่อ ในคืนวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ เมื่อทรงพระราชนิพนธ์ทำนองได้ท่อนหนึ่ง ก็พระราชทานให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ ทรงนิพนธ์คำร้อง จากนั้นก็ทรงพระราชนิพนธ์ทำนอง

อีกท่อนหนึ่ง พระราชทานให้พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ ทรงนิพนธ์คำร้องตามทีละท่อน จนกระทั่งจบเพลง ทรงใช้เวลาในการพระราชนิพนธ์ทำนองเพลงพรปีใหม่เพียงครึ่งชั่วโมง และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริทรงนิพนธ์คำร้องเป็นคำอำนวยพรปีใหม่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเพลงพระราชนิพนธ์ลำดับที่ ๑๓ **“พรปีใหม่”** แก่วงดนตรี ๒ วง คือ วงดนตรีนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งนำออกบรรเลง ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๕ และ วงดนตรีสุนทราภรณ์ ซึ่งนำออกบรรเลง ณ ศาลาเฉลิมไทย

วงดนตรีสุนทราภรณ์นั้น เมื่อได้รับพระราชทานเพลงพระราชนิพนธ์พรปีใหม่แล้ว ก่อนจะนำออกบรรเลงในเวลาเที่ยงคืน ทางวงดนตรีได้ประกาศให้ผู้ฟังทราบ ดังนั้น หลังจากบรรเลงเพลงพระราชนิพนธ์ **“พรปีใหม่”** จบแล้ว ทุกคนในที่นั้นต่างเปล่งเสียงไชโยด้วยความปลื้มปิติในพระมหากรุณาธิคุณที่ได้รับเป็นที่สุด

เพลงพระราชนิพนธ์ **“พรปีใหม่”** ที่พระราชทานนับเป็นของขวัญปีใหม่อันล้ำค่าสำหรับปวงชนชาวไทยเหนือสิ่งอื่นใด คือ ความปิติยินดีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จกลับมาประทับบนผืนแผ่นดินไทยเป็นมิ่งขวัญแก่พสกนิกร

เพลงพระราชนิพนธ์พรปีใหม่

สวัสดีวันปีใหม่พา	ให้บรรดาเราท่านรื่นรมย์
ฤกษ์ยามดีเปรมปรีดิ์ชื่นชม	ต่างสุขสมนิยมยินดี
ข้าวิงวอนขอพรจากฟ้า	ให้บรรดาปวงท่านสุขศรี
โปรดประทานพรโดยปรานี	ให้ชาวไทยล้วนมีโชคชัย
ให้บรรดาปวงท่านสุขสันต์	ทุกวันทุกคืนชื่นชมให้สมฤทัย
ให้รุ่งเรืองในวันปีใหม่	ผองชาวไทยจงสวัสดี
ตลอดปีจงมีสุขใจ	ตลอดไปนับแต่บัดนี้
ให้สิ้นทุกข์สุขเกษมเปรมปรีดิ์	สวัสดีวันปีใหม่เทอญ..



ยิ่งกว่าจินดาตำนานรินทร์

วนิดา สถิตานนท์

ทุกครั้งที่ผมได้เจอพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินต่างประเทศ มีผู้ตามเสด็จจริงไม่มาก แต่มีผู้ตามเสด็จทางหน้าจอทีวีมากมาย นับไม่ถ้วน บางคนถึงกับงดงานนอกบ้าน เพราะติดรายการตามเสด็จ คนที่พลาดโอกาส ก็ปั่นแล้วปั่นอีก แล้วก็มีผู้ปลอบใจว่า ให้ตามเสด็จทางพระราชนิพนธ์ เพราะส่วนมากเมื่อเสด็จกลับมาแล้วจะทรงพระราชนิพนธ์เล่าเรื่องการเดินทางอย่างละเอียดลออ ผู้ที่เคยสงสัยว่าในระหว่างเสด็จพระราชดำเนินทรงจดอะไรนักหนา ก็ได้เข้าใจเมื่อได้อ่านพระราชนิพนธ์ เพราะทรงเก็บเรื่องราวมากมายจริงๆ แล้วยังเพิ่มพระราชดำริ พระราชปรารภ หรือพระราชวิจารณ์ส่วนพระองค์ บางตอนมีภาพลายเส้นฝีพระหัตถ์ แถมอีกด้วย ซึ่งไม่มีทางโทรทัศน์



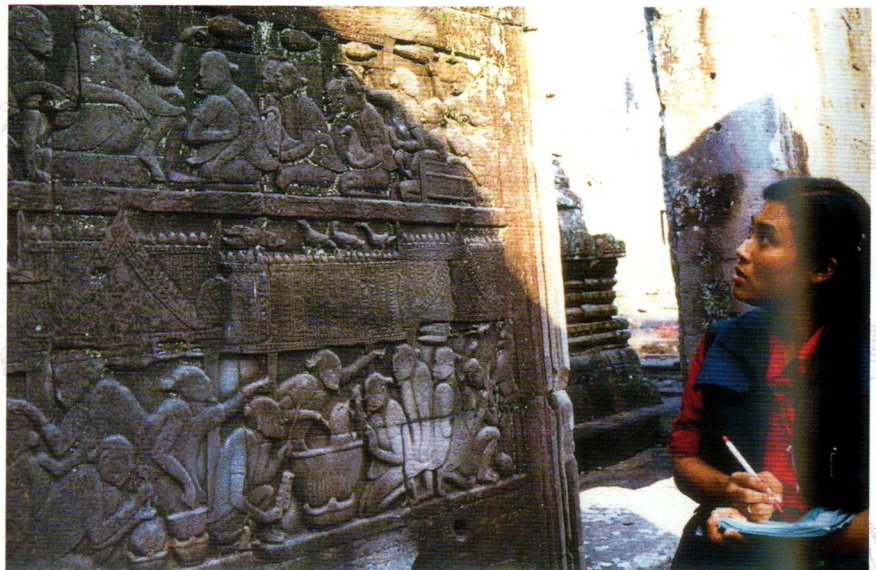
“ได้ทรงพระราชนิพนธ์งานประเภทต่างๆ ไว้มากมายทั้งที่เป็นร้อยแก้ว ร้อยกรอง เรื่องสั้น บทเพลง บทอวยพร มากมายจนน่าแปลกใจว่า ในขณะที่ต้องทรงประกอบพระราชภารกิจมากมาย ได้ทรงใช้เวลาใดมาพระราชนิพนธ์ ได้มากมายเช่นนั้น”

แต่ก่อนหนังสือเกี่ยวกับการเดินทางมักบันทึกเป็นโคลงกลอน ประเภทกำสรวลหรือนิราศ ผู้เขียนจะต้องทำเป็นโคลงเศร้าอันทดแทนจะขาดใจเสียให้ได้ ที่จะต้องเดินทางจากบ้านไปยังที่ใดที่หนึ่ง คิดอะไรก็ระทมขมขึ้นไปหมด มองท้องฟ้าดูแม่น้ำลำธารก็เหงา เห็นต้นไม้ใบหญ้าก็คร่ำครวญทวนให้ แม้แต่การเดินทางไปทางการทูตก็ยังเขียนเป็นนิราศ อย่างนิราศลอนดอน ทำให้ภาพพจน์ของการเดินทาง สลดหดหู่ ช้ำร้ายกว่านั้นเวลาหมดดูจะทำนายทายทักว่าใครเคราะห์ร้าย ก็ว่าจะต้องพลัดที่นาคาที่อยู่ ถือเอาเรื่องการเดินทางเป็นเรื่องเคราะห์ร้ายไปเสียอีก แต่สมัยนี้เรื่องของการเดินทางไม่ใช่เป็นเคราะห์กรรม แต่ถือเป็นการท่องเที่ยว หรือทัศนศึกษา ซึ่งประเทศต่างๆ พากันส่งเสริม ใครได้เดินทางมากก็ได้เห็นมาก ได้ยินมากได้เป็นพหูสูตร ช่วยให้มีความคิดความรู้กว้างขวาง

หนังสือเกี่ยวกับการเดินทางของไทยที่เปลี่ยนวิธีการบันทึกอย่างเศร้าโศกมาเป็นเรื่องสารคดี น่ารู้ น่าเพลิดเพลิน เริ่มมีมากในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดการเสด็จประพาส ได้เสด็จประพาสทั้งในพระราชอาณาเขตและต่างประเทศ ในการเสด็จได้มีพระราชหัตถเลขาทรงพระราชนิพนธ์เล่าข้อราชการ และเรื่องการเสด็จมายังผู้รักษาการพระนคร เป็นพระราชนิพนธ์จดหมายรายวัน ซึ่งกลายเป็นเอกสารสำคัญที่ช่วยให้คนรุ่นหลังได้ทราบถึงบ้านเมืองและขนบธรรมเนียมสมัยนั้น นอกจากนี้ยังมีผู้บันทึกเรื่องการเดินทางในทางฐานะต่างๆ กัน ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงสมัยนั้นและได้กลายเป็นตำรามีค่าสมัยนี้ เช่น ประพาสต้น เที้ยวทะเลตะวันออก เที้ยวมณฑลเพชรบูรณ์ เที้ยวไทรโยค

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๓ รอบ ในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ทรงพระราชนิพนธ์งานประเภทต่างๆ ไว้มากมาย ทั้งที่เป็นร้อยแก้ว ร้อยกรอง เรื่องสั้น บทเพลง บทอวยพร มากจนน่าแปลกใจว่า ในขณะที่ต้องทรงประกอบพระราชภารกิจมากมายทั้งในฐานะสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในฐานะอาจารย์และผู้อำนวยการกองประวัติศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า อุทยานีสภากาชาดไทย ประธานมูลนิธิหลายมูลนิธิ และพระราชภารกิจ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จแทนพระองค์ ซึ่งมีเป็นประจำแล้วได้ทรงใช้เวลาใดมาพระราชนิพนธ์ได้มากมายเช่นนั้น ข้อสงสัยเหล่านี้ผู้ที่อ่านพระราชนิพนธ์จะได้ทราบจากที่ทรงแทรกไว้ เช่น ใน “มุงไกลในรอยทราย” ทรงเล่าว่า

“เครื่องบินการบินไทยเที่ยวพิเศษ (ธรรมดาไม่มีบินวันนี้) บินตรงไปปักกิ่ง ผ่านพม่า ยูนนาน (คุนหมิง) เมืองอู่ฮั่น ออกเดินทาง ๑๑ โมง เวลาไทยถึงปักกิ่ง ๑๖.๔๕ น. (เวลาปักกิ่งเร็วกว่าเวลากรุงเทพฯ ชั่วโมงหนึ่ง) ในเครื่องบินมีกิจการหลายอย่างให้ทำไม่ต้องเหงาเลย ตั้งแต่การรับประทานอาหาร



การพยายามเขียนเรื่องการเดินทางไปลาว ซึ่งยังเขียนไม่เสร็จ ไม่ค่อยๆ เขียนไปวันละนิดวันละหน่อย ก็กลัวลืมเสียหมด”

นอกจากจะทรงพระราชนิพนธ์ขณะประทับเครื่องบินแล้ว อีกตอนหนึ่ง

“เมื่อคืนรู้สึกว่ามันไม่ค่อยจะหลับเลยลุกขึ้นมาเขียนเรื่องไปได้ยาว”

กับอีกตอนหนึ่งในพระราชนิพนธ์เรื่อง “ชมขอมาลติ” ทรงบันทึกว่า

“เมื่อคืนตื่นอยู่เรื่อย เพราะอยากจะออกมาสูดอากาศเข้าๆ ลุกขึ้นแต่งตัวไต่ออกมาตีห้ายังไม่สว่างเลยนั่งเขียนหนังสือจนทงโมงครึ่ง”

นั่นคือ ทรงเจียดเวลาบรรทม มาทรงพระราชนิพนธ์

พระราชนิพนธ์เกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินไปในที่ต่างๆ นั้น ได้ทรงพระราชนิพนธ์ตั้งแต่ครั้งที่ทรงศึกษาอยู่ในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ครั้งนั้นเป็นความเรียงสั้นๆ เช่น ตอนหนึ่งในเรื่อง “วัดที่ข้าพเจ้าชอบ” ทรงบรรยายว่า

“ข้าพเจ้าชอบมององค์พระวิหารอันเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปใหญ่น้อย มองดูแล้วทำให้รู้สึก ว่า องค์พระปฏิมาทรงแย้มพระโอษฐ์ แสดงถึงพระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ พระบริสุทธิ์คุณ แห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ลมพัดใบโพธิ์ทองที่หลังคาโบสถ์วิหารเป็นสรรพสำเนียง เสนาะโสตดุจเทพดนตรีระคนกัน เสียงสวดมนต์เย็นแว่วๆ มา”

หรือเรื่อง “ดอนเจดีย์” ทรงพระราชนิพนธ์ด้วยสำนวนโวหารที่สละสลวยมาก โดยเริ่มด้วยพรรณนาโวหารว่า

“ข้าพเจ้าได้มาถึงดอนเจดีย์ อำเภอพนมทวน ในเวลาที่ดวงอาทิตย์ทอแสงอ่อน คล้อยไปอยู่เหนือแนวไม้ในทางทิศตะวันตก ดินสีน้ำตาลอ่อนในบริเวณที่ข้าพเจ้ายืนอยู่แห่งมาก แม้กระนั้นชาวบ้านทั้งหลายได้ไถเตรียมไว้เพื่อคอยทำน้ำฝนที่หวังกันว่าจะตกลงมาในไม่ช้านี้ รอบด้านเป็นพงไม้เตี้ยๆ หนาทึบ มีหมู่พระเจดีย์อันประกอบด้วยพระเจดีย์เล็ก ๓ - ๔ องค์ อยู่ใกล้กัน เบื้องซ้ายของข้าพเจ้าเป็น



พระเจดีย์อันโดดเด่นยิ่ง แม้มองดูเพียงครู่เดียวเราก็
อาจทราบได้ว่า เป็นพระเจดีย์ที่มีอายุล่วงมาหลาย
ศตวรรษ”

ในตอนท้ายทรงเปลี่ยนเป็นโวหารเปรียบเทียบ
เปลี่ยนความรู้สึกจากเคลิบเคลิ้มเป็นหนักแน่น
เหมือนเวลาที่เปลี่ยนจากเย็นย่ำเป็นค่ำมืดว่า

“ท้องฟ้าสีแดงเลือดได้เปลี่ยนกลายเป็นสีดำ
ดังเป็นแผ่นกระดานอันศิลปินได้เตรียมขโมย
ด้วยยางรัก เพื่อการเขียนลายน้ำทอง หรือจะเปรียบ
ได้กับกำมะหยี่ปักด้วยรัตนมณีมีค่า คือกลุ่มดาว
น้อยใหญ่”

พระราชนิพนธ์เกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนิน
ไปต่างประเทศ ที่พิมพ์แพร่หลายในระยะแรกได้แก่
การเดินทางไปร่วมพิธีพระบรมศพพระเจ้ากุสตาฟ
ที่ ๖ อุดอล์ฟประเทศสวีเดน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ทรง
บรรยายอย่างตรงไปตรงมาและถ่อมพระองค์ที่สุด เช่น

“ต่อจากนั้นก็มีการสาธิตวิธีการใช้หน้ากาก
ออกซิเจน ซึ่งการสาธิตครั้งนี้ก็ไม่มีประโยชน์นัก
เพราะฟังคำอธิบายไม่รู้เรื่อง (ถ้าเกิดเรื่องจริงๆ ก็
คงใช้ไม่ถูก) นอกจากนั้นก็ยังมีของแจกต่างๆ ตาม
ธรรมเนียมของเครื่องบิน”

และอีกตอนหนึ่ง

“ตอนนี้แย่มากเพราะข้าพเจ้าลงไปหมด และ
ปวดมาก จำไม่ได้ว่าใครเป็นใคร แม้แต่คนที่เคย
รู้จัก ทั้งๆ ที่ก่อนไปได้ศึกษาอย่างละเอียดโดยดูหนังสือ
และหนังสือเกี่ยวกับประเทศสวีเดนในแง่ต่างๆ ดูรูป
เจ้านายที่จะมาในงาน พอมาเห็นตัวจริงก็จำไม่ได้
แต่นัดกับพระองค์ภาณุให้ท่านช่วยกระซิบบว่า “คำนับ”
หรือ “ไม่คำนับ” แต่บางทีก็ไม่ทันการ ต้องใช้
ไหวพริบดีูท่าทางว่าคนนี้ควรจะเป็นใคร และควร
คำนับหรือไม่ อีกอย่างหนึ่งคนที่มาในงานนี้ดูเป็น
ญาติกันหมด คงจะมียกเว้นที่เห็นชัดๆ คือตัว
ข้าพเจ้ากับประธานาธิบดีแซมเบีย แต่เขาเป็นคน
น่าสนใจและรู้จักกับใครๆ มากจนไม่เคียดร้อนอะไร
โชคดีที่ข้าพเจ้ากลายเป็นคนมีญาติในงาน ในที่สุด
ตอนที่พระเจ้าโบดวง และพระนางฟาบีโอลาเสด็จ
มาทักทายว่า เป็นหลานและทรงช่วยดูแลพาไปเฝ้า
ใครต่อใครด้วย”

ใน พ.ศ. ๒๕๒๐ มีพระราชนิพนธ์ชื่อ “เรื่องจาก
เมืองอิสราเอล” ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ
วันที่ ๑๐ ๑๑ และ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๐
ใช้พระนามแฝงว่า “ก้อนหิน” ร่วมกับพระราชสหาย
ซึ่งใช้นามแฝงว่า “ก้อนกรวด” เขียนจดหมายถึง
“คุณติ่ม” เล่าเรื่องระบบนารวม หรือ “คิบบุตส์” ของ
อิสราเอล ผู้อ่านจะได้ทราบถึงหลักการและวิธีการ
ของระบบนารวม และความแตกต่างของระบบ
นารวมกับสหกรณ์ ในตอนท้ายของจดหมายเป็น
พระราชปรารภว่า

“ถ้าเราสองคนทำเก่งเสนอเรื่องนี้ออกมา
อาจถูกหาว่าเป็น “คอมมูนิด” ไปเลย มันเป็นเรื่อง
อย่างนี้แหละ ถ้าใครมีความคิดอ่านผิดไปจากคนอื่น
ก็แปลว่าหัวรุนแรง เอียงซ้ายกระเท่เร่ ท่านชอบที่จะ
ไล่คนเข้าป่าเสียเรื่อยเลย!!”

พระราชนิพนธ์นี้แสดงถึงน้ำพระราชหฤทัย
ที่ทรงเข้าพระทัยและเห็นใจในสถานการณ์ที่
เป็นอยู่อย่างดียิ่ง

ใน พ.ศ. ๒๕๒๓ ระหว่างวันที่ ๒๔ เมษายน -
๑ พฤษภาคม ทรงเป็นผู้แทนพระองค์ไปร่วมงาน
พระราชพิธีสถาปนาเจ้าหญิงเบียทริกส์ ขึ้นเป็น



สมเด็จพระราชินีแห่งประเทศเนเธอร์แลนด์ ต่อจากนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนฝรั่งเศส อังกฤษ เบลเยียม และสวิตเซอร์แลนด์ การเสด็จ ครั้งนั้น แม้จะไม่ได้ทรงพระราชนิพนธ์ แต่ได้เสด็จ ไปทรงบรรยายพระราชทานนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งสมาคมครูภาษาฝรั่งเศสแห่งประเทศไทย กราบ บังคมทูลเชิญ แล้วคณะกรรมการมูลนิธิสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุตาฯ อัญเชิญกระแสพระราชดำรัส มาพิมพ์เป็นเล่มชื่อ “เล่าเรื่องเมืองฝรั่ง” ทรงเล่าถึง การเตรียมพระองค์และการใช้เวลาในขณะเดินทางว่า

“กะว่าต้องเจอใครก็เตรียมประโยคไว้เสร็จว่า ไปถึงนี่จะต้องพูดว่ามีความยินดีอย่างไรที่ได้มา ฝรั่งเศส พูดให้เพราะๆ เตรียมไว้เสร็จ ถ้าพูดเอง พอถึงตอนนั้นอาจจะนึกไม่ออก เพราะฉะนั้น ก็ต้องเตรียมเขียนใส่สมุดไว้ แล้วก็ระหว่างนั่งรถ นั่งเครื่องบินไปไหน ก็ต้องท่องให้มันคล่องปากไว้ เพราะว่าเราอยู่เมืองไทย คำพวกนี้ไม่ได้พูดกัน ทุกวันทุกวัน เรียนแต่ในหนังสือ พอถึงเวลาเข้าจริง ขึ้นพูดไม่ออก เขาจะดูถูกเอาได้ว่า คนไทยไม่มีปาก”

พระราชนิพนธ์เป็นเล่มที่เกรี้ยวกราดมากและ อ่านก็ครั้งก็ไม่เบื่อ เล่มแรกชื่อ “ย่าแดนมังกร” เป็น บันทึกการเสด็จพระราชดำเนินประเทศสาธารณรัฐ ประชาชนจีน เมื่อวันที่ ๑๒ - ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔ รวมเวลาเสด็จเพียง ๘ วัน แต่ถ้าเป็น อาหารก็เป็นอาหารพิเศษจานโต รสเด็ดเผ็ดหวาน มันเปรี้ยวเค็มพร้อมทุกรส และคุณภาพล้นจาน

เพราะได้ประมวลความรู้เกี่ยวกับเมืองจีนทั้งในด้าน ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ ความเป็นอยู่ของผู้คน การแต่งกาย การ เดินทาง การสนทนาปราศรัย การต้อนรับ ตำนาน นิทาน รวมทั้งความสนุกเพลิดเพลิน ทรงบันทึกที่ ทำให้ผู้อ่านได้เห็นว่า การเดินทางแม้จะเหน็ดเหนื่อย แต่ก็มีคุณประโยชน์ เป็นสิ่งที่ดี พระฉายาลักษณ์ที่ลง พิมพ์ ล้วนช่วยให้เรื่องราวในพระราชนิพนธ์ เด่นชัดยิ่งขึ้น เป็นภาพขณะแยมพระสรวลเป็น ส่วนใหญ่ ทรงวางพระองค์เป็นที่ประทับใจยิ่ง เช่น มีการขอลายเซ็นกับต้นเรือบินถ่ายรูปแบบแอร์โฮสเตส และสจ๊วต มีคำบรรยายภาพที่ให้รายละเอียด ลึกไปกว่าภาพ เพราะทรงวงเล็บเพิ่มเติม เช่น “กล่าว ตอบที่เสฉวน (ตอนที่เพิ่งกินได๋นิดเดียว)” หรือ คำบรรยายที่บอกถึงเบื้องหลังภาพ เช่น

“ขอถ่ายรูปคนแก่ที่เสฉวน แกเลยยิ้มหวาน ให้ถ่ายรูปเป็นอย่างดี”

ในพระราชนิพนธ์ทรง “นับญาติ” ชาวจีน เป็นที่สนุกสนานคุ้นเคย เช่น ทรงเรียกกลุ่มที่ชื่อ อู๋หุยชิงว่า “พี่อู๋” ทรงเรียกคนขับรถว่า “เตี้ย” และ แสดงให้เห็นถึงพระเมตตาที่แผ่ไปทุกหนทุกแห่ง กับทุกคน เช่น ตอนหนึ่งในพระราชนิพนธ์ทรงบันทึก ว่า “คนสุดท้ายที่ข้าพเจ้าไม่ลืมที่จะรำลาค คือ เตี้ย”

ทรงเริ่มความนำด้วยข้อบทว่า “จากน้ำพริก ปลาทุส่เปิดปากกิ้ง” แล้วทรงบรรยายตั้งแต่เสด็จ พระราชดำเนินจากกรุงเทพฯ โดยละเอียดตลอด

การเดินทาง เช่น ที่ประทับแรม

“รับประทานเสร็จรีบขึ้นไปเข้าห้องน้ำ ใน
ห้องน้ำเขามียาสีฟัน แปรงสีฟัน กรรไกรตัดเล็บ
วางเอาไว้ให้ ก็จัดการลองเสียครบทุกอย่าง”

ทรงเล่าอย่างมีกลวิธี ไม่ให้แข็งแรงแย่งอย่างตำรา
วิชาการ ทั้งๆ ที่เป็นความรู้ เช่น

“ในห้องแรกนี้มีอาสนะหินอ่อนของพระเจ้า
แผ่นดินและพระมเหสี ซึ่งจะดูออกได้ว่าอาสน์ไหน
เป็นของใคร โดยดูว่ารูปที่สลักเป็นรูปอะไร ถ้าเป็น
รูปมังกรก็เป็นของจักรพรรดิ รูปหงส์เป็นของมเหสี
แต่ดูไปดูมามังกรกับหงส์เกิดหน้าตาเหมือนกัน
เข้าไปอีก เลยไม่ทราบว่าตัวไหนเป็นตัวไหน”

แม้จะทรงบรรยายอย่างสนุกสนาน แต่ขณะ
เดียวกันก็ทรงคำนึงถึงพระราชภารกิจตลอดเวลาด้วย
เมื่อทรงเล่าถึงการเสวยหมาค่าพะไลและชุปตุ๊กแก
ที่ทางจีนจัดถวาย ทรงอธิบายว่า

“เมื่อพูดถึงการกินอะไรประหลาดๆ นี้ จะต้อง
อธิบายต่อไปสักหน่อยว่า เป็นส่วนของการ
เจริญสัมพันธไมตรี เราได้รับการอบรมว่าการไป
ต่างประเทศทุกครั้งเป็นทางราชการไม่ได้ไปเที่ยวเล่น
ฉะนั้นก็ไม่มีสิทธิอยากจะทำอะไร ไม่อยากทำอะไร
ไปหรือไม่ไปต้องแล้วแต่เจ้าภาพ หน้าที่ของเราก็คือ
เป็นตัวแทนของประเทศที่จะนำเอาความปรารถนา
ดีของชาติไทยไปสู่ประเทศเจ้าภาพ และของประเทศ
เจ้าภาพสู่ประเทศไทย พร้อมทั้งหารือแลกเปลี่ยน

ความรู้ความร่วมมือบางประการเท่าที่จะทำได้

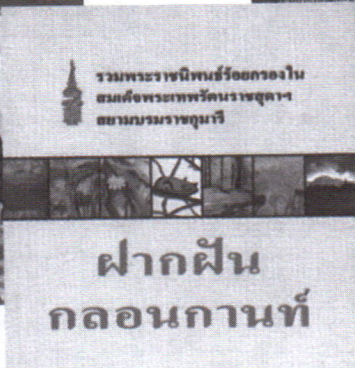
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระ
นางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และประมุขประเทศ
ต่างๆ ล้วนมีประสบการณ์ท่านองนี้ว่า ถึงแม้ว่า
จะเจ็บป่วย เป็นไข้ ก็ต้องไปตามโปรแกรม บาง
ประเทศเมื่อแขกป่วยเจ้าภาพบ่นว่า ถ้ารู้ตัวไม่
แข็งแรงมาทำไม เสียเงินต้อนรับ เสียแผนหมด
สรุปว่าการเป็นผู้แทนประเทศ จะต้องอดทนและ
ระวังตัวด้วย”

“ชมขอมาลติ” เป็นพระราชนิพนธ์เล่มต่อมา
ทรงบันทึกการเสด็จพระราชดำเนินเยือนอินโดนีเซีย
ทรงนำเรื่องด้วย

“บอกกล่าวเสียก่อน” ว่า “หนังสือชมขอมาลติ
เล่มนี้ มาจากสมุดบันทึกการเดินทางซึ่งเขียนขึ้น
อย่างเร่งด่วน ในการที่ข้าพเจ้าเดินทางไปต่างประเทศ
ทุกครั้ง แม้จะมีโทรทัศน์ตามถ้ำอยู่ทุกๆ วัน พระเดช
พระคุณทางบ้านก็ยังต่อว่าต่อขานว่ายังไม่จุใจ ขอให้
ข้าพเจ้าเขียนเรื่องประกอบ”

ส่วนชื่อเรื่องทรงอธิบายว่า “ดอกมาลติ
หรือดอกมะลิมีผู้บอกข้าพเจ้าว่า อินโดนีเซียถือ
ดอกมะลิ เป็นดอกไม้ประจำชาติ เขามีวิธีจัดดอกมะลิ
เป็นช่อในรูปลักษณะต่างๆ ที่น่าดูน่าชม การเดินทาง
ไปชมขอมาลติของข้าพเจ้าในครั้งนี้ คือการไปชม
วัฒนธรรมอันงดงามของประเทศเพื่อนบ้าน”

พระราชนิพนธ์เรื่องนี้ก็เช่นเดียวกับเรื่องอื่นๆ





คือ ประมวลความรู้ต่างๆ ไว้อย่างน่าสนใจ เช่น

“ต่อจากนั้นไปดูสวนนก ซึ่งผู้จัดการอธิบายว่าเป็นความริเริ่มของมาดามที่จะรวบรวมพันธุ์นกในอินโดนีเซียมาไว้มากมายที่น่าสนใจคือกระต๊อต่าง ๆ นกชื่อ *Kaswari* ซึ่งชนเผ่าบางเผ่าใช้กระต๊อมาทำเครื่องมือต่างๆ ตัวโตสวยงามมาก เขาว่าจะมีครุฑตัวจริงให้ดู เพิ่งรู้ว่าครุฑนี้คือแครง (แครงดำ) นั่นเอง”

พระราชนิพนธ์เล่มที่คู่กับ “ชมขอมาลดี” ชื่อ “บุหงารำไป” เป็นการขยายข้อความบางตอนของชมขอมาลดี ทรงอธิบายไว้ว่า

“เขียนขึ้นโดยใช้วิธีการรวมสิ่งละอันพันละน้อยเกี่ยวกับศิลปะอินโดนีเซียมาไว้ด้วยกัน เปรียบเหมือนการทำบุหงารำไป หรือที่ไทยเราเรียกย่อ ๆ ว่า บุหงา ซึ่งประดิษฐ์จากดอกไม้สารพัน”

ในเล่มนี้ ได้พระราชทานความรู้เรื่องสถาปัตยกรรมและปฏิมากรรม ผ้าปาเต๊ะ วาหยิง หรือตัวหนัง และการแสดงหนังของอินโดนีเซีย ดนตรีของอินโดนีเซีย รวมทั้งภาพของที่ระลึกต่างๆ จากอินโดนีเซีย

พระราชนิพนธ์เกี่ยวกับการเดินทางของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทยอยออกให้ประชาชนได้ตามเสด็จมาโดยลำดับ อีกหลายเล่ม “ทิวร่น้องใจ” เป็นเรื่องการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศออสเตรเลีย วันที่

๑๗ - ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ คำว่า “น้องใจ” ทรงอธิบายว่า “ย่อมาจากจิงใจ ซึ่งเป็นสัตว์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของประเทศออสเตรเลีย”

“สิงคโปร์สัญจร” เป็นเรื่องเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ วันที่ ๒๓ - ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๔ เพื่อทรงร่วมประชุมสภาภาษาของประเทศอาเซียน แล้วเสด็จไปพบประมุขและผู้นำคนสำคัญของประเทศ เสด็จทอดพระเนตรสถานที่ที่น่าสนใจหลายแห่ง ได้ทรงพบคนไทยที่ไปทำงานที่สิงคโปร์ ทรงบันทึกว่า

“ข้าพเจ้ารู้สึกเห็นใจพวกที่มาทำงานเป็นอย่างมาก เท่าที่ลองได้ถามดู ความเป็นอยู่ของเขาไม่ค่อยดีนัก ค่าแรงที่ได้มากกว่าค่าแรงในเมืองไทยก็จริง แต่ว่าค่ากินอยู่แพงกว่าบ้านเรา บางคนที่ยออกไปยังต้องเสียค่านายหน้าอีกอย่างไรก็ตาม พวกเขายังอุตส่าห์เก็บหอมรอมริบส่งเงินมาจุนเจือทางบ้าน”

“ไทยเที่ยวพม่า” ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อเสด็จพระราชดำเนินเยือนพม่า วันที่ ๒๑ - ๓๑ มีนาคม ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของ ฯพณฯ อู เนวิน ทอดพระเนตรโบราณวัตถุและโบราณสถานสำคัญๆ ที่รัฐฉาน มณฑลเถย์ จั๊กกาย พุกาม และหงสาวดี รวมทั้งทอดพระเนตรทางด้านเกษตรกรรม เช่น สถานีทดลองข้าวมอปี ศูนย์เพาะชำกล้วยไม้และศูนย์แพร่พันธุ์สัตว์

ใน พ.ศ. ๒๕๓๐ ทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง

“ทัศนจากอินเดีย” เป็นเรื่องเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสาธารณรัฐอินเดียวันที่ ๑๐ - ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้เสด็จทอดพระเนตรมหาวิทยาลัยรพินทร พรตติ มหาโพธิสมาคม เมืองกุสินารานาลันทา ราชคฤห์ พุทธคยา พารานสี สารนาถ นิวเดลี

ปลายปี ๒๕๓๑ พระราชนิพนธ์เล่มต่อมาได้พิมพ์ออกเผยแพร่ชื่อ “โรมันสัญจร” ทรงเล่าถึงการเสด็จพระราชดำเนินประเทศอิตาลี วันที่ ๓ - ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๑ ในวโรกาสที่ทรงรับเชิญเป็นกรรมการตัดสินการประกวดหนังสือเด็กของคณะกรรมการหนังสือสำหรับเด็กเยาวชนระหว่างประเทศ (International Board on Books for Young people - IBBY) ทรงบรรยายเรื่องการจัดประกวดหลักเกณฑ์ และวิธีการตัดสิน ซึ่งต้องทรงงานหนักคือ

“ผู้ตัดสินจะต้องอ่านหนังสือทั้งหมดและตัดสินว่าจะชอบเรื่องไหนมากที่สุด เรื่องที่อ่านภาษาไม่ได้ก็อ่านจากคำแปลที่เขาให้มา หรือไม่ก็ต้องไปวานให้คนอื่นอ่านให้ นับว่าลำบากมาก หนังสือที่อ่านไม่ได้มีเพียงเล่มสองเล่ม แต่มีเป็นจำนวนร้อย”

อย่างไรก็ตามตลอดเรื่องก็ชวนติดตามด้วยพระอารมณ์ดีของผู้ทรงพระราชนิพนธ์ที่เต็มไว้ในวงเล็บเป็นบางตอน เช่น

“ถึงตอนที่ฉันจะต้องแนะนำตัว ฉันก็อธิบายเรื่องของตัวเองออกมายาวเหยียด (ไม่ทราบว่าจะพูดได้อย่างไร) ว่าฉันจบปริญญาเอกทางด้านพัฒนศึกษาศาสตร์ เป็นอาจารย์ทางประวัติศาสตร์

เขียนหนังสือเด็ก สนใจและปฏิบัติงานในด้านการส่งเสริมการอ่านและห้องสมุดเด็ก (เอวดเอวไว้ก่อน)”

แม้พระราชภารกิจหลักคือการตัดสินการประกวดหนังสือเด็ก แต่ก็ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสถานที่ต่างๆ และทรงบรรยายอย่างที่สามารถนำมาเป็นหนังสือคู่มืออ่านขมอิตาลีได้ ได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในคำนำว่า

“อิตาลีเป็นแหล่งอารยธรรมตะวันตกหลายยุคหลายสมัย นับเป็นพันๆ ปี เป็นที่ก่อกำเนิดความเจริญในด้านต่างๆ ที่ยังมีหลักฐานตกทอดมาถึงทุกวันนี้ ในปัจจุบันเขาก็รักษาของเก่าไว้เป็นอย่างดี สถานที่และงานศิลปะที่ข้าพเจ้าเคยเรียนเคยเห็นในภาพ ก็ได้เห็นของจริงคราวนี้”

ในการเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้ก็เช่นเดียวกับทุกๆ ครั้ง คือ ทรงมีกำหนดการเต็มแน่นทุกวันไม่มีเวลาที่เรียกว่า “ทรงพักผ่อนตามพระราชอัธยาศัย” เลย ทรงสนพระราชหฤทัยทุกเรื่องทุกเวลานั่งอ่านจึงเพลิดเพลินได้โดยไม่เบื่อหน่าย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหนักๆ หรือเป็นเกร็ด เป็นนิทาน เป็นข้อเท็จจริงเล็กๆ น้อยๆ เช่น

“สักครู่ไปถึงเกาะมูราโน เกาะนี้มีชื่อเสียงมากในเรื่องการผลิตแก้ว แก้วของเวนิสมีชื่อเสียงมาหลายร้อยปี ปัจจุบันบนเกาะมีบริษัททำการค้าเครื่องแก้วอยู่หลายบริษัทด้วยกัน เราเข้าไปดูบริษัทหนึ่งคงจะเป็นบริษัทใหญ่ที่สุดกระมัง หรือจะติดต่อง่ายอย่างไรฉันก็ไม่ทราบ”

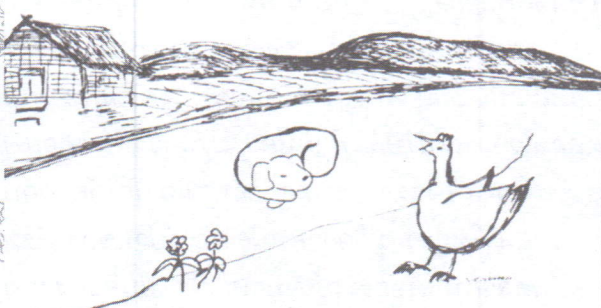
และที่ฟลอเรนซ์ ทรงบรรยายรูปสลักเดวิดของไมเคิลแองเจโลว่า

“รูปเดวิดนี้สูงมาก น่าประหลาดที่ช่างสลักได้ใหญ่โตอย่างนี้ แล้วออกมาเป็นรูปร่างได้สวยงามถูกส่วน ไม่ทราบว่าเวลาสลักเขาขยายส่วนอย่างไร ทำแบบที่สมัยใหม่เขาเขียนไปสเตอร์หน้าโรงหนังหรือเปล่า การตัดสินใจมาสลักก้อนโตอย่างนี้ก็ไม่ทราบว่าเขาขนมาอย่างไร กะอย่างไรให้ขนาดของก้อนถูกต้องตามที่ช่างต้องการ เดินดูไปรอบๆ รู้สึกว่าหัวแบนไปหน่อย เห็นจะเป็นเพราะหินหมด”

อีกตอนหนึ่งเมื่อทรงแวะทอดพระเนตรเมืองเซียนา

ถอบูกิดคำนึง

บทประพันธ์โดยศาสตราจารย์ดร.สุจิตรา วรรณวิจิตร





“ถึงตอนนี้ฉันแย่เลย โดนเป็นเหยื่อของโกด์ พุดเรื่องมั่วอยู่เกือบชั่วโง (ในความรู้สึก) ต้องยืน ตัวแข็งทำอะไรก็ได้ แกไม่เปิดโอกาสให้พุดอะไร เลย อธิบายสลับกับพุดว่าเข้าใจไหม ต้องเข้าใจนะ มันสำคัญมากมก พุดถึงวิธีจับฉลากอะไรต่อมิ อะไรไปจนกระทั่งรางวัลเป็นอะไร ฉันหลุดออกจาก นางพญาม้าไปได้อย่างไรไม่รู้”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม- ราชกุมารี ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้า อยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปทรงเยี่ยมราษฎร และทรงบันทึกข้อมูลต่างๆ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อประกอบ ในการช่วยเหลือราษฎร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้าน กรชลประทาน และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ ในประเทศไทย ได้ทรงเข้าร่วมการอบรมวิทยากร สมัยใหม่ด้านการศึกษาข้อมูลระยะไกล ณ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย หรือ เอ.ไอ.ที. เพื่อ ประโยชน์ในการปฏิบัติพระราชภารกิจและเพื่อ เพิ่มพูนวิชาการจากหลักสูตรที่ทรงศึกษา ได้เสด็จ พระราชดำเนินไปศึกษาและดูงาน ณ ประเทศ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และเบลเยียม เมื่อวันที่ ๑๐ - ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๒ และได้เป็นที่มาของ พระราชนิพนธ์การเดินทางเรื่อง “ปริศนาดวงดาว” ชื่อของพระราชนิพนธ์นั้นชวนให้ฉงน ซึ่ง ทำให้ต้องหาคำตอบ ได้ทรงอธิบายไว้ใน “กล่าวนำ

เมื่อเขียนจบ...” ตอนหนึ่งว่า

“ข้าพเจ้าต้องยอมรับว่าไม่สามารถอธิบายเรื่อง ดาวเทียมได้กระจ่าง มีอยู่หลายตอนที่มันชัดเจน อ่านแล้วอาจงงได้ (ผู้เขียนอ่านซ้ำยังงง) จึงขอตั้ง ชื่อหนังสือว่า “ปริศนาดวงดาว” ดาวมักจะทำให้คน เราเกิดความฉงนได้เสมอ แม้ว่าดาวในเรื่องของ ข้าพเจ้าจะเป็นดาวปลอมก็ตาม”

พระราชนิพนธ์เรื่องนี้แม้จะเน้นหนักเรื่อง การดูงานในด้านการสำรวจข้อมูลระยะทางไกล แต่ก็ เป็นหนังสือน่าเที่ยวที่มีคุณค่ายิ่งในด้านกร เดินทางและท่องเที่ยวอีกเล่มหนึ่ง เช่น เมื่อเสด็จ พระราชดำเนินเมือง Saint Lary Soulan ทรงบรรยาย ตอนหนึ่งว่า

“วิวทัศน์ระหว่างทางก็สวยงามดี ดันไม้ทั้งใบ หมด หน้างก็ยิ่งเขียว มีต้นไม้ประเภทไม้ทั้งใบ เป็นไม้พุ่ม แถมออกดอกด้วย ข้ามแม่น้ำ Garronne เห็นบ้านที่เรียกว่า mamoir fortifié คือคฤหาสน์ ในชนบท มีบริเวณทำการเกษตรได้ แต่มีรั้วรอบ ขอบชิดคล้ายๆ จะเป็นป้อมทหาร ในปัจจุบันก็เจาะ หน้าต่างเพิ่มเติมทำให้โปร่งขึ้น เหตุที่ต้องสร้าง บ้านเรือนแข็งแรงเพราะสมัยก่อนมีสงครามสู้รบกัน ตลอดเวลา เล่นไปสักพักก็มีความรู้สึกว่ามันค่อยๆ สูงขึ้น มีทุ่งเลี้ยงวัว ชาวนาทำกองฟางเอาไว้ให้สัตว์กิน บ้านก็หลังใหญ่ๆ รู้สึกว่าคนมีฐานะดีบ้านช่องได้รับ อิทธิพลลาติน คือกระเบื้องมุงหลังคาเป็นสีแดงแสด

แต่เมื่อขึ้นบนเขาจริงๆ บ้านเรือนจะทำด้วยหินภูเขา
ในท้องถิ่น หลังคามุงหินชนวน (Ardoise) สีเทา
คล้ายๆ กับบ้านในเขตภาคเหนือ หลังคาทรงสูงไม่ให้
หิมะตกค้าง”

“คินฟ้าใส” เป็นพระราชนิพนธ์เล่มต่อจาก
“ปริศนาดวงดาว” เป็นบันทึกการเสด็จพระราช
ดำเนินต่างประเทศในปีเดียวกัน คือ พ.ศ. ๒๕๓๒
เสด็จพระราชดำเนินประเทศนอร์เวย์ วันที่ ๑๗ - ๒๖
มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้ทอดพระเนตรงาน
หลายด้าน ในเล่มนี้ทรงเพิ่มเติมเทคนิคการพระราช
นิพนธ์ โดยโปรดให้มี “ผีหัวจุก” มาคอยช่วยให้
เรื่องไม่หนักเป็นวิชาการเกินไป ผีหัวจุกเป็นใคร
ท่านผู้อ่านจะได้ทราบ หากท่านอ่านพระราชนิพนธ์
นี้ ซึ่งเนื้อหาสาระและรสชาติพร้อมโดยเฉพาะ
อย่างยิ่งประโยคหรือลีลาที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง เช่น

“คนที่สนใจเรื่องการศึกษาจะไปดูงานโรงเรียน
คนที่สนใจในกิจการโคนมก็ไปดู ขำพเจ้าสนใจ
ทั้งสองอย่างนี้แต่ไม่ได้ดูสักอย่าง”

หรือ “โบสถ์สมัยนั้น ผู้หญิงผู้ชายต้องเข้าประตู
คนละประตู ต้องนั่งแยกกันกับคนที่ป็นโรคเรื้อน
ต้องฟังเทศน์ตามรูป”

หรือ “หมู่บ้านกลับโรงแรมมีเวลาเกือบชั่วโมง
ก่อนที่จะไปรับประทานอาหารค่ำแบบสว่าง จึง
อาบนํ้าอาบท่า ตั้งหน้าตั้งตากินนํ้า”

ชื่อเรื่องพระราชนิพนธ์ “คินฟ้าใส” ซึ่งสอดคล้อง
ต่อเนื่องกับ “ปริศนาดวงดาว” นั้น ทรงอธิบายว่า

“ได้ไปประเทศนอร์เวย์นับเป็นประสบการณ์ที่ดี
คือได้ศึกษาพื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหนือ
เส้นอาร์กติก ดินฟ้าอากาศช่วงนี้สว่างกระจ่างแจ้ง
จึงเป็นที่มาของหนังสือ”

จากการเสด็จพระราชดำเนินที่มากขึ้นพระปรีชา
สามารถที่ปราดเปรื่องกว้างขวางขึ้น ประสบการณ์
ที่ได้ทรงสะสมเพิ่มพูนจากการพระราชนิพนธ์ที่
ต่อเนื่องเล่มแล้วเล่มเล่า พระราชนิพนธ์สองเล่มหลัง
คือ “มุงโกลในรอยทราย” ซึ่งเป็นการเสด็จ
พระราชดำเนินสาธารณรัฐประชาชนจีน ตามเส้นทาง
สายแพรวไหม เมื่อวันที่ ๗ - ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๓
กับ “เบิ่งบ่ทัน เบิ่งบ่หมด” ซึ่งทรงบันทึกจากการเสด็จ



พระราชดำเนินประเทศลาว วันที่ ๑๕ - ๒๒ มีนาคม
พ.ศ. ๒๕๓๓ จึงเป็นพระราชนิพนธ์ที่ทรงคุณค่ายิ่ง
หนังสือนี้ มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
และธนาคารไทยพาณิชย์ ได้รับพระมหากรุณาฯ ให้
จัดพิมพ์จำหน่ายเพื่อนำเงินรายได้เข้าสมทบทุน
มูลนิธิสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ มีทั้งที่เป็นเล่ม
ปกแข็ง ภาพสีสวยงามกับปกอ่อนขนาดพ็อคเก็ต

นอกจากนี้ ในมหามิ่งมงคลสมัยทรงเจริญ
พระชนมายุครบ ๓ รอบ อภิศรศาสตร์บัณฑิต
รุ่นที่ ๔๑ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รวบรวม
บทพระราชนิพนธ์รูปแบบต่างๆ ที่ได้ทรงไว้ในวาระ
ต่างๆ จัดพิมพ์เป็นเล่ม ชื่อ “มณีพลอยร้อยแสน”
และพร้อมพระฉายาลักษณ์มากมาย ถวายเป็น
“ของขวัญ” แด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ประชาชนคนไทยโดยเฉพาะ
วงวรรณกรรมไทยก็พลอยได้ของขวัญนี้ด้วย เพราะ
พระราชนิพนธ์ทุกเรื่องล้วนทรงคุณค่า

“ยิ่งกว่าจินดาคำบุรินทร์ เป็นทรัพย์สิน
ทางปัญญามหาศาล”



ตำนานและประวัติพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช

ภาคที่ ๒ ตอนที่ ๖ - ๙

เนาวรัตน์ ทองรมย์

ตอนที่ ๖ การบูรณปฏิสังขรณ์วัดพระบรมธาตุ ในสมัยต่าง ๆ

๑. การบูรณปฏิสังขรณ์ในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช จันทรภาณุ

ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. ๑๑๙๖ - ๑๘๐๐ มีพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชหลายพระองค์ ส่วนใหญ่เมืองนครศรีธรรมราช จะมีสภาพเป็นเมืองเจริญรุ่งเรืองและเมืองร้าง สลับกันไป เพราะเกิดไข้ห่าเป็นครั้งคราว เมื่อใดที่เกิดไข้ห่า เจ้าเมืองนครก็พา ประยูรญาติและราษฎรหลบหนีออกจากเมืองกระจ่ายกันอยู่ตามป่าดง เมืองที่เคย รุ่งเรืองก็กลายเป็นเมืองร้างแล้วก็ตั้งขึ้นใหม่ เป็นเช่นนี้อยู่หลายครั้งหลายหน พระบรมธาตุองค์เดิมแบบศรีวิชัย ซึ่งพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชองค์แรกทรงสร้างขึ้น ก็ปรักหักพังชำรุดทรุดโทรมลงมาก

ต่อมาประมาณ พ.ศ. ๑๗๐๐ - ๑๘๐๐ เมืองนครศรีธรรมราชมีกษัตริย์ สามพี่น้อง พระเชษฐาที่ทรงครองราชย์ทรงพระนามว่า “**พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช**” องค์รองทรงพระนาม “**จันทรภาณุ**” องค์สุดท้ายทรงพระนาม “**พงษาสู่ระ**”

เมื่อพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชสวรรคต จันทรภาณุขึ้นเสวยราชย์ เป็นพระเจ้า ศรีธรรมมาโคกราช คนทั่วไปและตำนานเรียกว่า “**จันทรภาณุ**” ครั้นพระเจ้าจันทรภาณุ เสด็จสวรรคต พงษาสู่ระขึ้นครองราชย์ เป็น “**พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช**” เช่นกัน

ในช่วงกษัตริย์สามพี่น้องครองเมือง นครศรีธรรมราชมีความเจริญรุ่งเรืองถึงขีดสุดทั้งทางอาณาจักรและศาสนจักร ในสมัยพระเจ้าจันทรภาณุ มีหลักฐานหลายแห่งทั้งของลังกาและอินเดียยืนยันว่า พระองค์ได้ยกกองทัพไปตีเมืองลังกาและได้เมืองไว้ในครอบครองตลอดแหลมมลายู เรียกว่า **“เมืองสิบสองนักษัตร”**

เมืองขึ้นทั้งสิบสองเมืองของนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยเมืองต่อไปนี้

๑. เมืองสาयบุรี ใช้ตราหนู นามปีชวด เป็นตราเมือง
 ๒. เมืองปัตตานี ใช้ตราวัว นามปีฉลู เป็นตราเมือง
 ๓. เมืองกลันตัน ใช้ตราเสือ นามปีขาล เป็นตราเมือง
 ๔. เมืองปะทัง ใช้ตรากระทาย นามปีเถาะ เป็นตราเมือง
 ๕. เมืองไทรบุรี ใช้ตรางูใหญ่ นามปีมะโรง เป็นตราเมือง
 ๖. เมืองพัทลุง ใช้ตรางูเล็ก นามปีมะเส็ง เป็นตราเมือง
 ๗. เมืองตรัง ใช้ตราม้า นามปีมะเมีย เป็นตราเมือง
 ๘. เมืองชุมพร ใช้ตราแพะ นามปีมะแม เป็นตราเมือง
 ๙. เมืองบันทายสมอ ใช้ตราลิง นามปีวอก เป็นตราเมือง
 ๑๐. เมืองสงขลา ใช้ตราไก่ นามปีระกา เป็นตราเมือง
 ๑๑. เมืองตะกั่วป่า ใช้ตราหมา นามปีจอ เป็นตราเมือง
 ๑๒. เมืองกระบุรี ใช้ตราหมู นามปีกุน เป็นตราเมือง
- เมืองนครศรีธรรมราชนั้น เป็นศูนย์กลางแห่งอำนาจใช้รูปดอกบัวเป็นตราประจำเมือง
- พระเจ้าจันทรภาณุทรงอุปถัมภ์บำรุงและ



ตราประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นรูปพระบรมธาตุเจดีย์ มีรูปสัตว์ตามปีนักษัตรล้อมรอบ

ส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นมาก โดยจัดส่งพระภิกษุสงฆ์ไทย ไปศึกษาพระธรรมวินัยที่เมืองลังกา นิกายหินยาน พระสงฆ์ไทย พม่า มอญ ลาว และเขมร ได้เดินทางไปศึกษาพระพุทธศาสนา นิกายหินยานที่ลังกากันมาก เมื่อพระสงฆ์ไทยกลับมาเมืองนครศรีธรรมราช ใน พ.ศ. ๑๗๐๐ ก็ชักชวนพระสงฆ์ชาวลังกามาตั้งคณะสงฆ์ที่เมืองนครศรีธรรมราช เรียกว่า พุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ พระภิกษุชาวลังกาได้ช่วยเหลือพระเจ้าจันทรภาณุ บูรณะเสริมสร้างเป็นแบบลังกา โดยก่อสร้างแบบลังกาครอบเจดีย์เดิม แต่การบูรณะพระบรมธาตุในคราวนั้น ยังไม่บริบูรณ์ ยังได้มีการบูรณะเสริมสร้างพระวิหารโบราณสถานต่างๆ ต่อเติมมาอีกหลายสมัย กว่าจะบริบูรณ์ดังที่ปรากฏในปัจจุบันนี้

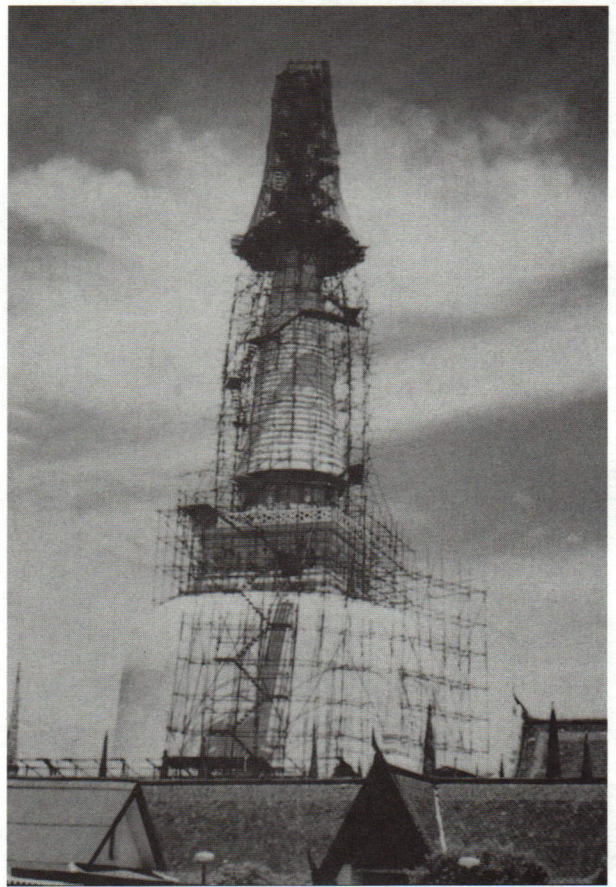
ในสมัยพระเจ้าจันทรภาณุ ได้มีการกำหนดในบริเวณรอบๆ องค์พระบรมธาตุเจดีย์เป็นเขตพุทธาวาส และมีการจัดระเบียบคณะสงฆ์เป็น ๔ คณะ โดยยึดเอาแบบแผนจากภาพยนตร์ที่รักษาพระบรมธาตุเจดีย์มาเป็นแบบอย่าง คือ คณะกาแก้ว กาชาด การาม และกาเดิม สงฆ์หัวหน้าคณะเทียบที่สังฆราชการปกครองสงฆ์เมืองนครศรีธรรมราช ได้ใช้ระเบียบเดียวกันนี้ติดต่อกันมาโดยตลอด (เมืองไชยาและเมืองพัทลุงก็รับเอาระเบียบเดียวกันนี้ไปใช้ด้วย) จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแต่งตั้งพระสงฆ์คณะกาแก้ว กาชาด การามและกาเดิมของเมืองนครให้มีฐานะเป็น พระครู

พระเจ้าจันทรภาณุ ทรงบูรณะวัดและพระบรมธาตุเจดีย์อย่างจริงจัง บ้านเมืองสงบร่มเย็น ประชาชนประกอบแต่กรรมดีมีศีลธรรม ทำให้ชาวเมืองใกล้เคียงเกิดความศรัทธา ต่างก็มุ่งหน้ามาทำบุญที่พระบรมธาตุเจดีย์ นำทรัพย์สินเงินทองมาถวายเป็นพุทธบูชา แต่เมื่อเดินทางมาถึง มีการบูรณะพระบรมธาตุเสียก่อนจึงผูกปรีศนาอธิษฐานฝังทรัพย์สินบูชาไว้ตามถ้ำ ตามเขา ริมน้ำ และสร้างวัดขึ้นในที่ต่างๆ โดยทั่วกัน

โดยเหตุที่องค์พระบรมธาตุเจดีย์ เป็นที่รวมแห่งความเลื่อมใสศรัทธาพุทธศาสนิกชน บริเวณองค์พระบรมธาตุเจดีย์ จึงเป็นที่รวมและเป็นจุดกำเนิดของประเพณีและพิธีกรรมของหลวงและของราษฎรมาตั้งแต่โบราณและปฏิบัติสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน เช่น ประเพณีการให้ทานไฟ ประเพณีการแห่ผ้าขึ้นธาตุ ประเพณีแห่พระพุทธรูปหิงส์ในวันสงกรานต์ ประเพณีทำบุญในงานเดือนสิบ ประเพณีตักบาตรรูปเทียน ประเพณีลากพระ พระราชพิธีทำเงินตราไหม พระราชพิธีสวดอาฎานาขับไล่แม่มด พระราชพิธีจรดพระนังคัล พระราชพิธีโล้ชิงช้า เป็นต้น ซึ่งพระราชพิธีและประเพณีเหล่านี้ สันนิษฐานว่ามีจุดกำเนิดในสมัยพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชสามพี่น้อง เป็นต้นมา

๒. การบูรณปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุเจดีย์และวิหารต่างๆ ในสมัยสุโขทัย

๒.๑ ในรัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช กรุงสุโขทัยประมาณ พ.ศ. ๑๘๑๕ - ๑๘๖๕ ทรงบูรณปฏิสังขรณ์วัดพระบรมธาตุ โดยมีพระบรมราชโองการให้นายศรีธน ออกมาเป็นเจ้าเมือง นครศรีธรรมราช รับสั่งให้นายช่างเอาทองแดงหล่อยอดพระมหาธาตุปิดทอง แล้วโปรดให้เจ้าเมืองสิบสองนักษัตรบางเมือง เช่น เมืองกลันตัน พัทลุง และตรัง เป็นต้น พร้อมด้วยผู้มีจิตศรัทธาช่วยกันสร้างพระระเบียงโดยรอบพระบรมธาตุเจดีย์ทั้งหมด ๑๖๕ ห้อง พระพุทธรูป ๑๖๕ องค์ แล้วทำกำแพงรวม ๔ ด้าน สร้างวิหารติดกับเจดีย์องค์ใหญ่ ๑ หลัง เรียกว่า



การบูรณปฏิสังขรณ์ปัลลียอดทองคำพระบรมธาตุเจดีย์นครศรีธรรมราช

วิหารสามจอม ซึ่งนายสามจอมเป็นผู้สร้างขึ้น ต่อมาเมื่อสร้างพระพุทธรูป “พระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช” ไว้ในวิหารหลังนี้ก็มักเรียกว่า “วิหารพระศรีธรรมมาโคกราช”

๒.๒ การบูรณปฏิสังขรณ์ในสมัยพ่อขุนเลอไท่ ได้รับสั่งให้พระศรีมหาราชมาเป็นเจ้าเมือง นครศรีธรรมราช ได้บูรณะซ่อมสร้างวิหารหลวงจนสำเร็จ แล้วมีพระบรมราชโองการให้นายสามจอมทำบัญชีแบ่งที่ดินปาบริเวณด้านทิศตะวันออก และตะวันตกของพระบรมธาตุเจดีย์ ให้อาณาประชาราษฎร์ได้ทำสวนทำนา ได้เนื้อที่นา ๒,๑๙๙ ไร่ (บั้ง คือ ที่นาที่กั้นคั่นนาเป็นสี่เหลี่ยม) และเป็นสวนมังคุด ทุเรียน ลางสาตอีกหลายร้อยไร่ ดอกผลที่เกิดจากที่นาและที่สวนเหล่านั้นมาบำรุงรักษาเจดีย์วิหารโบราณสถานต่างๆ ห้ามมิให้ข้าราชการทั้งปวงเข้าไปเกี่ยวข้อง ต่อมาเมื่อรัฐบาลใช้กฎหมายเก็บภาษีอากรจากประชาชน ทางรัฐบาลได้จัดสรรเงินบำรุงวัดพระบรมธาตุปีละ ๒๐,๐๐๐ บาท

๓. การบูรณปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุในสมัยกรุงศรีอยุธยา

๓.๑ ในรัชสมัยสมเด็จพระเพทราชา ประมาณ พ.ศ. ๒๒๒๔ รับสั่งให้บูรณะวิหาร ทับเกษตรและวิหารต่างๆ ที่หักพังชำรุด กับสร้าง พระพุทธรูปนั่งสำริดปางวิชัย ๑ องค์ เรียกกันว่า **“พระเพทราชา”**

๓.๒ ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศโปรดให้ซ่อมแซมทั่วไปและซ่อมประยุกต์ ศิลปภาพปูนปั้นพุทธประวัติตอนออกพรรษาในวิหาร พระมหากษัตริย์กรมนี้ด้วยภาพ

๔. การบูรณปฏิสังขรณ์ในสมัยกรุงธนบุรี

ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระองค์ทรงพระกรุณาให้ข้าละอองธุลีพระบาท ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือน จัดการปฏิสังขรณ์วิหารทับเกษตร ก่ออิฐถมทรายลาดปูน รอบพระธาตุเจดีย์ ยกพื้นสูง ๗๕ เซนติเมตร กว้างประมาณ ๑ เมตร เรียกกันว่า **“ทางพระเจ้าตาก”** และให้บูรณะซ่อมแซมพระอุโบสถ วิหารการเปรียญและพระระเบียงศาลากุฏิ ในพระอารามใหญ่น้อยหลายพระอาราม ล้นพระราชทรัพย์เป็นอันมาก แล้วให้มีการมหรสพสมโภชเวียนเทียน พระบรมธาตุเจดีย์เป็นเวลา ๓ วัน

๕. การบูรณปฏิสังขรณ์พระบรมธาตุในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

๕.๑ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รับสั่งให้ปลูกต้นโพธิ์ที่ในพระวิหาร โพธิ์ลังกา และวัดพระเดิม

๕.๒ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงได้เมล็ดพันธุ์ต้นโพธิ์มาจากลังกา โปรดรับสั่งให้เพาะพันธุ์เมล็ด จนได้หน่อต้นโพธิ์ให้ส่งไปปลูกตามจังหวัดต่างๆ เช่น ที่นครศรีธรรมราช ได้ปลูกที่วัดพระเดิมและในวิหารโพธิ์ลังกา เป็นต้น

ข้อความในข้อ ๕.๑ และ ๕.๒ ทำให้เกิดความสงสัยว่า ต้นโพธิ์ที่ปลูกในพระวิหารโพธิ์ลังกา และวัดพระเดิม ปลูกในรัชสมัยใดกันแน่ ในตำนานบางเล่มว่าปลูกในรัชกาลที่ ๒ บางเล่มว่าปลูกในสมัย

รัชกาลที่ ๒ และรัชกาลที่ ๔

๕.๓ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบรมธาตุมีสภาพถูกทอดทิ้งทรุดโทรมมาก พระภิกษุปานได้นำชาวใต้และชาวนครทำการซ่อมแซมครั้งสำคัญระหว่างปี ๒๔๓๗ - ๒๔๔๑ จนได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระครูเทพมนีศรีสุวรรณภูมิจาภิบาล และพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินวัดพระบรมธาตุถึง ๒ ครั้ง คือ ใน พ.ศ. ๒๔๔๑ และ พ.ศ. ๒๔๔๘ ทรงปฏิสังขรณ์พระวิหารหลวงให้งดงามขึ้น

๕.๔ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสเมืองนครศรีธรรมราช ถึง ๒ ครั้ง

ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๒ ขณะดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร โปรดให้สร้างประตูเข้าวัดพระบรมธาตุตรงวิหารธรรมศาลา เป็นซุ้มก่ออิฐถือปูนทรงยอดแบบพระมหามงกุฎ มีซุ้มทิศ จารึกปีสร้าง ร.ศ. ๑๒๘ พระราชทานชื่อว่า ประตูเยาวราช เป็นต้นแบบของซุ้มประตูอีก ๒ ซุ้ม และเป็นแบบของวัดอื่นๆ ในนครศรีธรรมราชอีกหลายวัด

ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๕๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสเมืองนครศรีธรรมราช ได้พระราชทานนามวัดพระบรมธาตุอย่างเป็นทางการเพื่อการจัดระเบียบวัดหลวงไม่ให้ชื่อพ้องพระอารามหลวงที่มีมหาเจดีย์ในภาคใต้ว่า **“วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร”** พร้อมกับทรงสถาปนาเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกชนิดวรมหาวิหาร เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๔๕๘ โดยให้มีพระสงฆ์อยู่ประจำเป็นวัดสังฆาวาส และรวมเอาวัดร้างทางทิศเหนือ (วัดมังกุด) และทิศใต้ (วัดพระเดิม) รวมเข้าด้วย โดยได้รับการบูรณะรักษาต่อเนื่องตลอดมา แม้ได้รับพระราชทานชื่อว่า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร แต่พุทธศาสนิกชนก็ยังคงเรียกติดปากว่า วัดพระบรมธาตุ

๕.๕ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จพระราชดำเนิน ณ วัด

พระมหาธาตุ พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ ๒ พระองค์ ถึง ๔ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๖ - ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ ได้เสด็จนมัสการ และทรงประกอบพระราชพิธีสมโภชพระบรมสารีริกธาตุ

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้เสด็จพระราชดำเนินในวันวิสาขบูชา ทรงเวียนเทียนรอบวิหารพระระเบียงพระมหาธาตุเจดีย์ และทรงปลูกต้นนนทรี องค์ละ ๑ ต้น ที่ข้างประตูกำแพงหน้าพระวิหารหลวง

ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงยกช่อฟ้า พระวิหารหลวง และทรงเททองหล่อรูปพระพุทธรูปสี่องค์

ครั้งที่ ๔ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานเพลิงศพพระรัตนธัชมุนี (แบน) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

การบูรณปฏิสังขรณ์ในสมัยรัชกาลนี้มีดังนี้

ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้บูรณปฏิสังขรณ์พระวิหารเขียนและวิหารโพธิ์ลังกา เป็นจำนวน ๓๕๐,๐๐๐ บาท

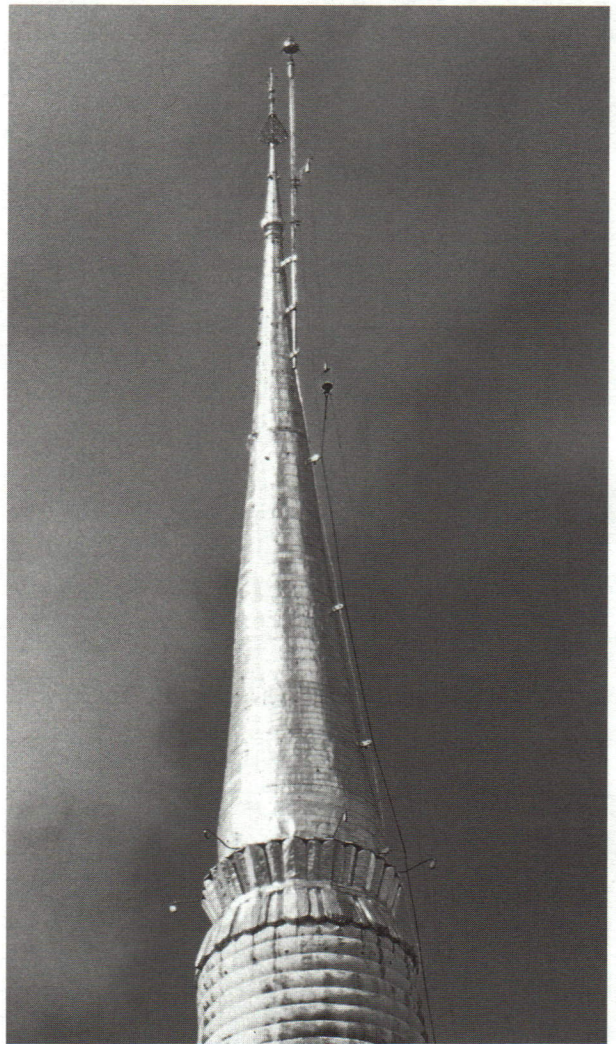
ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้บูรณปฏิสังขรณ์พระวิหารธรรมศาลาเป็นจำนวนเงิน ๓๕๐,๐๐๐ บาท

ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๑๓ - ๒๕๑๔ ได้บูรณปฏิสังขรณ์พระระเบียง เป็นจำนวนเงิน ๒,๑๔๕,๐๐๐ บาท

ครั้งที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้บูรณปฏิสังขรณ์พระวิหารหลวง เป็นจำนวนเงิน ๓,๐๕๐,๐๐๐ บาท

ครั้งที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้บูรณปฏิสังขรณ์พระวิหารทับเกษตร เป็นจำนวนเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

ครั้งที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๓๔ บูรณปฏิสังขรณ์เฉพาะองค์พระบรมธาตุเจดีย์ สมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีทำสืบทอดถึงรัฐบาลนายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี โดยคุณหญิง



ปลียอดทองคำ

สุพัตรา มาศดิตถ์ ได้หาทุนจากผู้มีจิตศรัทธาทั้งหลายได้ ๓๔ ล้านบาท กรมศิลปากรเป็นผู้จัดบูรณปฏิสังขรณ์ ปลียอดทองคำ เริ่มนึ่งร้านเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๖ แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘

ตอนที่ ๗ โบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

๑. องค์พระบรมธาตุเจดีย์ เป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งอันดับหนึ่ง เป็นที่บรรจุพระดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นที่เคารพสักการบูชาของพุทธศาสนิกชนทั่วโลก

๒. วิหารพระมหาภิเนษกรมณ หรือเรียกกันว่า วิหารพระทรงม้าหรือวิหารพระม้า อยู่ติดกับองค์พระมหาธาตุเจดีย์ด้านทิศเหนือ เป็นวิหารหลัก

ทางขึ้นลานประทักษิณ ในวิหารนี้มีงานปูนปั้น ฝีมือ
ชั้นเยี่ยม บอกเรื่องราวการออกบรรพชาของเจ้าชาย
สิทธัตถะ และบรรดาเทพผู้พิทักษ์รักษาพระบรมธาตุ

วิหารพระมหากษัตริย์ธรรมนี้ ตามตำนานกล่าวว่า
นายพลติและนายพลมูย เศรษฐีเมืองลังกาเป็นผู้สร้าง
เศรษฐีทั้งสองคนนี้ ต่อมาได้บวชเป็นพระภิกษุใน
พุทธศาสนา เหตุที่ได้มาสร้างเพราะพระเจ้ากรุงลังกา
โปรดให้มาช่วยเหลือในการสร้างพระบรมธาตุเจดีย์แต่มา
ไม่ทัน เมื่อมาถึงนั้นเขาส่งกันเสร็จแล้ว จึงสร้างวิหาร
นี้แทน ในครั้งนั้น บุตรชายของเศรษฐีชื่อ เจ้ามุด เจ้าหมู
สองคนพี่น้องเกิดวิวาทกันเรื่องชนไก่ ฆ่ากันเองตาย
ทั้งคู่ บิดาเสียใจอาลัยนักจึงได้นำอัฐิมาตำเคล้ากับปูน
ปั้นรูปเจ้าชายสิทธัตถะกำลังพิจารณาละชีวิตคฤหัสถ์
ราชสมบัติ ราชวงศ์ที่มีพระนางพิมพาโยสธราบรรทมอยู่
กับพระราหุลกุมาร พร้อมพนักงานพัดวี ขึ้นม้านั่งรถ
ออกจากวัง มีเหล่าเทพดาแห่แหนมาพบ พญามาร
ยืนขวางที่ปากทางเสมือนเป็นปริศนาธรรมสำหรับคน
เข้าวัด ภาพปูนปั้นเชิงบันไดทางตะวันออกเป็นของเก่า
ดั้งเดิมและวิจิตรกว่าทางทิศตะวันตกที่น่าจะทำขึ้น
ภายหลังโดยช่างท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ นอกจากนี้
เศรษฐีทั้งสองยังได้ปั้นพระพุทธรูปยืนปางห้ามญาติ
พระโมคคัลลาน์ พระสารีบุตร ติดอยู่กับผนังตรงข้าม
กับบันไดในวิหารพระทรงม้าด้วย

บรรดาเหล่าเทวดาและเหล่าภพยนตร์ผู้ปกป้อง
รักษาพระบรมธาตุเป็นงานปูนปั้นลอยตัวรายรอบ
เชิงบันไดขึ้นสู่ลานประทักษิณ สมกับตามตำนานระบุว่า
“เจ้ากาคะภาษาผูกภาพยนตร์ด้วยเวทมนตร์คาถาเป็น

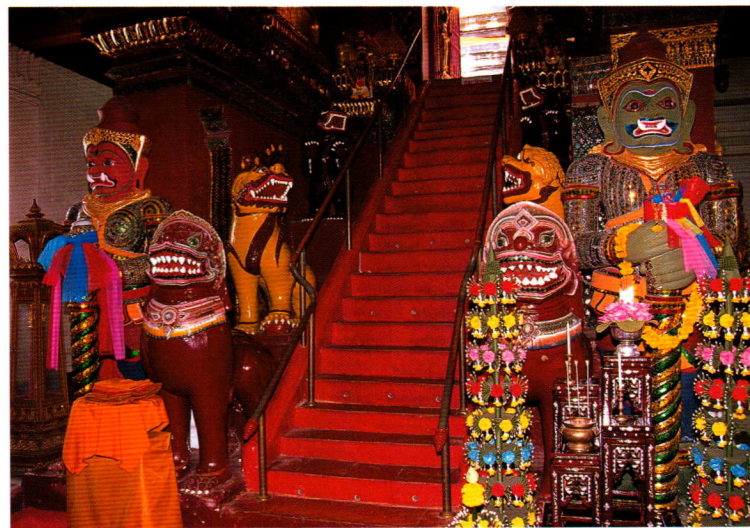
ยักษ์ ครุฑ นาค สิงห์ โค ม้าและช้าง” ประกอบด้วย

ยักษ์ ๑ คู่ หมายถึง ท้าวเวฬุราช และท้าว
เวสสุวรรณ

ครุฑ ๑ คู่ หมายถึง ท้าววิรูปักษ์ และท้าว
วิรูปหก

นาค ๑ คู่ หมายถึง ท้าวชตรัฐมหาราช และ
ท้าวชตรัฐราช

ยอดบันไดเป็นคู่ของท้าวชัตตคาม และท้าว
รามเทพนั่งพิทักษ์อยู่ นอกจากนั้นมีสิงห์ ๓ คู่ ขนาบ



บันไดทางขึ้นลานประทักษิณ



งานปูนปั้นเรื่องราวการออกผนวชของเจ้าชายสิทธัตถะ



ยักษ์



นกอินทรี



บานประตูไม้จำหลัก

เชิงบันได คู่ล่างสีแดง ยืนสงบอยู่ คู่กลางสีเหลือง นั่งแผยอกปากชู คู่บนสีดำ นั่งยกสองขาอ้าปากกว้างคำราม

ปลายบันไดซึ่งทอดขึ้นไปบนลานประทักษิณ มีบานประตูไม้จำหลักคู่หนึ่งสลักจากไม้แผ่นเดียว ฝีมือแกะสลักสวยงามมาก บานประตูด้านซ้ายสลักเป็นรูปพระพรหม บานประตูด้านขวาสลักเป็นรูปพระนารายณ์ นับเป็นงานศิลปกรรมชั้นเยี่ยมของชาติอีกชิ้นหนึ่ง ที่คาดว่าเก่าถึงสมัยอยุธยาตอนต้น เป็นต้นแบบของพระหลักเมืองที่ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราชปัจจุบัน

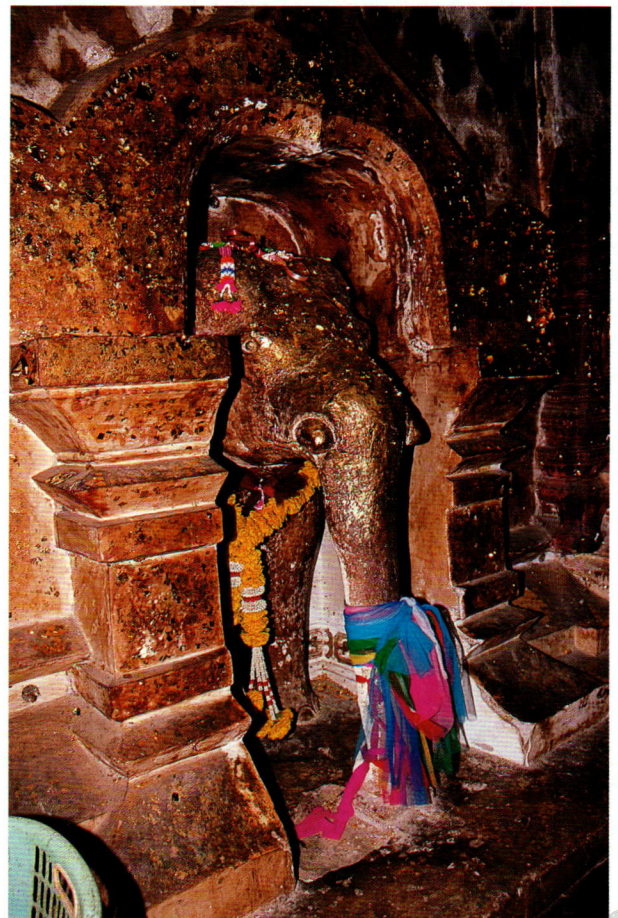
ที่หน้าประตูวิหารพระม้านั้นด้านทิศตะวันออก มีหอระฆังระบूपีสราง พ.ศ. ๒๔๖๔ แขนวระฆังสำริด ใบใหญ่ของเก่าหล่อสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๒๓๐

๓. พระวิหารทับเกษตร เป็นพระวิหารที่มีลักษณะพิเศษด้วยการสร้างรอบระเบียงดินธาตุ หรือทิพศิรัคลุมส่วนฐานของพระบรมธาตุไว้เป็นพระวิหาร เชื่อกันว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดให้บูรณ-

ปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๒ มีจุดเด่นคืองานปูนปั้นประดับรอบที่คาดว่าเก่าแก่ร่วมสมัยถึงทวารวดี ลพบุรี สุโขทัย กระทั่งอยุธยา

ที่ผนังของทิพศิรัหรือดินธาตุโดยรอบองค์พระบรมธาตุ มี “ซุ้มช้าง” ยื่นโผล่หัวในซุ้มด้านละ ๖ ตัว (ยกเว้นทิศเหนือมี ๔ ตัว เพราะติดวิหารพระม้า) อันเป็นลักษณะเฉพาะที่เชื่อว่ารับมาจากลังกา สลับกับพระพุทธรูปปูนปั้นปางประทานอภัยยืนในซุ้มเรือนแก้ว ปูนปั้นด้วยลวดลายงดงามด้านละ ๗ องค์ (ยกเว้นทิศเหนือ มี ๔ ซุ้มเพราะติดวิหารพระม้า) ไม่มีซ้ำแบบกันเลยทั้งพระและซุ้มโดยเฉพาะรูปยักษ์ และคนที่รองรับยกซุ้มอยู่นั้นสวยงามมาก เชื่อว่าเป็นของเก่า มีศิลปะปนสมัยลพบุรี สุโขทัย และอยุธยา ในขณะที่ซุ้มช้างมีบางท่านเห็นว่า เป็นซุ้มระหว่างเสา ด้านบนมีวงโค้งคล้ายซุ้มสมัยทวารวดีที่คูบัว

ที่ด้านเหนือซึ่งเดินได้ไม่ตลอดเพราะติดวิหารพระม้านั้น ทั้งสองฟากมีพระปูนปั้น ชาวบ้านนิยม



ซุ้มช้าง



วิหารไพรีลังกา

สักการบูชาด้วยเชื่อว่าเป็น พระศรีอารีย

นอกจากนี้ ในพระวิหารทับเกษตร ยังมี
ธรรมาสันทั้ง ๔ ด้าน สำหรับพระแสดงพระธรรม
เทศนาในวันธรรมสวนะ

๔. วิหารเขียน อยู่ติดกับวิหารพระม้านาค
ทิศเหนือ เหตุที่เรียกว่า วิหารเขียน เพราะเดิมที่เสา
และผนังมีภาพลายเส้น หลวงศรีวรวัช เจ้าเมืองนคร
สร้างวิหารนี้เมื่อ พ.ศ. ๑๙๑๙ ภายในวิหารมี
พระประธานเป็นปูนปั้นปางมารวิชัยแบบอุททอง ใน
ตู้หน้าประธานมีพระพุทธรูปทรงเครื่องปางห้ามญาติ
๒ องค์ ทำด้วยลูกบวบเป็นพระพุทธรูปของสกุล ณ นคร
สร้างเมื่อครั้งเจ้าพระยานคร (พัฒน์) ไปตีเมืองไทรบุรี
ได้รับชัยชนะ จึงมาสร้างพระพุทธรูป ๒ องค์ นี้ไว้
เป็นอนุสรณ์

วิหารเขียน ยังเป็นพิพิธภัณฑ์สถานเก็บรักษา
สิ่งของขนาดเล็กที่ทำด้วย ทอง เงิน นาก สร้อย แหวน
ตุ้มหู กำไล เข็มขัด พระพุทธรูป ต้นไม้เงิน ต้นไม้ทอง
เครื่องลายคราม ฯลฯ ตลอดจนสิ่งของที่ค้นพบใน
คราวบูรณะองค์พระบรมธาตุเจดีย์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ -

๒๕๓๘ อีกด้วย พิพิธภัณฑ์สถานของวัดพระบรมธาตุ
นี้กรมศิลปากร ได้รับเป็นสาขาพิพิธภัณฑ์สถานแห่ง
ชาติประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐
ใช้ชื่อว่า “**ศรีธรรมราชพิพิธภัณฑ์สถาน**” ปัจจุบันนี้
ได้ขยายพิพิธภัณฑ์สถานของวัดออกไป ในวิหาร
ไพรีลังกาและอาคารสร้างใหม่ที่ติดกับวิหารคด

๕. วิหารไพรีลังกา เป็นวิหารอย่างวิหารคด
สี่เหลี่ยมจัตุรัสล้อมรอบพระศรีมหาโพธิ์ที่เชื่อว่า
นำหน่อมาจากลังกา สร้างอยู่ทางทิศเหนือพระบรมธาตุ
เจดีย์ถัดจากวิหารเขียน ประดิษฐาน**พระพุทธไสยาสน์**
ปูนปั้นองค์ใหญ่ทางทิศตะวันตก **พระพุทธรูปปาง**
มารวิชัย ปูนปั้นทางทิศเหนือและตะวันออก กับ
พระพุทธรูปที่ย้ายมาจากที่อื่นๆ อีกหลายองค์

ที่ปากประตูตะวันตกเป็นต้นหมาก เถาพลู พร้อม
เรือเหนือทำด้วยเงิน ทอง นาก ขนาดใหญ่ จารึกแผ่น
เงินกำกับไว้ว่าคณะตำบลท่าดี กิ่งอำเภอลานสกา สร้าง
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ นำมาบูชา พ.ศ. ๒๔๙๑ ซึ่งช่วงที่
ห่างกัน ๑๔ ปี บอกเรื่องราวชาวเมืองนคร
สอดคล้องกับประวัติศาสตร์การเมืองวัฒนธรรมที่

แต่ก่อน คนลานสกาเก็บหมากพลูใส่เรือเหินล่อง
นำลงมาขายได้ผลดี จึงร่วมกันสร้างจะถวายเป็นพุทธ
รัฐบาลออกกฎหมายห้ามซื้อขายกินหมากและพลู จึงเก็บ
รักษาพระไว้ รอจนเมื่อเลิกกฎระเบียบแล้วในปี ๒๔๙๑
ชาวลานสกาทำดี จึงได้นำมาถวายบูชาพระบรมธาตุ
วงศ์กับพระพุทธรูปเงินฝีมือนายแจ้ง สิ้นธุรงค์ และ
นายกั่น จันทวังษ์ ช่างฝีมือเอกเมืองนคร พระพุทธรูป
องค์นี้ ห่มผ้าปักดินเงินดงามยิ่ง

หน้าวิหารโพธิ์ลังกาประดิษฐานพระพุทธรูปสำริด
ทรงเครื่องประทับยืน ปางประทานอภัยสมัยอยุธยา
เรียกว่า **“พระพวย”** ซึ่งจะอธิบายในตอนต่อไป

๖. วิหารสามจอม เป็นวิหารเล็กๆ ด้านตะวันออก
ขององค์พระบรมธาตุ ตามตำนานกล่าวว่า นายสามจอม
เป็นผู้สร้างขึ้นพร้อมกับเจดีย์บริวารองค์หนึ่งของ
พระบรมธาตุเจดีย์ หน้าวิหารสามจอมมีรูปปั้น
พระธรณีบีบมวยผม ภายในประดิษฐานพระพุทธรูป
ปางมารวิชัย เรียกชื่อว่า วิหารสามจอม พระเจ้าศรีธรรมมา
โคกราช จึงเรียกชื่อวิหารอีกชื่อหนึ่งว่า **“วิหารพระเจ้า
ศรีธรรมมาโคกราช”** ปรีศนาสามจอม คือไม่ทราบ
แน่ชัดว่าเป็นพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราชองค์ใดใน ๓ องค์
คือพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช พระเจ้าจันทรภาณุ หรือ
พระเจ้าพงษาสूर จึงยกเป็นสามจอมครอบคลุมเสีย
ทั้งสาม โดยรอบผนังด้านในทำเป็นช่องตู้มีรูปเทพ
ประทับนั่งบนหลังสัตว์กำกับแต่ละช่อง โดยด้านหลัง
แบ่งเป็น ๓ ชุมประตูประตู บรรจุพระพุทธรูปและเก็บ
อัฐิของเชื้อพระวงศ์และเจ้านายที่มีเชื้อสายสืบต่อ
จากสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช แต่ถูกลักทำลายไป
บ้างแล้ว เหนือชุมประตูประตูปะตูประวัตติดอน
ตัดพระเมรุเพื่อออกบรรพชา

๗. วิหารพระกัจจายณะ หรือวิหารพระเอด
เป็นวิหารสร้างใหม่โดยย้ายจากวิหารเดิมด้านนอก
พระระเบียงใกล้วิหารธรรมศาลามาสร้างทางเหนือ
ของวิหารสามจอม ประดิษฐานพระกัจจายณะ หรือ
พระสังกัจจายน์ ที่เรียกทั่วไปว่า พระเอด ซึ่งแท้จริง
แล้วพระกัจจายณะเถระ นอกจากเป็นผู้มีปัญญาได้รับ
การยกย่องจากพระบรมศาสดาว่าเป็นเลิศกว่าภิกษุ



วิหารพระกัจจายณะ

ทั้งหลาย ผู้อธิบายเนื้อความย่อให้พิสดารแล้ว เดิม
เป็นผู้มีรูปร่าง ผิวดำเหลืองดุจดวงผู้ใดได้พบเห็นต้อง
หลงใหล ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง จนเกิดเป็นปัญหา
ในทำนองว่า รูปร่างเป็นโนหะ ท่านจึงอธิษฐานให้
ร่างกายอวบอ้วนท้องพลั้วจะได้ไม่เป็นบาปแก่ผู้พบเห็น
จึงนิยมนสร้างเป็นพระพุทธรูปอ้วนใหญ่ นับถือกันว่า
หากนำไปไปค้ำยันที่หลังพระเอด สามารถอธิษฐาน
ให้หายปวดเอวปวดหลังได้ ด้านหน้าและด้านหลัง
วิหารมีปิ่นใหญ่โบราณ ๙ กระบอก ซึ่งเป็นทั้งของ
อาหรับและยุโรป

๘. วิหารคด หรือวิหารพระระเบียง ก่อเป็น
กำแพงมีหลังคารูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าคลุมเข้าด้านใน
ล้อมรอบบริเวณพระบรมธาตุเจดีย์ชั้นในไว้ทั้งหมด
ภายในวิหารคด มีพระพุทธรูปปั้นจำนวน ๑๗๓ องค์
ฝีมือช่างสมัยอยุธยาและรัตนโกสินทร์ เรียกกันว่า
“พระด่าน” เพราะมีอยู่รอบด้านขององค์พระบรมธาตุ

วิหารคดได้ซ่อมครั้งหลังสุดเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓
โดยกองสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร เป็นผู้ออกแบบ

ซ่อม ปัจจุบันวิหารคดบางส่วนใช้เป็นสาขาห้องสมุดแห่งชาติ ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๐

๙. วิหารพระธรรมศาลา อยู่นอกพระระเบียงตรงประตูยาวราช ตามตำนานกล่าวว่า พระเถระเหมรังษีเป็นผู้สร้างที่หน้าจั่วมีหนังสือสลักไว้บนแผ่นกระดานว่า “ได้บูรณะเสร็จเมื่อวันเสาร์ เดือนยี่ขึ้น ๑๑ ค่ำ ปีมะเมีย ฉศก พ.ศ. ๒๔๓๗” ได้ซ่อมครั้งหลังสุด เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๐

หน้าวิหารพระธรรมศาลามีพระพุทธรูปพระทนต์กุมาร (ธนกุมาร) ประทับยืนก่ออิฐถือปูนปิดทองปางประทานอภัยทรงเครื่องราชาภรณ์อย่างกษัตริย์ ส่วนพระพุทธรูปพระนางเหมชาลา ที่นำพระบรมธาตุมาเมืองนครด้วยกัณน์อยู่ด้านหลังพระวิหาร เป็นปางห้ามญาติ เป็นศิลปะสมัยเดียวกับพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ในวิหารสามจอม

ภายในวิหารด้านหน้ามีเจดีย์องค์หนึ่ง เรียกว่า “พระเจดีย์สวรรค์” ตามตำนานกล่าวว่า พระยาแก้วสร้างขึ้นเพื่อบรรจุอัฐิของพระรามราชท่ายน้ำ เจ้าเมืองนคร ซึ่งเสียชีวิตกลางศึกโจรสลัด เมื่อ พ.ศ. ๒๑๘๑



วิหารพระธรรมศาลา



วิหารคด

บนฐานชุกชี มีพระรูปปั้นหลายองค์ องค์ใหญ่สุดนามว่า “พระธรรมศาลา” ปางมารวิชัย

๑๐. พระวิหารหลวง อยู่ทางทิศใต้ขององค์พระบรมธาตุ ภายนอกเขตพระระเบียงคด เชื่อกันว่าสร้างตั้งแต่สมัยสุโขทัย ในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้ซ่อมแซมและขยายให้กว้างออกไปในสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้บูรณปฏิสังขรณ์ใหม่ และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ รัฐบาลได้ให้งบประมาณในการปฏิสังขรณ์เป็นเงินสามล้านสามหมื่นบาท พระวิหารหลวงซ่อมเสร็จครั้งสุดท้ายเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗

พระวิหารหลวงมีความกว้างประมาณ ๑๕ เมตร ยาว ๖๐ เมตร มีความอ่อนช้อยงดงามที่ปรากฏเป็นสถาปัตยกรรมอย่างสมัยอยุธยา คือ ปลายเสาพะไล และผนังเอนรวมเข้าอย่างอาคารทรงไทย บัวหัวเสาประดับกระจก หลังคาปีกนกซ้อน ๓ ชั้น ยกมุขประเจิดหน้าบันประดับไม้แกะสลัก ด้านหน้าเป็นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ด้านหลังแกะสลักเป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑ ท้องพระวิหารโค้งงอนอย่างสำเภา เสารอบนอกมี ๔๐ ต้น ข้างในพระวิหารมี ๒๔ ต้น บนเพดานเขียนลายไทยปิดทอง พระประธานองค์ใหญ่ในวิหารหลวง นามว่า “พระศรีศากยมุนีศรีธรรมราช” ปางมารวิชัย สมัยอยุธยาตอนต้น เบื้องหน้าพระประธานมีพระพุทธรูปพระมหาสาวกนั่งซ้าย - ขวา



พระศรีศากยมุนีศรีธรรมราช



พระวิหารหลวง

พระวิหารหลวง คือ พระอุโบสถของวัดพระมหาธาตุ แต่ชาวเมืองนิยมเรียกว่า พระวิหารหลวง มีข้อสังเกตอย่างหนึ่งที่แสดงว่าพระวิหารหลวงเปลี่ยนมาเป็นพระอุโบสถภายหลัง คือ ในสมารอบพระอุโบสถเป็นของสร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นซุ้มใบเสมาคู่ เดิมเป็นหินทรายสีแดง ต่อมาในรัชสมัยรัชกาลที่ ๕ ได้จำหลักลายประดับตกแต่งด้วยปูนปั้นลงรักประดับกระจกอย่างละเอียดประณีต

๑๑. พระพุทธบาทจำลอง อยู่ทางด้านเหนือพระบรมธาตุเจดีย์นอกวิหารคด สร้างเป็นมณฑปบนเนินสูง ภายในมีแผ่นศิลาสลักจำลองพระพุทธบาทเป็นของเจ้าพระยาสุธรรมมนตรี (พร้อม ณ นคร) กว้าง ๔๔ นิ้ว ยาว ๗๔ นิ้ว ต่อมาพระรัตนธัชมุนี (ม่วง) พระครูกาแก้ว (สี) พระยารณชัยชาญยุทธ เมื่อครั้งยังเป็นพระยาตรังคภูมาภิบาล เจ้าเมืองนคร ได้ร่วมกันสร้างพระมณฑปเมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๐ ไกล่บันไดทางขึ้นไปพระบาท มีพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ในซุ้มองค์หนึ่ง เรียกว่า “พระบุญมาก”

๑๒. วิหารพระโพธิ์เดิม อยู่สุดเขตวัดทางทิศเหนือ เป็นวิหารแบบเดียวกับวิหารโพธิ์ลังกา เดิมเรียกว่า “วัดพระเดิม” เป็นวัดโบราณสร้างขึ้นภายหลังวัดพระบรมธาตุไม่นานนัก สิ่งสำคัญของวัดคือ วิหารโพธิ์พระเดิม กับพระพุทธรูปไสยาสน์ขนาดใหญ่ เหมือนกับวิหารโพธิ์ลังกา ในบริเวณพระบรมธาตุเจดีย์

ต้นโพธิ์นี้ได้มาจากลังกาอาจจะพร้อมกับวัดพระบรมธาตุก็ได้ เพราะมีลำต้นใหญ่โตใกล้เคียงกัน ปัจจุบันวัดพระเดิมยุบรวมกับวัดพระมหาธาตุ

ตอนที่ ๘ พระพุทธรูปสำคัญในวัดพระบรมธาตุ

พระพุทธรูปสำคัญที่พุทธศาสนิกชนเคารพบูชาซึ่งประดิษฐานในวิหารต่างๆ ภายในวัดพระบรมธาตุ มีดังนี้

๘.๑ พระศรีศากยมุนีศรีธรรมราช เป็นพระประธานประดิษฐานอยู่ในพระวิหารหลวง (พระอุโบสถ) เป็นปางมารวิชัยเป็นพระพุทธรูปที่ถูกต้องตามพุทธลักษณะสวยงามมาก และองค์ใหญ่ที่สุดในบรรดาพระพุทธรูปที่อยู่ภายในวิหาร

๘.๒ พระธรรมศาลา ปางมารวิชัย เป็นพระประธานในวิหารพระธรรมศาลา

๘.๓ พระประธานปางมารวิชัยแบบอุททองประดิษฐานอยู่ในวิหารเขียน

๘.๔ พระพุทธรูปพระทนต์กุมาร ปางประทานอภัยประทับยืนหน้าวิหารพระธรรมศาลาและพระพุทธรูปเจ้าหญิงเหมชาลา ปางห้ามญาติประทับยืน ด้านหลังวิหารพระธรรมศาลาทรงเครื่องกษัตริย์โบราณ ทั้งสององค์ ซึ่งมีลักษณะสวยงามรุ่นสมัยอยุธยา

๘.๕ พระพุทธรูปพระเจ้าศรีธรรมมาโคกราช ปางมารวิชัยทรงเครื่องกษัตริย์โบราณ ทรงชฎายอดสูง



มณฑปพระพุทธรูปจำลอง



พระพุทธรูปจำลอง

สมัยอยุธยา ประดิษฐานในวิหารสามจอม

๘.๖ พระพวย เป็นพระพุทธรูปสำริดสมัยอยุธยา ปางประทานอภัย ทรงเครื่องประทับยืน ประดิษฐานหน้าวิหารโพธิ์ลังกา เหตุที่เรียกว่า พระพวย เพราะมีรูน้ำไหลเหมือนพวยออกมาจากฐานบัว เดิมอยู่วัดพระโมคลาน อำเภอกำแพงแสน ต่อมาย้ายมาที่วัดประตูลักษ์ ต่อมาสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพร กรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ อุปราชมณฑลปักษ์ใต้ ได้เชิญมาไว้ที่วัดพระมหาธาตุ

พระพวยเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่มีผู้เคารพเลื่อมใสมาก โดยเชื่อกันว่าสามารถจะบันดาลความสำเร็จให้ได้ เช่น คนมีลูกยากอยากมีลูก ใครเจ็บป่วยหรือทรัพย์สินเงินทองหาย ก็มาบนบานขอจากพระพวย เล่ากันว่าได้ผลดีมาก ที่ฐานพระพวยมีรูปภาพเด็กๆ จำนวนมาก เป็นเด็กที่มาขอกับพระพวยได้สมปรารถนาแล้วจึงนำรูปมาถวาย

๘.๗ พระพุทธไสยาสน์องค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่ในวิหารโพธิ์ลังกา

๘.๘ พระบรมราชา เป็นพระพุทธรูปทรงเครื่องปางห้ามญาติ ฝีมือช่างสมัยอยุธยา มีคำจารึกว่า **“เดิมอยู่วัดหอไตร”** ภายหลังมีผู้นำมาไว้ที่วัดธาราวดี ตำบลนาครั้น พ.ศ. ๒๔๕๒ ได้แห่พระบรมราชามาจากวัดธาราวดี พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งยังดำรงพระอิสริยยศ สมเด็จพระบรม

โอรสราชชา สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จมาทรงปิดทองพระพักตร์ และประดิษฐานไว้ในพระวิหารโพธิ์ลังกา

๘.๙ พระบุญมาก ปางนาครปรก พุทธศิลป์ศรีวิชัยสร้างด้วยหินทรายประดิษฐานอยู่ในซุ้มไกรลั่นโดทางขึ้นไปพระบาท เชื่อกันว่าศักดิ์สิทธิ์ในการให้บุตรตามที่ขอและให้ลาภ

๘.๑๐ พระพุทธรูปหินเขียว ปางประทานอภัย สมัยทวารวดี ทำด้วยหินสีเขียว ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารโพธิ์ลังกาด้านตะวันออก

๘.๑๑ พระปัญญา เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่ในเจดีย์ขนาดย่อมทรงเรือนยอดคล้ายสมัยศรีวิชัยอยู่ด้านตะวันตกขององค์พระบรมธาตุ ฐานด้านตะวันออกเจาะเป็นช่องประตูขนาดคนเดินเข้าออกเรียงหนึ่งได้ พร้อมกับคำลายแทงโบราณว่า **“ถอยหลังเข้าไปเหล็กในแทงตาหันหน้าออกมาข้างใส่หัว”** ผู้มากราบไหว้ต้องการให้มีสติปัญญา จึงเดินหันหน้าเข้าแล้วถอยหลังออก กระทั่งมี **“ข้าหลวง”** คนหนึ่งผินคำลายแทง เดินหน้าเข้าแล้วกลับหลังหันหน้าออก จึงได้พบว่ามิใช่ช่องเล็กๆ บนพานวางกระปุกดินเผา จึงเอามาพบทองลุ่มและทองรูปพรรณอยู่เต็ม แต่บางคนเล่าว่าเป็นคนต่างชาติเดินหันหน้าออกมาเห็นไท่เต็มไปด้วยทองจึงเอาไป เรื่องนี้เป็นความหมายแก้ปริศนาว่า ปัญญาจะมีได้

ไม่ใช่ด้วยการขอร้องหรือเชื่อฟังตามที่บอกสั่งกันมา แต่ต้องเหลียวคั่นคิดสำรวจเองจึงจะได้มา

๘.๑๒ พระพุทธรูปแทนองค์เจ้าพระยานคร (พัฒน์) ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารเขียน

๘.๑๓ พระพุทธรูปแทนองค์เจ้าพระยานคร (น้อย) ประดิษฐานอยู่ในพระวิหารเขียน

๘.๑๔ พระพุทธรูปไสยาสน์องค์ใหญ่ ประดิษฐานอยู่ที่วัดพระเดิม

นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปที่สำคัญอีกมากมาย

ตอนที่ ๙ อภินิหารของพระบรมธาตุ

เรื่องอภินิหารและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของโบราณสถานต่างๆ บางคนก็เชื่อ บางคนก็ไม่เชื่อ แต่เราจะไปลบหลู่ไม่ได้ เพราะไม่มีใครสามารถหยั่งถึงได้ สำหรับเรื่องความศักดิ์สิทธิ์และอภินิหารของพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ผู้เขียนได้ประสบมาด้วยตนเอง จะเล่าให้ฟังเท่าที่ได้พบเห็นมา

๑. พระบรมธาตุเจดีย์ไม่มีเงา

พระบรมธาตุเจดีย์จะมีเงาเฉพาะส่วนที่เป็นรูปประฆังคว่ำเท่านั้น สูงจากพื้นจนถึงยอดปลีจะไม่มีเงาเลย มีผู้เคยทดลองไปยืนสังเกตการณ์เป็นคอนวัน จนดวงอาทิตย์คล้อยต่ำแล้วก็ยังไม่ปรากฏเงาที่ส่วนบนเลย แต่หลังจากมีการบูรณะซ่อมแซมปลียอดพระบรมธาตุ ไม่ทราบว่าจะพระคาถาอาถรรพณ์ศักดิ์สิทธิ์ที่คนโบราณลงไว้จะเสื่อมลงไปหรือไม่ ผู้เขียนยังไม่ได้ลองไปพิสูจน์ดู

๒. พระบรมธาตุแปลงพระรัศมีสว่างจ้า

เรื่องพระบรมธาตุเจดีย์แปลงรัศมีให้ปรากฏแก่ประชาชน มิได้มีเฉพาะที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเท่านั้น แม้พระปฐมเจดีย์ที่จังหวัดนครปฐมก็เคยแสดงอภินิหารมาหลายครั้งแล้ว แต่ผู้เขียนไม่เคยเห็นที่นครปฐม เคยเห็นที่เมืองนครเท่านั้น

เมื่อคราวกองทัพญี่ปุ่นบุกเมืองไทยแบบสายฟ้าแลบ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยยกพลขึ้นบกพร้อมกัน ตามหัวเมืองชายทะเลของประเทศไทย ขณะนั้นผู้เขียนมีอายุเพียง ๔ ปี เท่านั้น

แต่จำความได้ดี เมืองนครไม่ได้รับความบอบช้ำมากนัก เพราะกองทัพเรือของญี่ปุ่นเข้ามาผิทาง คือแทนที่จะเข้าทางปากน้ำเมืองนครตามที่กองทัพของเขาได้เตรียมการไว้ กลับเข้ามาทางปากพูน ยกพลขึ้นบกที่ตำบลท่าแพ ซึ่งติดเขตกองบัญชาการทหาร จึงปะทะกับทหารไทยทุกคืน การรบที่นครศรีธรรมราช ทหารญี่ปุ่นพ่ายแพ้ยับเยิน ทหารของพลเอกหลวงเสนานรงค์กำลังรุกไล่เข้าศึกใกล้จะลงทะเลหมดแล้ว ก็พอดีได้รับคำสั่งจากรัฐบาลให้วางอาวุธ ชาวนครพุดกันเป็นเสียงเดียวกันว่า เพราะพระบารมีของพระบรมธาตุ ทำให้ทหารญี่ปุ่นยกพลเข้าผิทาง มิฉะนั้นจะทำให้บ้านเมืองและประชาชนได้รับความเสียหายมาก

ครอบครัวของผู้เขียนอพยพไปอยู่ที่ตำบลวัดสบ ไกลๆ วัดพระบรมธาตุนั่นเอง วันหนึ่งเวลาค่ำแล้วผู้คนทั้งเมืองต่างก็เห็นยอดพระบรมธาตุเปล่งรัศมีสว่าง รัศมีเปล่งอยู่พักหนึ่งก็หายไปชาวเมืองต่างปิติยินดี บางคนน้ำตาไหลพราก รู้ว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีว่าเมืองนครจะไม่มีอันตราย ต่างก็กราบไหว้สักการบูชาเป็นการใหญ่

ต่อมาเมื่อฝ่ายสัมพันธมิตรตั้งตัวติด ก็เริ่มโจมตีทหารญี่ปุ่น เมืองอื่นๆ ถูกทิ้งระเบิด ได้รับความเสียหายทั้งทรัพย์สินและชีวิต แต่เมืองนครแคล้วคลาดได้ทุกที พวกเราได้ยินเสียงหึ่งๆ ของเครื่องบินฝ่ายสัมพันธมิตร แล้วก็เลหายไประหว่างนี้ทุกครั้ง เมื่อญี่ปุ่นยอมแพ้แก่ฝ่ายสัมพันธมิตรแล้ว พวกทหารฝ่ายสัมพันธมิตรเล่าให้ฟังว่า เป็นเรื่องแปลกที่เวลาเขาจะทิ้งระเบิดค่ายทหารญี่ปุ่นที่เมืองนคร เขาจะไม่เห็นแผ่นดินเลย มองเห็นแต่น้ำทะเลเต็มไปหมด พวกเราชาวนครถือว่านี่เป็นอภินิหารขององค์พระบรมธาตุ

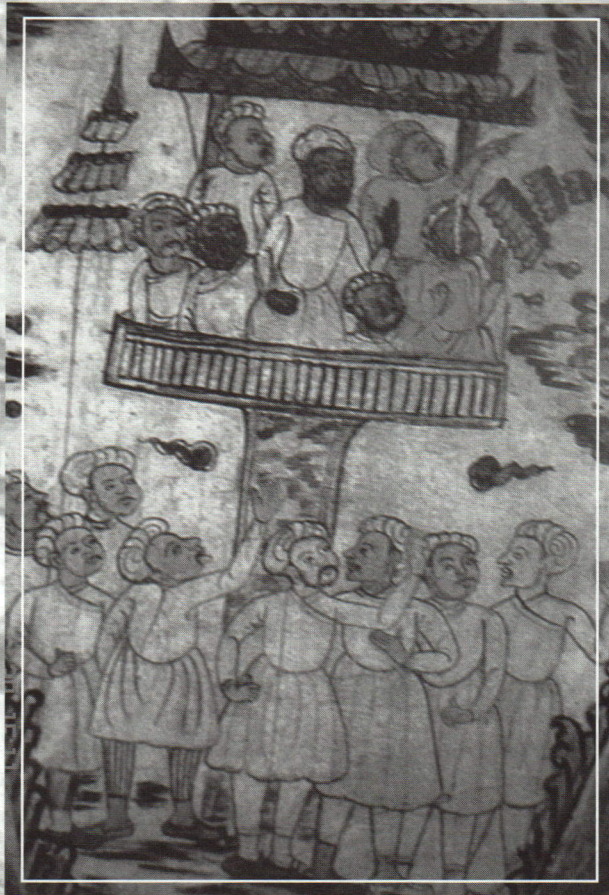
๓. ทองคำจากปลียอดพระบรมธาตุ

เรื่องนี้เป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในครั้งที่ผู้เขียนยังอยู่ที่เมืองนคร ทุกคนก็ทราบแล้วยอดพระบรมธาตุมีทองคำหุ้มเป็นแผ่นๆ ใ้หนักถึง ๘๐๐ ซึ่งกาลเวลาทำให้รอยตอกหมดที่แผ่นทองคำชำรุดไปบ้างเมื่อมีลมพัดแรงๆ ปรากฏว่าแผ่นทองคำปลิวตกลงมา ผู้คนที่อยู่ใกล้เคียงวัดก็วิ่งมาเก็บไว้เป็นของตน

ภูมินามวิทยา : พระนครศรีอยุธยา

ชุมชนแขกสมัยกรุงศรีอยุธยา : แขกมัวร์ ถนนมัวร์

รองศาสตราจารย์วันิช สุชาร์ตัน
สถาบันอยุธยาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา



จิตรกรรมฝาผนังรูปแขก สมัยอยุธยาตอนปลาย

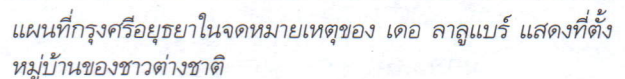
แขกคือใคร ใครคือแขก

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีมีชนหลายชาติเดินทางเข้ามาค้าขาย และตั้งหลักแหล่งทำมาหากินอยู่ในประเทศสยามเป็นจำนวนมาก ทั้งฝรั่ง โปรตุเกส ฮอลันดา อังกฤษ ฝรั่งเศส นอกจากนี้ยังมีผู้ที่เดินทางมาจากอาหรับ เปอร์เซีย อินเดีย รวมทั้งมลายู และปัตตานี ชนกลุ่มหลังนี้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ชาวสยามเรียกชื่อรวมๆ กัน ว่า “**แขก**” ชุมชนแขกในสมัยกรุงศรีอยุธยามีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่น่าสนใจ น่าศึกษา แม้ว่าชุมชนส่วนใหญ่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและวิกฤตการณ์ต่างๆ แต่ก็ยังมีบางชุมชนที่สามารถสืบทอดความเก่าแก่ไปจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาได้

จากคำนิยามคำว่าแขกในเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าคนไทยได้ให้นิยามของคำว่าแขกในความหมายของผู้มาเยือนหรือผู้มาจากดินแดนต่างๆ ทั้งจากตะวันออกกลาง ตะวันออกไกลและดินแดนส่วนอื่นๆ มิได้หมายความว่าเฉพาะชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อใดที่ต้องการจะให้ทราบความหมายว่าเป็นชนกลุ่มนั้นก็จะต้องมีชื่อเชื้อชาติตามหลังเข้าไปด้วย เช่น แขกอาหรับ แขกเปอร์เซีย แขกอินเดีย แขกมกกะสัน แขกมลายู เป็นต้น

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีการกล่าวถึงแขกต่างๆ ดังนี้คือ แขกมัวร์ แขกอาหรับ แขกเปอร์เซีย แขกอินเดีย แขกจาม แขกมกกะสัน แขกมลายู แขกชวา แขกตานี ชนชาวแขกที่เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลามทั้งหมดล้วนแต่ อยู่ภายใต้การดูแลของท่านเจก อะหมัด จุฬาราชมนตรี เจ้ากรมท่าชวา

ชุมชนแรกที่นับถือศาสนาอิสลามและอยู่ใน
กำแพงกรุงศรีอยุธยามีสองชุมชน คือ ชุมชนแขกมัวร์
กับชุมชนเปอร์เซีย ส่วนชุมชนแขกที่อยู่นอกเมืองคือ
ชุมชนของแขกจาม แขกตานี แขกมกเกสัน แขกชวา



แขกจาม เป็นชนชาติญวนนับถือศาสนาอิสลาม
ชนกลุ่มนี้อพยพมาจากอาณาจักรจามปา หรือจำปา ซึ่ง
เป็นอาณาจักรโบราณอยู่บริเวณทางใต้ของเมืองเว้
ในเวียดนาม ชาวจามปาตั้งบ้านเรือนอยู่ทางฝั่งตะวันตก
ของคลองปทาคุจามไปจนถึงคลองขุนละคอนไชย
คลองปทาคุจามเป็นคลองที่ขุดลัดแม่น้ำเจ้าพระยา
จากบริเวณใต้วัดพุทไธศวรรย์ไปบรรจบกับคลอง
ขุนละคอนไชยก่อนที่จะไหลออกแม่น้ำเจ้าพระยา (ดู
แผนที่ประกอบ)


วารสารไทย
THAI JOURNAL

แขกตานีมีชื่อทางการด้านการทอผ้าไหม ผ้าด้ายเป็นผ้าพื้น ผ้าม่วงเกลี้ยงม่วงดอกขาย ทั้งยังมีพ่อค้าแขกมลายู ชาว ตานี นำสินค้าจากถิ่นเดิมของตนมาขายที่ปากคลอง ปากจุจาม สิ่งที่น่ามาขายมีหลากหลายและของทะเล ส่วน**แขกมลายู** คือแขกที่เดินทางมาจากประเทศมลายู แขกมลายูตั้งชุมชนอยู่ทางฝั่งตะวันตกของคลอง ตะเคียนคนละฝั่งกับหมู่บ้านโปรตุเกส

แขกตานีและแขกมลายูในแผนที่ฝรั่งใช้ชื่อด้วย คำๆ เดียวกันคือ **“Malais”** ทั้งแขกตานีและแขกมลายู มีความชำนาญทางการต่อเรือและการเดินเรือมาก

แขกมกกะสัน เป็นกลุ่มชาวมุสลิม ซึ่งอพยพ หนีการรุกรานของฝรั่งเศสอันดา มาจากเมืองมากัสซาร์ ในเกาะเซเลเบสของประเทศอินโดนีเซีย เดินทางเข้ามา พึ่งพระบรมโพธิสมภารพระเจ้ากรุงสยาม และสมเด็จพระ นารายณ์ก็ทรงมีพระเมตตาให้ตั้งบ้านเรือนทำมา หากินอยู่ได้ แขกมกกะสันตั้งบ้านเรือนอยู่สองที่ กลุ่มแรก อยู่ที่บ้านกอก อีกกลุ่มหนึ่งอยู่ที่กรุงศรีอยุธยา กลุ่มนี้ ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมฝั่งคลองขุนละคอนไชยอยู่ทางตอน ใต้ของหมู่บ้านแขกตานี และแขกมลายู

ในแผนที่จดหมายเหตุของ เดอะ ลาลูแบร์ จะ เห็นหมู่บ้านแขกจาม (*Cochinchinois*) อยู่ทางทิศ ตะวันออกของคลองขุนละคอนไชย แขกมลายู (*Malais*) อยู่ส่วนกลางลงมาเล็กน้อยคนละฝั่งคลองปากจุจาม กับชาวโปรตุเกส (*Portugal*) ส่วนแขกมกกะสันหรือ มากัสซาร์ (*Macaffars*) นั้นอยู่ทางตอนล่างสุด (ดูแผนที่ ประกอบ)

แขกเปอร์เซีย เป็นกลุ่มของชาวมุสลิมที่เดินทาง มาจากประเทศเปอร์เซีย หลักฐานของทางฝ่ายสยาม กล่าวว่าข้าราชการลำดับสูงชาวเปอร์เซียที่เดินทางมายัง สยามในช่วงปลายรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมื่อ พ.ศ. ๒๑๔๕ คือท่าน **“เญก อะหมัด”** บุคคลผู้นี้ เป็นหัวหน้าพ่อค้าชาวเปอร์เซียที่เรียกกันว่า**“ซูดาการาชา”** (*sudagaraja*) มีความหมายว่า **“พ่อค้าของกษัตริย์”** ซึ่งโดยตำแหน่งเป็นทั้งหัวหน้าพ่อค้าและขุนนาง ท่าน ได้รับการแต่งตั้งให้รับราชการในราชสำนักของสมเด็จพระ เจ้าทรงธรรมในตำแหน่งของเจ้าพระยาบวรราชนายก

เจ้ากรมท่าฝ่ายขวา ท่านเญกอะหมัดตั้งประชาคม ชาวเปอร์เซียอยู่ทางด้านทิศใต้ของวัดสวนหลวงคางคาว ลงมาทางริมแม่น้ำเจ้าพระยา เยื้องกับคลองปากจุจาม ตรงท่าน้ำที่เรียกว่า **“ท่ากายี”** ปัจจุบันเรียกชื่อชุมชน บริเวณนี้ว่าชุมชนป่าตอง พื้นที่ส่วนหนึ่งของชุมชน ป่าตองอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ศรีอยุธยาในปัจจุบัน

ในรัชสมัยของพระเจ้าทรงธรรมท่านเญกอะหมัด ได้รับพระบรมราชานุญาตให้ขยายชุมชนชาวเปอร์เซีย เข้ามาอยู่ในกำแพงเมือง มีหลักฐานยืนยันชัดเจนว่า บ้านแขกใหญ่เจ้าเซ็น หรือท่านเญกอะหมัดนั้นตั้งอยู่ ใกล้กับสะพานวานรหรือสะพานเทพหมีในบริเวณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเช่นเดียวกัน ดังนั้นประชาคมชาวเปอร์เซียในสมัยของพระเจ้า ทรงธรรม จนถึงสมัยของพระนารายณ์มหาราชคงจะ ค่อยๆ พัฒนาขยายตัวจากประชาคมเล็กๆ จนกลายเป็น ประชาคมขนาดใหญ่ตามที่ฝรั่งได้บันทึกไว้

ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์ (๒๕๑๗ หน้า ๑๔ - ๑๕) กล่าวว่า คำว่า **“แขกเทศ”** ในจดหมายเหตุโบราณ เป็นที่ เข้าใจกันว่าหมายถึงมุสลิมที่มาจากอินเดีย เปอร์เซีย และอาหรับ ซึ่งชาวอินเดียเรียกคนต่างด้าวว่า ปาร์เดลี (*Pardesi*) ซึ่งเมื่อแผลงทางสำเนียงไทยเป็น ปาร์เลลี กลาย มาเป็น **“บราเทศ”** แขกเทศส่วนใหญ่ก็คือแขกเปอร์เซีย ที่ตั้งประชาคมอยู่ที่ท่ากายีในบริเวณนี้มี**กุฎีทอง** หรือ**โคกกุฎีทอง** หรือ**โคกแขก** ซึ่งท่านเจ้าพระยา ภาสกรวงศ์ว่าเป็นสุเหร่าของเญกอะหมัด



ถนนด้านหลังศูนย์ประวัติศาสตร์ มีแนวใกล้เคียงกับแนวถนนอิฐ สมัยกรุงศรีอยุธยา บริเวณนี้เป็นที่ตั้งประชาคมเปอร์เซียสมัยพระเจ้า ทรงธรรมถึงสมัยพระนารายณ์

จากบันทึกของ มุฮัมหมัด ราบี ทำให้ทราบว่าในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีข้าราชการที่เป็นชาวเปอร์เซียหลายคน เช่น อับดุล รัชัค และอากา มุฮัมหมัด สองคนนี้เป็นหัวหน้าประชาคมชาวเปอร์เซียในกรุงศรีอยุธยา ควบคู่กัน ฮะซัน อาลี (Khwaja Hasan Ali) เป็นเสนาบดีอีกผู้หนึ่ง นอกจากนี้ยังมีฮัจยี ซาลิม (Haji Salim) หรือมีชื่อเต็มว่า หัจญีสะลิม มาซันดะรานี (Haji Salim Masandarani) ชูนางชาวเปอร์เซียอีกคนหนึ่งที่มีความสำคัญมาก คือ เป็นหัวหน้าคณะทูตสยามที่สมเด็จพระนารายณ์ทรงแต่งตั้งให้อัญเชิญพระราชสาส์นไปเจริญสัมพันธไมตรีกับราชสำนักเปอร์เซียใน พ.ศ. ๒๒๒๕ ตรงกับสมัยของพระเจ้าชาห์สุลัยมานที่ ๑ ณ นครอิสฟาฮาน เมืองหลวงของจักรวรรดิเปอร์เซีย

เป็นที่เข้าใจกันว่าชาวเปอร์เซียตั้งบ้านเรือนเป็นชุมชนหรือประชาคมอยู่ในกรุงศรีอยุธยา บริเวณใกล้ๆ กับสะพานวามรหรือสะพานเทพหมี ถ้าดูในแผนที่สมัยพระยาโบราณราชธานินทร์ ร.ศ. ๑๒๖ จะเห็นแนวถนนอิฐ ซึ่งเป็นที่ตั้งชุมชนของชาวเปอร์เซีย เริ่มต้นจากด้านหลังศูนย์ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ผ่านบริเวณพื้นที่ส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาไปทางตะวันออกจนถึงถนนสีกัน ชาวกรุงเก่ามีความเชื่อกันว่าหลุมฝังศพ (กูโบว์) ของท่านฮัจยี ซาลิม อยู่ในพื้นที่บริเวณนี้ด้วย เขาเรียกสถานที่ฝังศพของท่านว่ากะโบว์ (กูโบว์) ของฮะยี สุหลง

แบกมัวร์คือใคร

เมื่อได้ยินคำว่า “แบกมัวร์” ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์มักจะนึกถึงแขกดำชาวอาหรับ ซึ่งมีถิ่นฐานอยู่ในดินแดนอาฟริกาทางตอนเหนือ เช่น ประเทศมอร็อกโค ตูนิเซีย และแอลจีเรีย เป็นต้น ชนเหล่านี้มีชื่อเสียงมากทางด้านการเป็นนักรบในสมัยสงครามมหากาฬหรือสงครามครูเสด แต่แบกมัวร์ที่กล่าวถึงในประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยานั้น หมายถึงชาวมุสลิมที่เป็นอาหรับจากประเทศมอร็อกโค อิรัก เปอร์เซีย ตุรกี อินเดีย รวมทั้งผู้ที่มีเลือดผสมระหว่างอินเดีย - เปอร์เซีย



แบกมัวร์ในแพศยาจารย์

ในสมัยก่อนนั้นอาณาจักรเปอร์เซีย มีดินแดนกว้างใหญ่อยู่ทางเหนือของอาณาจักรเรียกว่า แคว้น “คุราซาน” (Khursan) มีเมืองหลวงชื่อ มัรว (Marw) เมืองนี้มีชื่อทางประวัติศาสตร์ มีนักการทหาร การศาสนา และการเมือง พร้อมทั้งนักปราชญ์มีชื่อ (ดิเรก กุลศิริสวัสดิ์ ๒๕๑๗ หน้า ๒๙)

มีความเป็นไปได้ว่า ชาวสยามคงจะรู้จักชาวเปอร์เซียที่เดินทางมาจากแคว้นคุราซานหรือเมืองมัรวนี้ก่อนที่จะรู้จักคนมุสลิมที่เดินทางมาจากประเทศอื่นๆ ในแถบอาหรับด้วยกันรวมทั้งอินเดียด้วย ประกอบกับการต้องใช้ความละเอียดมากที่จะจำแนกว่าใครมาจากไหนบ้าง ซึ่งค่อนข้างยากในการแยกแยะให้ถูกต้องว่าใครเป็นใคร เป็นแขกพวกไหน ชาวสยามจึงใช้วิธีเรียกรวมๆ กันว่า “แบกมัวร์” ซึ่งทำให้ง่ายต่อการรับรู้หรือเข้าใจและอีกนัยหนึ่งหมายถึงการยกย่องว่าเป็นคนเก่งมีความสามารถด้วย

เฟอร์เนา เมนเดส ปินโต (Fernao Mendes Pinto) ชาวโปรตุเกสซึ่งเดินทางเข้ามาในกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. ๒๐๔๗ ตรงกับแผ่นดินของพระมหาจักรพรรดิได้บันทึกไว้ว่า “ที่ราชธานีอยุธยา มีบ้านเรือนของพวกมัวร์

ประมาณ ๓,๐๐๐ หลักราเงิน”

ในแผ่นดินพระเจ้าปราสาททองเกิดความขัดแย้งทางด้านการค้าขายระหว่างราชสำนักกับบริษัทต่างชาติคือฮอลันดา จนถึงขั้นมีพระบรมราชโองการให้ฝึกหัดเป็นทหาร มีการฝึกช้างม้าและการใช้อาวุธทุกชนิดรวมทั้งปืนด้วย นอกจากนี้พระเจ้าปราสาททองทรงมีพระบรมราชโองการให้พวก**แขกมัวร์**ทำแผนที่ทะเลของมหาสมุทรอินเดีย อันมีชายฝั่งทะเลและเกาะทั้งหลายรวมทั้งระยะทางระหว่างประเทศต่างๆ (นันทา สุตกุล ๒๕๑๓ หน้า ๒๔๘)

ข้อความในตอนต้นพระเจ้าปราสาททองต้องการแสดงพระราชอำนาจให้ชาวต่างชาติเห็นว่าหากทรงประสงค์จะยึดครองดินแดนประเทศต่างๆ ในมหาสมุทรอินเดียรวมทั้งเมืองปัตตาเวีย ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าของฮอลันดาในมหาสมุทรอินเดียก็สามารถที่จะกระทำได้ สิ่งที่เราทราบจากเหตุการณ์ตอนนี้ก็คือราชสำนักเชื่อว่า **แขกมัวร์** ชำนาญทางด้านการเดินเรือและมีความเชี่ยวชาญเรื่องดินแดนต่างๆ ในมหาสมุทรอินเดียมาก จึงมีรับสั่งให้จัดทำแผนที่ถวาย

วิบูลย์ วิจิตรวาทการ (๒๕๓๖ หน้า ๑๑๕) กล่าวว่า ในแผ่นดินของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมีชาวแขกดำรงชีวิตอยู่ในกรุงสยามเป็นจำนวนมาก ทั้งแขกขาวและแขกดำ แขกขาวมาจากกรุงเปอร์เซีย นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนแขกดำ เรียกว่า **แขกมัวร์** พวกนี้มาจากถิ่นฮินดูสถานของอินเดีย นับถือศาสนาฮินดู

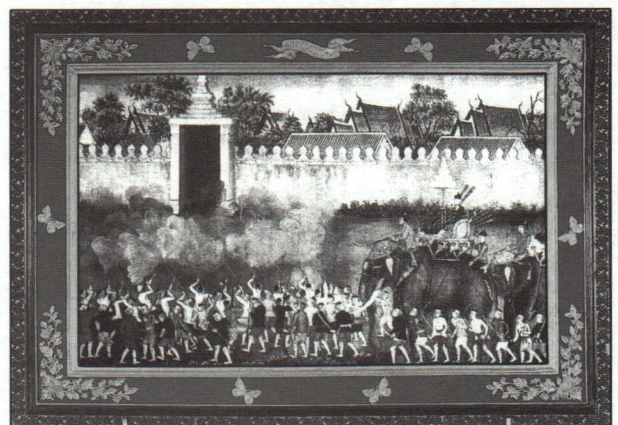
จุฬิศพงศ์ จุฬารัตน์ (๒๕๔๘ หน้า ๖) ได้กล่าวถึงเหตุการณ์ตอนที่สมเด็จพระนารายณ์ยกกองกำลังเข้าโจมตีพระบรมมหาราชวังในคราวยึดอำนาจจากพระเจ้าอาคือพระศรีสุธรรมราชาว่า

“**พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาและเอกสาร** ขึ้นต้นของชาวตะวันตกกล่าวว่ากองกำลังของพระนารายณ์ประกอบด้วยชาวต่างชาติจำนวนมาก อาทิ พวกเชื้อสายอินโด - มลายู โปรตุเกส ญีปุ่น และมัวร์ (มุสลิมเชื้อสายอินโด - อิหร่าน) มุสลิมจำนวนมากได้เข้าร่วมกันกับกองกำลังของพระนารายณ์ที่บุกเข้าไปยังพระราชวัง”

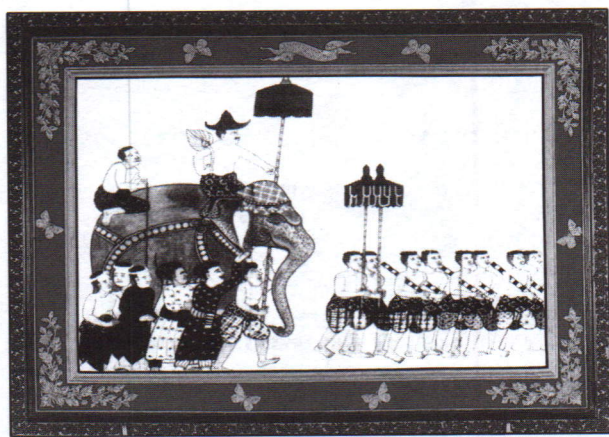


ภาพสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ทรงฉลองพระองค์แบบสุลต่านเปอร์เซีย

ในพระราชพงศาวดารของไทยกล่าวถึงการยึดอำนาจของพระนารายณ์จากพระเจ้าอา เมื่อศักราช ๑๐๑๘ (พ.ศ. ๒๑๕๙) ว่าสมเด็จพระนารายณ์ได้ทรงขับช้างพระที่นั่งชื่อพลายมงคลไอยเรศพร้อมแม่ทัพนายกองเป็นจำนวนมากเข้าโจมตีพระบรมมหาราชวัง ในกองทัพของพระนารายณ์นั้น ประกอบด้วยกองกำลังของชาวต่างชาติ ดังนี้ อาสาสมัครชาวญีปุ่น จำนวนสี่สิบคน ภายใต้การควบคุมของพระยาเสนาภิมุขและพระยา



แสดงกองกำลังของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เมื่อเข้ายึดพระบรมมหาราชวัง จากพระศรีสุธรรมราชา



เจ้าพระยาพระคลังแขกเปอร์เซียในขบวนกรฐินพระราชนคร
สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

ไชยาสุร มีพระยาชาวมอญสองคนคือ พระยานันทกะยอลู กับพระยานันทกะยอลาง และมีกองกำลังของมุสลิม ประกอบด้วย รยาฝิ่น เมลามักเมะตาด รยาลิลาคุม-ศรีต่วน แขกชวา แขกจาม มาอยู่ด้านหน้าพระที่นั่ง สรรเพชญ์ปราสาท (สมเด็จพระนพรัตน์ ๒๕๑๕ หน้า ๓๖๗ - ๓๖๘)

รยาฝิ่น เมลามักเมะตาด มีชื่อในภาษาอิหร่านว่า มिरยาฝิ่น เมลามักเมะตาด (Mirrafun Mawla-makmohtad) และยังมีหลวงพิชิตเดชออกมาสืบหาด้วย หลวงพิชิตเดชนี้นักประวัติศาสตร์เข้าใจกันว่าเป็น อับดุล รัชซัก (Abdul Razzag) ซึ่งเป็นหัวหน้าประชาคม เปอร์เซียในกรุงศรีอยุธยา อีกท่านหนึ่งคือ ออกพระจุลา ชุนนางเชื้อสายอิหร่าน ชั้นผู้ใหญ่ในกรมท่าขวา ทั้งสามท่านนี้จึงเป็นแขกมัวร์เชื้อสายเปอร์เซียที่มีส่วนร่วม ในการทำศึกยึดอำนาจจากวังหลวงในครั้งนั้น

จดหมายเหตุลาลูแบร์ได้กล่าวถึง แขกมัวร์ ในสมัยพระนารายณ์ว่าในบรรดาชาติต่างๆ นั้น พวกแขกมัวร์ตั้งเนื้อตั้งตัวได้เป็นอย่างดีในรัชกาลนี้ มีอยู่สมัยหนึ่งที่พระคลังเป็นแขกมัวร์เนื่องจากพระเจ้ากรุงสยามทรงพระราชดำริเห็นว่าบุคคลผู้นั้นอาจมีวิธีการดำเนินพาณิชย์กิจของพระองค์ให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นก็เป็นได้ ด้วยว่าพระราชในประเทศข้างเคียงที่มีเดชนาภาพต่างกันนับถือศาสนาพระมหามะหมัดด้วยกันทั้งสิ้น ตำแหน่งหน้าที่สำคัญๆ ในราชสำนักและในหัวเมืองในครั้งนั้นจึงตกอยู่ในกำมือของพวกแขกมัวร์

โดยสิ้นเชิง สมเด็จพระเจ้ากรุงสยามโปรดให้สร้างสุเหร่าขึ้นหลายแห่ง และทุกวันนี้ก็ยังโปรดพระราชทานพระราชทรัพย์ค่าใช้จ่ายในพิธีทางศาสนาอันสำคัญ (เดอะ ลา ลู แบร์ ๒๕๑๐ หน้า ๕๐๐)

จึงน่าจะได้อธิบายว่า แขกมัวร์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา คงจะมีทั้งแขกเปอร์เซียจากเมืองมัวร์ในแคว้นคราซานแล้วยังมีแขกดำจากแคว้นฮินดูสถาน พวกนี้ส่วนใหญ่ นับถือศาสนาฮินดูกับแขกลูกผสมระหว่างฮินดูกับเปอร์เซียพวกหลังนี้นับถือศาสนาอิสลามนิกายชีอะห์หรือเจ้าเซ็น รวมทั้งแขกมัวร์กลุ่มอื่นๆ อีก ประชาคมแขกมัวร์จริงๆ ตั้งอยู่ตรงส่วนไหนของเมืองและแต่ละประชาคมเป็นอย่างไรนี่คือสิ่งที่จะต้องค้นหากันต่อไป

ประชาคมแขกมัวร์ในกรุงศรีอยุธยา

เราทราบว่า แขกมัวร์จากเปอร์เซียได้ตั้งประชาคมอยู่ในบริเวณท่ากายีและบริเวณใกล้เคียงตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ในทัศนะของนักประวัติศาสตร์เขาได้กล่าวถึงแขกมัวร์และชุมชนแขกมัวร์ไว้อย่างไร

ชาวนิวยอร์ก เกษตรศิริ (๒๕๔๖ หน้า ๑๖๐) กล่าวถึงพวกมัวร์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาไว้ในสมัยพระนารายณ์ มีพวกมัวร์อยู่มากกว่า ๓,๐๐๐ คน ในพระนครนั้นมีถนนบ้านแขก ซึ่งเป็นถนนอิฐที่ตีสายหนึ่งของอยุธยา มีอาคารอิฐสองฟากฝั่ง พวกมัวร์พื้นเชื้อสายแขกพวกเรือกាប់และสำเภา ทั้งพื้นชุดจุดบุหรืด้วยเปลือกมะพร้าวขายด้วย ส่วนเชิงสะพานชีกุนตะวันตกเป็นตลาดชีกุน มีพวกแขกนั่งร้านขายกำไลมือ กำไลเท้า ปิ่นปักผม แหวนต่างๆ และเครื่องประดับที่ทำด้วยทองเหลือง

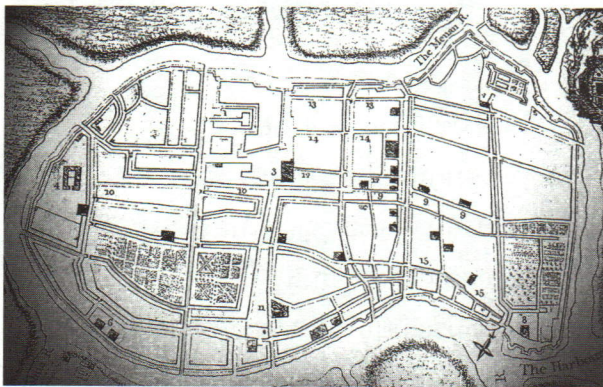
คนต่างชาติจำนวน ๓,๐๐๐ คน ทางกรมคงไม่ให้อาศัยกันรวมกันอยู่ในเขตกำแพงเมือง เนื่องจากยากต่อการควบคุมคงจะอนุญาตให้อยู่ในเมืองได้เพียงบางส่วนอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนใหญ่น่าจะต้องจัดให้อยู่นอกเมืองตามระเบียบวิธีการจัดคนต่างชาติ (zoning) ให้อยู่ในพื้นที่ต่างๆ ในยุคสมัยนั้น จึงต้องมาค้นหากันต่อว่าชุมชนแขกมัวร์ที่อยู่ทั้งในและนอกกรุงศรีอยุธยานั้นตั้งบ้านเรือนหรือประชาคมอยู่ที่ใดบ้าง

ถนนมัวร์ (Maures Street)

มีหลักฐานอ้างอิง จากจดหมายเหตุของหมอชาวเยอรมันชื่อ เอนเกลเบิร์ต แกมพ์เฟอร์ (Engelbert Kaemfer) ที่เดินทางเข้ามาใน พ.ศ. ๒๒๓๓ ในสมัยพระเพทราชาได้กล่าวถึงถนนสองสายที่ดีที่สุด在广州หรืออยุธยา ดังต่อไปนี้

“ถนนสายแรกที่พบเมื่อตอนเข้าไปในเมืองคือสายที่แล่นไปทางตะวันตก ตามคั้งกำแพงเมือง มีบ้านเรือนอย่างดีที่สุด ลางแห่งเดิมเป็นบ้านคนอังกฤษ วิลันดา และฝรั่งเศส บ้านพักของพลจัตวา (เจ้าพระยาวิชาเยนทร์) ก็อยู่ในบริเวณนี้ด้วย ถนนสายกลางซึ่งแล่นเหนือขึ้นไปยังพระราชวังนั้นมีผู้คนอยู่คับคั่งที่สุดแน่นขนัดไปด้วยร้านค้า ร้านช่างศิลป์และหัตถกรรมต่างๆ ถนนสองสายนี้มีบ้านคนจีน ฮินดูสถาน และมัวร์อยู่กว่าร้อยหลัง สร้างด้วยหินรูปทรงเหมือนๆ กันขนาดเล็กยาวราวแปดเพช กว้างสี่เพช มีสองชั้น แต่กระนั้นก็สูงไม่เกินสองฟาหมกึ่ง หลังคามุงกระเบื้องแบนๆ ประตูใหญ่ดูไม่ได้สวน” (จรรยา มานะวิทย์ ๒๕๔๕ หน้า ๑๔)

ถนนสายแรกที่แกมพ์เฟอร์กล่าวถึงคือถนนจีน (China Street) ซึ่งปัจจุบันนั้นไม่มีร่องรอยหลงเหลืออยู่อีกแล้ว แต่ก็สามารถกำหนดได้ว่า น่าจะอยู่ในโรงเรียนจิระศาสตร์วิทยา เริ่มต้นจากประตูโรงเรียนด้านถนนชีกุนไปทางทิศตะวันออกจนถึงคลองมะขามเรียง ถนนสายที่สองคือ ถนนชีกุน ซึ่งปัจจุบันถนนสายนี้ยังคงมีอยู่



แผนที่กรุงศรีอยุธยาของแวน เดอร์ ชเลย์ ดีพิมพ์ พ.ศ. ๒๒๔๘ ถนนมัวร์และถนนสายอื่น

และเป็นถนนสายใหญ่ผ่านใจกลางเมืองจากทิศเหนือไปยังทิศใต้

ในแผนที่กรุงศรีอยุธยาจากการสำรวจของวิศวกรชาวฝรั่งเศสและวาดโดย จาค็อบ แวน เดอร์ ชเลย์ (Jacob van der Schley) ชาวฮอลันดา ซึ่งพิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๒๔๘ ตรงกับสมัยพระเจ้าบรมโกศ แสดงภาพถนนมัวร์ (Maures Street) เป็นถนนที่ตัดกับถนนชีกุน ตรงตำแหน่งใต้สะพานชีกุนลงมาเล็กน้อย

ถ้ากำหนดตามสภาพพื้นที่ในปัจจุบัน ถนนมัวร์มีจุดเริ่มต้นในโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยตรงบริเวณใต้วัดจันทน์หันต์ผ่านไปทางทิศใต้ของสะพานชีกุน (ซึ่งยังมีตอม่อสะพานเหลืออยู่) ถนนนี้เป็นถนนปูด้วยอิฐจากหลังวัดจันทน์หันต์ มุ่งตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงคลองนายท้าย (คลองมะขามเรียง) หรือพูดให้เข้าใจง่ายๆ สำหรับบุคคลที่คุ้นเคยกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็คือ ถนนมัวร์ในสมัยโบราณ ตั้งอยู่ระหว่างถนนเดชาวุธกับถนนโรจนะ หรืออยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกับถนนมหาราชที่ตัดใหม่ในปัจจุบัน โดยมีหัวถนนอยู่ในโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยและอีกปลายหนึ่งของถนนอยู่ที่คลองมะขามเรียงถนนสายนี้จะขนานกับถนนจีนที่ได้กล่าวถึงมาแล้ว

ถ้าดูในแผนที่กรุงศรีอยุธยา ซึ่งวาดโดยจอห์น แอนดรูส์ ใน พ.ศ. ๒๓๑๔ ตรงกับสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จะเห็นตำแหน่งของถนนมัวร์ชัดเจน พื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ในสมัยนั้นเป็นที่อยู่ของแขกอินเดียที่นับถือศาสนาพราหมณ์และฮินดู ตรงบริเวณใกล้เคียงกับสี่แยกเสาชิงช้าบริเวณสะพานชีกุนเป็นตลาดใหญ่เรียกว่า ตลาดบ้านพราหมณ์บริเวณนี้มีพวกพราหมณ์อยู่เป็นจำนวนมาก ดังนั้นชุมชนแขกมัวร์ที่อาศัยอยู่บนถนนมัวร์นี้ จึงน่าจะเป็นชุมชนของแขกเชื้อสายอินโด - เปอร์เซีย ผู้นับถือศาสนาพราหมณ์ที่ส่วนใหญ่เดินทางมาจากแคว้นฮินดูสถานของอินเดียมากกว่าจะเป็นชุมชนของแขกมัวร์สายอินโด - เปอร์เซีย ซึ่งนับถือศาสนาอิสลามนิกายชีอะห์ และมีชนบประเพณีที่แตกต่างออกไป

ประชาคมแขกมัวร์นอกกำแพงเมือง

ในแผนที่เจ้าพระยามหาหนาทที่แห่งสยามประเทศ (De Groote Siamse Rievier Menam ofte Moeder Der Wateren) วาดโดย ฟรอนซ์วาล์ วาเลนติน (Francois Valentijn) ชาวฮอลันดา ตีพิมพ์ใน พ.ศ. ๒๒๖๔ กรุงอัมสเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์ ในรัชสมัยของพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ แผนที่แผ่นนี้แสดงเส้นทางแม่น้ำเจ้าพระยาจากอ่าวไทยสู่กรุงศรีอยุธยาและขึ้นไปถึงภาคเหนือด้วย สองฝั่งแม่น้ำเขียนรูปสถานที่สำคัญต่างๆ ระบายด้วยสีน้ำไว้มากมาย มีคลองที่ปรากฏในแผนที่คือคลองปทาจุจาม คลองขุนละคอนไชย และแม่น้ำ



ถนนมหาธาตุในปัจจุบัน ซึ่งตั้งอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกับถนนมัวร์สมัยกรุงศรีอยุธยา

เจ้าพระยา ส่วนที่ไหลผ่านหน้าวัดพนัญเชิงและทิศตะวันตกของเกาะเมืองอย่างละเอียด

ตรงฝั่งขวาของคลองปทาจุจามบริเวณครึ่งทางของความยาวของคลอง (ดูแผนที่ประกอบ) มีศาสนสถานของมัวร์ประกอบด้วยอาคารหลักสองหลัง หลังแรกเป็นอาคารรูปทรงแบบพระอุโบสถหลังคาซ้อนชั้น มีส่วนยอดแหลมตรงยอดหลังคามีสัญลักษณ์ของศาสนาอิสลามสูงเด่นชัดเจน (หมายเลข ๔๗ ในภาพ) และที่ใกล้กันเป็นอาคารก่ออิฐมีหลังคาเป็นแบบพระอุโบสถหรือแบบยอดโดม ซึ่งยากต่อการจำแนกเนื่องจากภาพมีขนาดเล็กมาก อีกหลังหนึ่ง รอบๆ มีชุมชนหนาแน่น รวมทั้งทางฝั่งซ้ายของคลอง ตัวอักษรในภาษาดัตช์ที่บรรยายในภาพนี้คือ “ศาสนสถานของมัวร์” (๔๗ De Moorse Tempel)



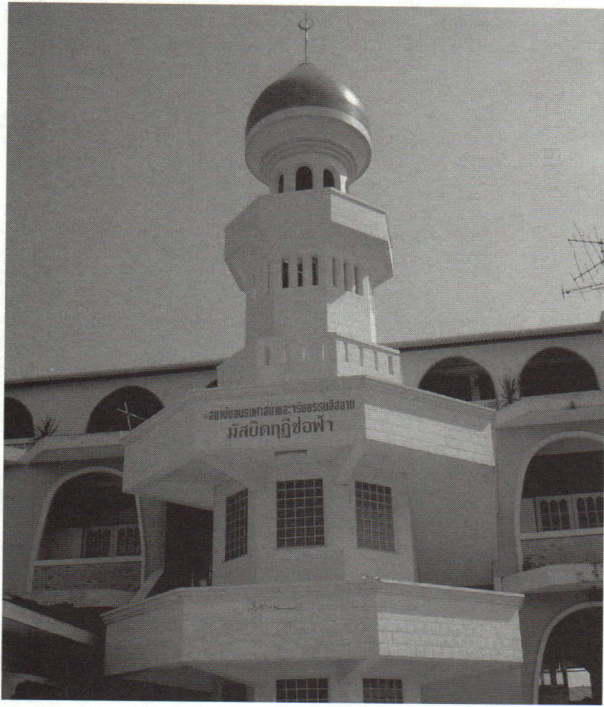
แผนที่เจ้าพระยามหาหนาทที่แห่งสยามประเทศ วาดโดย ฟรอนซ์วาล์ วาเลนติน ชาวฮอลันดา ตีพิมพ์ พ.ศ. ๒๒๖๔

จากภาพนี้แสดงว่าประชาคมของแขกมัวร์เชื้อสายเปอร์เซีย รวมทั้งอินโด - เปอร์เซียบางส่วนที่เรียกกันว่า “เจ้าเซ็น” ในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้น ตั้งอยู่ตรงบริเวณสองฝั่งขวาซ้ายของคลองปทาจุจามตรงตำแหน่งกึ่งกลางของความยาวคลองนี้

มัสยิดกุฎีข้อฟ้า

บริเวณบ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา เป็นที่ตั้งของมัสยิดใหญ่แห่งหนึ่งของชุมชนมุสลิมคือมัสยิดกุฎีข้อฟ้า ซึ่งมีประวัติความเป็นมาดังนี้ (ศิวราช กบิลคาม ๒๕๔๘ หน้า ๑ - ๓)

เมื่อประมาณศักราช ๙๗๘ หรือ พ.ศ. ๒๑๕๔ ในรัชสมัยของพระเจ้าทรงธรรม เจ้าพระยาเจ๊กะหมัดรัตนราชเศรษฐี เจ้ากรมท่าขวา ได้รับพระราชทานที่ดินตำบลบ้านท้ายคุ ให้พวกแขกเปอร์เซียหรือแขกเจ้าเซ็นตั้งบ้านเรือนเป็นหมู่ใหญ่ มีการสร้างสุเหร่าเจ้าเซ็นใหญ่สวยสง่างาม ก่อด้วยอิฐถือปูนดุจดังวัดไทยและกันที่ไว้เป็นป่าช้าฝังศพพวกแขกเจ้าเซ็นด้วย แล้วสร้างกำแพงแก้วด้วยอิฐล้อมรอบป่าช้า ในสมัยนั้นผู้คนทั่วไปเรียกกันว่า “กุฎีเจ้าเซ็นใหญ่” บางครั้งเรียกว่า “วัดแขกใหญ่” กุฎีหมายถึงศาสนสถานหรือวัดที่เรียกกันมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี



มัสยิดกุฎีซ่อฟ้าริมฝั่งคลองตะเคียนพระนครศรีอยุธยา เดิมเป็นศาสนสถานของแขกเจ้าเซ็นสมัยกรุงศรีอยุธยา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสคลองตะเคียน ได้เสด็จพระราชดำเนินขึ้นมา ณ มัสยิดแห่งนี้ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับราษฎรที่มาเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทในขณะนั้น ทรงทราบมาก่อนว่าเป็นสุเหร่ากุฎีเจ้าเซ็น พระองค์จึงได้ตรัสถามว่าคนที่นี้เป็นแขกเจ้าเซ็นใช่ไหม ผู้เข้าเฝ้าฯ ในขณะนั้นได้ทูลตอบว่า มิใช่เจ้าเซ็นแต่เป็นแขกมาจากปัตตานี พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานเปลี่ยนชื่อมัสยิดจากสุเหร่ากุฎีเจ้าเซ็นเป็นสุเหร่ากุฎีซ่อฟ้าตามลักษณะสถาปัตยกรรมที่มีซ่อฟ้าอยู่บนหลังคาอาคารมัสยิด และพระราชทานโคมตะเกียงแบบแขวนห้อยจากเพดานไว้สำหรับสุเหร่ากุฎีซ่อฟ้าด้วย (ได้รับทราบข้อมูลเพิ่มเติมว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานโคมตะเกียงแก้วระย้าสวยงามมากให้ไว้เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินในครั้งนั้นด้วย แต่สภาพปัจจุบันชำรุดใช้การไม่ได้แล้ว) ต่อมาสัปบุรุษทั้งหลายลงความเห็นร่วมกันใช้คำว่ามัสยิดแทนคำว่าสุเหร่าประมาณ พ.ศ. ๒๔๙๖ สุเหร่ากุฎีซ่อฟ้าจึงมีชื่อเรียกว่ามัสยิดกุฎีซ่อฟ้ามาจนถึงปัจจุบันนี้

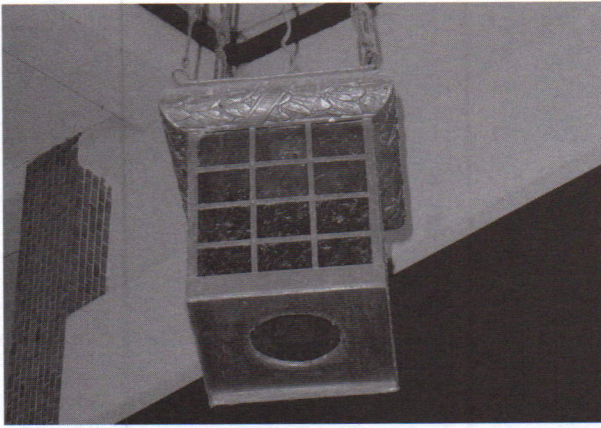


มิมบร หรือบัลลังก์แสดงธรรมะของอิหม่ามในมัสยิด กุฎีซ่อฟ้าเป็นศิลปะแบบไมกุลศิลปะร่วมสมัยกับอยุธยายุคกลาง

แบบสถาปัตยกรรมมัสยิดกุฎีซ่อฟ้า

รูปแบบสถาปัตยกรรมของมัสยิดกุฎีซ่อฟ้าที่สืบทอดมาจากกรุงศรีอยุธยายุคกลางนั้นตัวอาคารก่ออิฐถือปูน มีรูปทรงหลังคาเหมือนพระอุโบสถของไทย มีซ่อฟ้า ไบระกา และหางหงส์ ตรงกับที่บันทึกไว้ในสมัยพระเจ้าทรงธรรม ส่วนประตูและหน้าต่างก่ออิฐโค้งตามศิลปะอิสลาม การก่ออิฐโค้งเป็นการถ่วงน้ำหนักไปทางด้านข้างและลงสู่ผนัง ซึ่งเป็นเทคนิคทางสถาปัตยกรรมของอิสลาม สถาปัตยกรรมแบบนี้พบในอินเดีย ซึ่งมีมาก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา ข้างในมัสยิดปูด้วยหินอ่อน มิมบร หรือบัลลังก์สำหรับอิหม่ามแสดงธรรม เป็นศิลปะแบบอิสลาม ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมกันมากในเปอร์เซียและอินเดียสมัยราชวงศ์ไมกุล

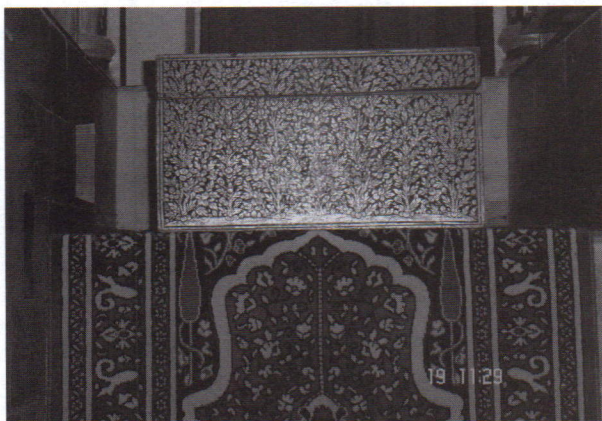
พ.ศ. ๒๕๐๐ มีการรื้อหลังคาและฝ้าผนังด้านทิศเหนือและทิศใต้ ทำการบูรณะซ่อมแซมขยายขนาดของมัสยิด แต่เดิมนั้นมี หออะซาน ๒ หอ อยู่ทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตก หอที่อยู่ทางทิศตะวันตกคาดว่าคงชำรุดสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ส่วนหอทางทิศตะวันออกนั้น สัปบุรุษมัสยิดให้รื้อถอนเพื่อใช้สร้างอาคารอเนกประสงค์อย่างที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน



โคมตะเกียงพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปัจจุบันยังแขวนอยู่ในมัสยิดกุฎีซ่อฟ้า

ศาสนสถานของมัวร์คือ มัสยิดกุฎีซ่อฟ้า

มัสยิดกุฎีซ่อฟ้าตั้งอยู่บนฝั่งซ้ายของคลองตะเคียน ซึ่งในอดีตเป็นคลองที่กว้างใหญ่มีขนาดพอๆ กับแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นที่จอดของเรือสำเภานานาชนิด บริเวณนี้เรียกกันว่า “ท้ายคู” ตำแหน่งจริงๆ ในปัจจุบันมัสยิดกุฎีซ่อฟ้ามิได้อยู่ตรงส่วนกลางของคลองปทาจุจามตามแผนที่ซึ่งฝรั่งเขียนไว้ แต่กลับอยู่ตรงตำแหน่งท้ายคลองตะเคียน นอกจากนี้ยังมีคลองอีกสายหนึ่งที่ชาวกรุงเก่าเรียกกันว่า “คลองเทศ” คลองนี้ขุดเชื่อมระหว่างคลองปทาจุจามตรงบริเวณวัดเจ้าฟ้ากับคลองตะเคียนทางด้านทิศใต้ของมัสยิดกุฎีซ่อฟ้า คลองเทศในอดีตเป็นคลองที่แขกเปอร์เซียรวมทั้งแขกเชื้อสายอินโด-เปอร์เซียสร้างเรือนแพและจอดเรือสำเภามาค้าขายอยู่เป็นจำนวนมาก แสดงว่าคลองนี้ในอดีตมีขนาดใหญ่มากเช่นเดียวกัน มัสยิดกุฎีซ่อฟ้านั้นตั้งอยู่ระหว่างคลองเทศและคลองตะเคียนคนเขียนแผนที่ฝรั่งอาจจะ

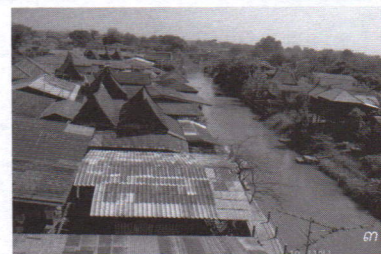


กล่อ่งคัมภีร์อัลกุรอานลายเครือเถารักรักปิดทองสวยงาม ศิลปะอยุธยา ฝีมือชั้นครูระดับเดียวกับบานประตู ตู้พระธรรมวัดเชิงหวาย

เข้าใจผิดคิดว่าคลองเทศเป็นคลองปทาจุจาม จึงเขียนภาพมัสยิดกุฎีซ่อฟ้าให้อยู่บนฝั่งขวาของคลองปทาจุจาม ซึ่งที่ถูกต้องก็คือมัสยิดกุฎีซ่อฟ้าตั้งอยู่บนฝั่งขวาของคลองเทศและฝั่งซ้ายของคลองตะเคียน

แสดงว่าการกำหนดตำแหน่งในสมัยก่อนยังไม่แม่นยำ แต่ทิศทางยังคงถูกต้องอยู่ มัสยิดกุฎีซ่อฟ้าเป็นต้นแบบของมัสยิดกุฎีขาว ซึ่งเป็นมัสยิดรูปทรงพระอุโบสถหลังเดียวในประเทศไทยที่ยังคงเหลือรูปแบบให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน มัสยิดกุฎีขาวตั้งอยู่ที่ถนนเทศบาลสาย ๑ เขตธนบุรีในปัจจุบันนี้ นี่คือการสืบทอดรูปแบบสถาปัตยกรรมการสร้างมัสยิดจากชุมชนมุสลิมของกรุงศรีอยุธยาไปยังชุมชนใหม่ที่กรุงธนบุรีในครั้งกระโน้น

จึงได้ข้อสรุปว่า ศาสนสถานของมัวร์ (De Moorse Tempel) ที่ปรากฏในแผนที่ของฝรั่งก็คือ มัสยิดกุฎีซ่อฟ้าตามที่ได้กล่าวถึงมานี้ ดังนั้นประชากรของแขกมัวร์เชื้อสายเปอร์เซีย และอาจมีอินโด - เปอร์เซียบางส่วน



- ภาพที่ ๑ คลองเทศเชื่อมระหว่างคลองตะเคียนกับคลองปทาจุจาม ปัจจุบันเป็นคลองเล็กๆ สุภาพบุรุษในภาพคือ คุณเค็วราชกบิลคาม ผู้เชี่ยวชาญเรื่องชุมชนท้องถิ่น
- ภาพที่ ๒ คลองเทศ ส่วนที่กรมชลประทานเก็บน้ำไว้ทำการเกษตร ท่านสามารถมองเห็นความยิ่งใหญ่ของคลองนี้ในอดีตได้จากภาพนี้ คลองส่วนนี้อยู่บริเวณหน้ามัสยิดกุฎีซ่อฟ้า
- ภาพที่ ๓ บริเวณท้ายคูที่ซึ่งคลองปทาจุจามมาบรรจบกับคลองตะเคียนในอดีตเป็นที่จอดเรือสินค้านานาชนิดมีเรือนแพ และตลาด ภาพนี้ถ่ายจากชั้นบนของอาคารมัสยิดกุฎีซ่อฟ้า
- ภาพที่ ๔ มัสยิดบางหลวงหรือมัสยิดกุฎีขาว คลองบางหลวงบางกอกใหญ่ ที่สืบทอดรูปแบบสถาปัตยกรรมมาจากมัสยิดกุฎีซ่อฟ้า

ซึ่งเป็นชุมชนใหญ่ในสมัยกรุงศรีอยุธยาจึงตั้งอยู่บริเวณที่ดินที่พระเจ้าทรงธรรมพระราชทานเป็นปริมณฑลกว้างใหญ่บริเวณมัสยิดกุฎีซ่อฟ้าหรือพื้นที่ระหว่างคลองตะเคียนกับคลองเทศ นี้เอง

กล่าวโดยสรุปประชาคมชาวแขกในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นมีทั้งประชาคมที่อยู่ทั้งในและนอกกำแพงเมือง ประชาคมในกำแพงเมือง ประกอบด้วยแขกเปอร์เซีย มีศูนย์กลางประชาคมอยู่ที่ท่ากายี หรือชุมชนป่าตองในปัจจุบัน ตลอดจนพื้นที่บางส่วนในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ยังมีชุมชน

แขกมัวร์เชื้อสายอินโด - เปอร์เซีย และอินเดียจากแคว้นฮินดูสถาน ตั้งประชาคมอยู่ที่ถนนมัวร์ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในตำแหน่งใกล้เคียงกับถนนมหาราชสำหรับประชาคมนอกกำแพงเมืองนั้นประกอบด้วยแขกจาม แขกตานี แขกมลายู รวมทั้งแขกมกกะสันพวกนี้ตั้งประชาคมอยู่นอกเกาะเมืองริมฝั่งคลองปทาคูจาม และคลองขุนละครอนไชยหรือคลองตะเคียน ส่วนแขกมัวร์เชื้อสายเปอร์เซียรวมทั้งอินโด - เปอร์เซียด้วยบางส่วนอีกกลุ่มหนึ่งนั้นตั้งประชาคมอยู่ระหว่างคลองเทศกับคลองขุนละครอนไชยตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา มาณะวิทย์ (๒๕๔๕). ถนนและสะพานสมัยโบราณกรุงศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา : อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา.
- จุฬิศพงศ์ จุฬารัตน์ (๒๕๔๘). ความสัมพันธ์ของอยุธยากับต่างประเทศตามเอกสารหลักฐานใหม่. เอกสารประกอบการสัมมนา “อยุธยามรดกอารยธรรมโลก”. ๗ - ๙ กันยายน ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (๒๕๔๖). อยุธยา. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโตโยต้าประเทศไทย.
- ธวัชชัย ตั้งศิริวานิช (๒๕๔๘). “ประวัติศาสตร์อยุธยาจากแผนที่. เอกสารประกอบการสัมมนา” อยุธยามรดกอารยธรรมโลก” ๗ - ๙ กันยายน ๒๕๔๘ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- “เจ้าพระยา...มหานทีแห่งสยามประเทศ” แผนที่แม่น้ำเจ้าพระยา วาดโดย ฟร็องซัว วาเลนติน (พ.ศ. ๒๒๖๙) สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจัดพิมพ์.
- ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์ (๒๕๑๗). ความสัมพันธ์ของมุสลิมทางประวัติศาสตร์และวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- เดอะ ลา ลูแบร์ (๒๕๑๐). จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ แปลโดย สันต์ ท. โกมลบุตร, พระนคร: สำนักพิมพ์ก้าวหน้า.
- นันทา สุตกุล (๒๕๑๓). เอกสารหอสมุดสมเด็จพระเจ้ากรุงศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร จัดพิมพ์.
- มานิต วลลิโอดม (๒๕๔๘). ในกำเนิดกรุงศรีอยุธยา สุจิตต์ วงษ์เทศ บรรณาธิการ เอกสารภูมิสังคมเสนาสาธณะวัดธรรมิกราช พระนครศรีอยุธยา.
- ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๒). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ศิราภ กบิลคาม (๒๕๔๘). เอกสารแนะนำมัสยิดกุฎีซ่อฟ้า ตำบลคลองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา.: พระนครศรีอยุธยา.
- สมเด็จพระพนรัตน์ (๒๕๑๕). พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา. กรุงเทพฯ : โพธิ์สามต้นการพิมพ์.
- อารี เลือสมิง (๒๕๔๖). ประวัติศาสตร์ขุนนางมุสลิมสยาม กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสืออิสลาม.
- อิชิอิ โยเนะโอะ และ โยชิโกะโร โทชิฮารุ (๒๕๔๒). แปลโดย พลัปลี คางชนะ กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์



พ่อ แม่ กับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่ลูก ตามแนวทางพุทธ

ดร.ฉวีวรรณ อินทร์ต้น



คนที่จะประสบความสำเร็จและมีชีวิตที่เป็นสุขนั้น นอกจากมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดแล้ว ยังต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งจำเป็นต้องปลูกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็ก ควบคู่ไปกับการพัฒนาความฉลาดทางเชาว์ปัญญา ยิ่งปัจจุบันโลกยุคใหม่เต็มไปด้วยการแข่งขัน เด็กๆ เติบโตท่ามกลางความเครียด ความวิตกกังวล ความโกรธ และความโดดเดี่ยว ขาดการเรียนรู้ที่จะเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จึงนำไปสู่ปัญหาสังคมมากมาย ดังนั้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ก็น่าจะเป็นทางออกที่ดีทางหนึ่งในการลดปัญหาด้านจิตใจ และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก ซึ่งการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก นอกจากโรงเรียนจะช่วยสร้างเสริมแล้ว พ่อ แม่ ก็มีบทบาทสำคัญ หากเอาใจใส่และต้องการเลี้ยงดูลูกให้เป็นไปอย่างสมบูรณ์ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่ชีวิตลูกในอนาคต เพื่อให้พร้อมที่จะเผชิญปัญหา เป็นผู้ใหญ่ที่ดี และเป็นกำลังของชาติต่อไป ฉะนั้น พ่อ แม่ ที่ต้องการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่ลูก ควรทราบข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์หลายๆ ประการ อาทิ ความหมายและความสำคัญ โดยใช้แนวทางพุทธะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้ลูก ซึ่งมีขั้นตอนการฝึกทักษะทางอารมณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ข้อคิดในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้ลูก การประเมินความฉลาดทางอารมณ์อย่างง่ายๆ ตามแนวทางพุทธะ

ความหมายของคำว่าฉลาดทางอารมณ์ มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน หลายหน่วยงาน อาทิ กรมสุขภาพจิต สรุปได้ว่า **ความฉลาดทางอารมณ์** หมายถึง คนที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความ

ยืดหยุ่นในการแก้ปัญหา มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีทักษะในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถแสวงหาความสุข ดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์ หาความเพลิดเพลินแก่ชีวิตได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นเขาจึง

เป็นทั้งคนเก่ง คนดี และคนมีความสุขในชีวิต อันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กที่พ่อ แม่ ปรารถนาให้เป็น และจะเป็นไปได้ด้วยความเอาใจใส่ และพัฒนาลูกอย่างถูกทิศทางของพ่อ แม่ นั่นเอง

ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งความสำคัญดังกล่าวคือ หากเราได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดองค์ประกอบ และพัฒนาการของความฉลาดทางอารมณ์ จะทำให้เราทราบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นส่วนสำคัญที่เป็นพื้นฐานของความสุขในชีวิต คนมีความสามารถในการปรับตัว การประสบความสำเร็จในชีวิตมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการ ศึกษา ความสำเร็จในหน้าที่การงาน ในการดำเนินชีวิต ครอบครัว และสังคม เพราะความฉลาดทางอารมณ์ ก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดีในชีวิต อาทิ การให้เกียรติผู้อื่น การยอมรับ การเกื้อหนุนแก่กันและกัน การเพิ่มพูนความคิดสร้างสรรค์

เด็กที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงมักจะเป็นผู้เรียนรู้ได้ดี มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นสามารถเผชิญกับความเครียดได้ไม่แสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกับเพื่อนฝูง ไม่เกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติด สามารถควบคุมอารมณ์โกรธได้ เป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับจากเพื่อนฝูง

การอบรมเลี้ยงดูด้วย**บรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย**ในครอบครัวเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ วิธีชีวิตแนวพุทธเป็นแนวทางประชาธิปไตย โดยสมาชิกในครอบครัวต้องมีความไว้วางใจกัน รับฟังความคิดเห็นของกันและกัน มีการสื่อสารที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา หลีกเลี่ยงการทำร้ายผู้อื่นทั้งจิตใจและอารมณ์ ไม่ว่าจะด้วยคำพูดหรือการกระทำ พ่อ แม่ จะเป็นฝ่ายใช้**ความเมตตา**แสวงหาความเข้าใจลูกก่อน แทนที่จะต้องให้ลูกเข้าใจตน ผู้เป็นพ่อ แม่ ต้องแสดงความเป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์สูงเสียก่อน จึงจะเสริมสร้างให้ลูกมีความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีได้ พ่อ แม่ ควรใช้สติใคร่ครวญพิจารณาตนเอง โดยเฉพาะใช้สติรู้เท่าทันภาวะอารมณ์ ความต้องการ และความรู้สึกของตนเองและอารมณ์ที่คงเส้นคงวาเป็นการสร้างความมั่นใจให้ลูกกล้าที่จะพูดคุย ปรึกษาหารือ เปิดเผยความในใจกับพ่อ แม่ ได้อย่างสนิทใจ ไว้วางใจในตัวพ่อ แม่

ข้อคิดในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของลูกด้วยวิถีแนวพุทธ คือ

ควรให้ลูกได้ซึมซับมาตรฐานทางศีลธรรมของศาสนาที่ครอบครัวนับถือด้วย เช่น พุทธศาสนิกชนควรให้ลูกรู้จักและจดจำ และประพฤติตนอยู่ในศีล ๕ เป็นต้น นอกจากนี้ พ่อ แม่ ควรฝึกให้ลูกแสดงความเมตตา กรุณาช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เลือกโอกาส ผู้มีความฉลาดทางอารมณ์ย่อมสามารถทำให้ผู้อื่นเป็นสุขได้ด้วยหลัก**เมตตา กรุณา และ ให้อภัย** โดยไม่เลือกโอกาสและเวลา ควรนำลูกให้ฝึกปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัครในการบริการชุมชนบ้าง ฝึกให้ลูกมี**สังขะ** พุดความจริง และประพฤติปฏิบัติให้สอดคล้องกับคำพูด ด้วยการสร้างความไว้วางใจ ตรงไปตรงมา ไม่พูดปด เคารพความเป็นส่วนตัวของลูก พุดคุยกับลูกเกี่ยวกับคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมบ่อยๆ ฝึกให้ลูกคิดและตีความต่างๆ ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับการแสดงออกทางอารมณ์ อาจนำเรื่องจากนิทานชาดก ภาพยนตร์ หรือละครธรรมะ มาอธิบายประกอบเป็นตัวอย่างของการเป็นผู้เผชิญความเป็นจริงได้ดี

พ่อ แม่ ควรนำอารมณ์ทางลบมาเป็นอุทาหรณ์ เช่น ความรู้สึกผิดต่อพฤติกรรมบางอย่างในอดีตหรือความละอาย เช่น ลูกลักขโมยของแล้วถูกจับได้ พ่อ แม่ ควรให้น้ำของมาคืน และให้ลูกกล่าวคำขอโทษ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ควรจดจำและยับยั้งชั่งใจไม่ปฏิบัติซ้ำอีก **ฝึกให้ลูกละอายและเกรงกลัวต่อบาป** นอกจากนี้ พ่อ แม่ ควรฝึกให้ลูกใช้วิธีเตือนตนเองอยู่เสมอ พุดคุยกับตนเองในใจเชิงชี้แนะตนเอง ด้วยการมีสติควบคุมอย่างรู้ตัว

อีกประการคือ พ่อ แม่ ควรให้ลูกฟังบทสวดมนต์ที่สวดเป็นทำนองคล้ายบทเพลง บรรเลงเบาๆ ที่มีจังหวะช้าๆ หรือให้ดูภาพเขียนนามธรรม แล้วสอบถามลูกว่าภาพนั้นทำให้ลูกรู้สึกอย่างไร และให้มองภาพที่มีรายละเอียดต่างๆ หรือใช้การมองพระพุทธรูป แล้วให้ลูกปิดตานึกภาพไว้ในสมองแล้วให้ลูกรายงานภาพนั้น หรือภาพพระพุทธรูปองค์นั้นมีรายละเอียดใดบ้าง

ฝึกให้ลูกได้คิดวิธีการแก้ปัญหา ฝึกการมองปัญหาทั้งแง่บวกและแง่ลบ ไม่ใช่มองปัญหาด้านเดียว

เพื่อคิดวิธีแก้ปัญหาด้วยทางเลือกหลายๆ ทาง แล้วพิจารณาความเป็นไปได้ของแต่ละทาง และตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมและดีที่สุด ผูกให้กล้าเผชิญปัญหาให้รู้สึกว่าการอุปสรรคเป็นสิ่งท้าทาย ผูกให้ลูกรับรู้ เรียนรู้ ติความ ตอบสนอง และวางตนในสถานการณ์ต่างๆ ทางสังคม สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยการประนีประนอม และเสริมทักษะในการพูดคุยของลูกในสถานการณ์ต่างๆ พ่อ แม่ ควรตระหนักว่าปฏิสัมพันธ์ที่พ่อ แม่ เมตตาต่อลูกจะมีผลต่อทักษะทางสังคมที่ลูกมีต่อผู้อื่นด้วย ทั้งนี้ให้ลูกได้เข้าสังคมทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและต่างเพศ โดยมีมารยาททางสังคมด้วย

พ่อ แม่ ควรเป็นต้นแบบที่ดีของความเป็นผู้มีอารมณืขัน อารมณืขันเกิดได้ด้วยการมองสิ่งต่างๆ ด้วยเมตตา ให้อภัย โกรธยาก จึงใช้อารมณืขันเป็นเครื่องมือในการสอนคุณค่าหรือค่านิยมในการสร้างมิตร และละลายความตึงเครียด จึงควรสร้างทักษะการเป็นผู้มีอารมณืขัน เด็กที่อารมณืขัน ร่าเริง มักเป็นที่ชื่นชอบของเพื่อน แล้วผูกให้ลูกสามารถสร้างและรักษาสายสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนได้ รู้จักการคบเพื่อน และมีเพื่อนสนิท

นอกจากนี้ ควรผูกให้ลูกมีธรรมะในเรื่อง ความอดทน และอดสาหะ ความพยายาม รู้จักบริหารเวลาให้เกิดประโยชน์สูงสุด แสวงหางานอดิเรกที่

ทำให้ลูกเกิดความรู้สึกว่าตนได้เรียนรู้จากงานอดิเรกนั้น และได้สนุกสนานไปด้วย

ประการสุดท้ายของข้อคิดการพัฒนาความฉลาดทางอารมณืของลูก คือ ผูกให้ลูกรู้จักยอมรับข้อผิดพลาด และความล้มเหลวของตน ให้ลูกรู้ว่าไม่มีใครจะสมบูรณ์แบบไปหมดทุกเรื่อง และการทำอะไรผิดพลาดเป็นสิ่งที่เกิดได้กับทุกคน และให้รู้สึกว่าการผิดพลาดเป็นสิ่งที่เกิดได้กับทุกคน และให้รู้สึกว่าการผิดพลาดเป็นสิ่งที่เกิดได้กับทุกคน และให้รู้สึกว่าการผิดพลาดเป็นสิ่งที่เกิดได้กับทุกคน

ขั้นตอนการฝึกทักษะด้วยการใช้สติ และเมตตา เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณืให้ลูกตามแนวทางพุทธ

๑. พ่อ แม่ ควรใช้สติหยั่งรู้ในอารมณืและรู้เท่าทันอารมณืของลูก พ่อ แม่ ควรแสดงความเมตตาเพื่อทำความเข้าใจ ยอมรับ เห็นอกเห็นใจ เอื้ออาทร ให้ความสำคัญกับสิ่งที่สนใจแทนการตำหนิ บังคับ วิจารณื หรือลงโทษ ขณะเดียวกัน พ่อ แม่ ก็ต้องใช้สติให้ระวังความรู้สึกและอารมณืของตนเองที่จะไม่แสดงในลักษณะที่ขาดการควบคุม ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีสำหรับลูก

๒. พ่อ แม่ ควรผูกให้ลูกใช้สติตามอารมณืของตนเองให้ตระหนักรู้อารมณืและระบุนภาวะอารมณื ความรู้สึกของตนเองให้ได้อย่างถูกต้อง แทนการเก็บกดไว้ หรือระบายอารมณืโดยขาดการควบคุม การแสดงอารมณืที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา เป็นลักษณะพื้นฐานของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณืที่ดี ใช้สติรู้ทันอารมณืหรือรู้ตัวว่ากำลังโกรธ เสียใจ อิจฉา เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการกับอารมณืได้อย่างถูกต้องด้วยตนเอง

๓. พ่อ แม่ ควรใช้ความเมตตารับฟังความรู้สึกและอารมณืของเด็กด้วยความตั้งใจ เอื้ออาทรและพยายามตรวจสอบความรู้สึกของลูก โดยพิจารณาจากสถานการณ์พฤติกรรม ภาษาท่าทาง และอากัปกริยาที่แสดงออก ในขณะที่รับฟังลูก พ่อ แม่ อาจช่วยสรุปในสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมา พร้อมกับหาเหตุผลอธิบายให้ลูกเข้าใจในแง่มุมอื่นบ้าง แต่ไม่ควรชี้นำความคิดทุกเรื่องไป ให้ลูกคิดหาเหตุผลเองบ้าง

๔. พ่อ แม่ ให้ความเมตตาต่อลูกโดยใช้โอกาสหรือสถานการณ์แต่ละเรื่องสร้างความใกล้ชิดสนิทสนม



โดยให้ข้อมูลมุมมองต่างๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม เช่น ลูกเกิด ตระหนกเมื่อดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นเรื่องตื่นเต้น ขวนให้หวาดกลัว พ่อ แม่ อาจเข้านั่งใกล้ๆ ลูก ปลอบใจ ลูก และอธิบายด้วยเหตุผลเพื่อสร้างกำลังใจให้ลูก กล้าเผชิญสภาพการณ์ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ในอนาคตได้

๕. กำหนดขอบเขตของการช่วยเหลือพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ของลูก เมื่อ พ่อ แม่ เห็นว่า ลูกเข้าใจอารมณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ของตนเอง และตระหนักทราบถึงพฤติกรรมที่ลูก พึงปฏิบัติได้แล้ว พ่อ แม่ ควรแสดงให้ลูกทราบว่า การมีอารมณ์ต่างๆ เป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่ควร ปรับปรุงวิธีการแสดงออกที่ขาดการควบคุม และควร ใช้สติควบคุมการแสดงอารมณ์ให้เหมาะสมกับบุคคล เวลา สถานที่ และสถานการณ์

เมื่อลูกผ่านขั้นตอนการฝึกทักษะเพื่อพัฒนา ความฉลาดทางอารมณ์ด้วยหลักสติและเมตตาแล้ว คุณพ่อ คุณแม่ สามารถประเมินความฉลาดทาง อารมณ์ของลูกตามองค์ประกอบอันเป็นคุณลักษณะ ๓ ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านความสุข ด้านดี หมายถึงเป็นความพร้อมทางอารมณ์ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยประเมินจากการใช้สติควบคุมอารมณ์และการ รู้จักอารมณ์ การมีน้ำใจ การรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิดและ รับผิดชอบ กล่าวคือ ประเมินจากการรู้อารมณ์และความ ต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์ได้ และ แสดงออกอย่างเหมาะสม การมีน้ำใจเมตตา เอื้ออาทร ประเมินจากเมตตากรุณา ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับ ผู้อื่นและแสดงความเมตตาเห็นใจอย่างเหมาะสม การ

ประเมินความรับผิดชอบ ประเมินจากการที่ถูก รู้จักให้ รู้จักรับ รับผิด ให้อภัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

การประเมินด้านเก่งหมายถึง ความพร้อมที่จะ พัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จโดยประเมินจาก การรู้จัก ตนเองและมีแรงจูงใจในตนเอง คือรู้ศักยภาพตนเอง สร้างขวัญ และกำลังใจให้ตนเองได้ มีความวิริยะ ประเมินการตัดสินใจแก้ปัญหา คือรับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา มีความยืดหยุ่น และประเมิน จากการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น คือดูจากการสร้าง สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม แสดงความเห็นที่ขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

การประเมินด้านสุขหมายถึง ความพร้อม ทางอารมณ์ที่ทำให้เกิดความสุข โดยประเมินจาก ความพึงพอใจในชีวิต ความอบอุ่นใจ และมีความ สงบทางใจ การประเมินความพึงพอใจในชีวิต โดย ประเมินจากความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง ความอบอุ่นใจ ประเมินจาก การมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน พพอใจในสิ่งที่ตนเอง มีอยู่ ความสงบทางใจ ประเมินจากการมีกิจกรรม ที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลายและมีความสงบ ทางจิตใจ

คุณพ่อ คุณแม่ ควรเสริมสร้างความฉลาด ทางอารมณ์ตามแนวพุทธะให้แก่ลูกพร้อมไปกับการ ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของลูกไปด้วยจะได้ปรับ ส่วนด้อย และคงพฤติกรรมส่วนที่ถูกต้องให้แก่ลูก เพราะความฉลาดทางอารมณ์จำเป็นต้องได้รับการ ปลุกฝังและพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็กควบคู่ กับการพัฒนาความฉลาดทางเชาวปัญญาเพื่อให้ลูกได้ ประสบความสำเร็จและมีชีวิตที่เป็นสุขในอนาคต

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต (๒๕๔๓) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์. (อัดสำเนา)

กรมสุขภาพจิต (๒๕๔๔) อีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์ (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ ๓ นนทบุรี : ร้านทีคอม.

กรมสุขภาพจิต (๒๕๔๕) กิจกรรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์เด็ก อายุ ๓ - ๑๑ ปี. นนทบุรี : โรงพิมพ์ ร.ส.พ.

กรมสุขภาพจิต (๒๕๔๖) คู่มือความรู้เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในเด็ก อายุ ๓ - ๑๑ ปี สำหรับพ่อแม่ /ผู้ปกครอง. นนทบุรี : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก

วีระวัฒน์ ปันนิตมัย. (๒๕๔๒) เขาวนอารมณ์ (EQ) : ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท

ศูนย์สุขภาพจิตเขต ๕. (ม.ป.ป) คู่มือความฉลาดทางอารมณ์. นครราชสีมา : กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

อุมาพร ตรังคสมบัติ. (๒๕๔๔) สร้าง EQ ให้ลูก. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว

เพลงไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒

ใหญ่ นายน

ตอนที่ ๔

ใน พ.ศ. ๒๔๘๖

ในปีนั้นว่ามีเพลงมากที่สุด ที่ผมกล้าพูดเช่นนี้ก็เพราะว่าเป็นปีทองของเพลง ผมขอเล่าความย่อๆ พอเป็นสังเขป ดังนี้

๑. มีการประกวดร้องเพลงชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยที่สถานวิทยุกรมโฆษณาการ

๒. ตามโรงภาพยนตร์ต่างๆ เป็นยุคที่นางดนตรีมาแสดงบนเวทีเพื่อสลับหนังเก่าๆ ที่ขาดแล้วต่อต่อแล้วขาดนำเอาฉายใหม่

๓. วงดนตรีใหญ่ๆ ที่มีชื่อเสียงทั้งหัวหน้านาง นักร้อง และนักดนตรี เอามาประชันกันด้วยเพลง เรียกว่า เพลงใครเพลงมัน เรียกว่าเอาของใครต่อของใครมาเล่นอย่างหน้าตาเฉย แล้วอวดอ้างว่าตั้งวงดนตรีขึ้นมาเอง

๔. วงดนตรีที่เล่นในยุคนี้ก็มี เช่น “สุนทราภรณ์ - ศุริยะโยธิน - ทรัพย์สินฯ” เป็นหลัก ที่มีวงแถมท้ายก็คือวงดนตรีฮาวาย ฮอน หาญบุญตรง

เออละ.. ผมได้แนะนำวงดนตรีที่สำคัญใน พ.ศ. ๒๔๘๖ ให้ท่านทราบแล้วนะครับ ทีนี้.. ท่านลองคำนวณดูซิว่าวงดนตรีวงหนึ่งนั้นจะต้องใช้เพลงบรรเลงบนเวทีที่ไปแสดงสลับฉากนั้น วงละกี่เพลง ถ้าผมนำเพลงทั้งหมดที่วงดนตรีที่ผมกล่าวถึงนี้มาลง หนังสือเล่มนี้คงหนามาก ดังนั้นผมจึงจำเป็นต้องคัดเพลงเฉพาะที่ท่านร้องตามง่ายๆ เนื้อร้องสั้นๆ ก้อย่าว่ากันนะครับ

ท่านผู้อ่านที่เคารพ.. ผมจะขอเริ่มต้นที่วงดนตรี “สุนทราภรณ์” ก่อนนะครับ เมื่อเริ่มใช้ชื่อวงดนตรี สุนทราภรณ์ใหม่ๆ นั้นก็เริ่มต้นที่โรงหนัง “โอเดียน” ก่อน เพราะว่าโรงหนังโรงนี้ในสมัยนั้นอยู่ในความดูแลของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยมี พันเอก เผ่า ศรียานนท์ เป็นผู้อำนวยการ คุณสุรัฐ พุกกะเวส เป็นเลขาคุณสุรัฐ จึงแนะนำให้มาบรรเลงที่โรงหนังโอเดียนเป็นโรงแรก เรื่องมันก็เป็นอย่างนี้แหละครับ

ผมขอเริ่มต้นเพลงที่คนชอบกันมากในตอนนั้น ผมขอรวบรัดสักหน่อย เพลงนี้มีความหมายทั้งคนร้อง กับบทเพลง คนร้องเพลงนี้เป็นเด็กใหม่ในสายตาของคนดูในสมัยนั้น อีกทั้งรูปร่างหน้าตาไม่หล่อเอาเสียเลย พอโฆษกประกาศชื่อเพลงว่า “ทาสน้ำเงิน” คนปรบมือกันเกรียว เสียงโฆษกประกาศต่อผู้ขับร้องคือ “วินัย จุลละบุษปะ” เจียบ.. ไม่มีเสียงปรบมือ พอ นักร้องที่ถูกประกาศชื่อเดินออกมายืนหน้าเวที เสียงคนดู “ร้องฮือ ลั่นโรง” เหมือนนัดกันไว้คล้ายๆ กับจะบอกว่า “ไอ้โฮ..หน้ายังงี้ อุตสาห์มาเป็นนักร้องกับเขาด้วย” พอดนตรีเริ่มบรรเลงอินโทรดักซันและจบลง เพื่อให้ นักร้องร้อง พอเขาเริ่มร้องวรรคแรกของเพลงเท่านั้น ท่านเชื่อหรือไม่ เสียงที่ “ฮือ” กลับเจียบไปสักอึดใจ ก็มีเสียงปรบมือขึ้นมาแทนดังลั่นไปหมดโรงหนังแทบพัง เนื้อร้องเพลง “ทาสน้ำเงิน” มีดังนี้ อ้อ.. ลืมบอกชื่อผู้แต่งไปคือ ทำนองของคุณครูเวส สุนทรจามร คำร้องนั้นเป็นของคุณครูเอิบ ประไพเพลงผสม ทีนี้ก็ถึงเนื้อร้อง


 รำพึงครวญคิดชีวิตเรา
 มีความโศกเศร้าหมองหม่น
 ก็เนื่องด้วยความยากจน
 ต้องจำทนทุกข์เวทนาอาวรณ์
 ระอาชีวิตยิ่งคิดไป
 ไม่มีอะไรที่แน่นอน
 มองดูโลกเราเหมือนละคร
 ช่างหลอกหลอนคิดไปอ่อนใจระอา
 เราจึงเป็นทาสน้ำเงิน
 ดำเนินชีวิตเหนื่อยยากหนักหนา
 ดำรงชีวิตเรื่อยมา
 ปล่อยตามแต่ยถากรรม
 มองไปทางไหนก็ใช้เงิน
 ไม่มีเฟลิดเฟลินสดชื่นฉ่ำ
 น้ำตาอาบนองหมองคล้ำ
 ต้องตรากตรำเพราะเราซัดสนจริง.. 

พอร้องเพลง “ทาสน้ำเงิน” ในรอบแรก ชื่อ “คุณวินัย จุลละบุษปะ” ก็ติดปากผู้ชมแล้วนำไปโจษจัน
 กันอย่างอึ้งอ้อ พอรอบที่สอง ที่นี้คนไม่รู้มาจากไหนแน่นเป็นยัดทะนาน นี่แหละ..คือจุดเริ่มต้นของคนที่มีชื่อ
 “วินัย จุลละบุษปะ”

ในรายการเดียวกันนี้ยังมีเพลงที่ฮือฮาจากท่านผู้ชมในรอบนั้นด้วยเสียงปรบมืออย่างนิยมชมชอบ นักร้อง
 คนนี้เป็นหญิงสาวสวย เคยประกวดนางงามมาแล้ว นี่คือคุณสมบัติของผู้ที่จะมาขับร้องเพลงนี้ คือ “เพลงคิดถึง
 ฉันบ้างไหม” ในจังหวะสวิงซึ่งมีความเร็วพอสมควร ยิ่งเพลงที่จะร้องนั้นมีเนื้อร้องค่อนข้างยาว ยิ่งทำให้จำลำบาก
 ยิ่งขึ้น และยังเป็นการบรรเลงครั้งแรกและก็รอบแรกด้วย ยิ่งทำให้ตื่นเต้นใหญ่ที่จะต้องไปยืนต่อหน้าผู้ชมเป็น
 จำนวนนับพัน เนื้อร้องที่เคยท่องมาจนจำได้อย่างแม่นยำ มันก็ลัดเหลือในราว ๕๐ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น เช่นเดียวกับ
 นักร้องที่มักจะแนะนำท่านต่อไปนี้ สมัยเมื่อเธอเริ่มจะร้องเพลงใหม่ๆ เธอชื่อว่า “สุภาณี พุกสมบุญ” ยังเป็น
 เด็กสาวที่น่ารักที่สุด

พอวณดนตรีเริ่มบรรเลงอินโทรดักซ์ในเพลง “คิดถึงฉันบ้างไหม” พอนักร้องสาวสวยเดินออกมากลาง
 เวทีเท่านั้น ยังไม่ได้ส่งเสียงร้องซักรุ่น คนดูก็ปรบมือกันโรงแทบแตกแล้ว ไม่ใช่อะไรหรอกครับ เพราะความสวย
 ของเธอนั่นเอง พอดนตรีบรรเลงอินโทรดักซ์เท่านั้นเธอก็ร้องทันทีที่คราวนี้เสียงปรบมือยิ่งดังใหญ่ ถ้าเป็นนักร้อง
 คนอื่นๆ คงพอใจในเสียงปรบมือที่ให้เกิดเป็นอย่างมาก แต่เธอหาเป็นเช่นนั้นไม่ ชะงัดหน้าเหวี่ยงโทรมาตรตัว มือเย็น
 เท้าเย็นไปหมด เพราะว่าลิ้มเนื้อร้องไปทั้งหมด แต่ด้วยไหวพริบที่ฉลาด เธอพยายามสงบใจและก็ร้องไปเรื่อยๆ
 ซึ่งเนื้อเพลงที่เธอร้องนั้น มันถูกตรงคำท้ายที่เธอจะจบท่อนเท่านั้น

เมื่อเพลงจบ.. เธอก็โปรยยิ้มอย่างสวยงาม ท่านผู้ชมก็ปรบมือกันกราวใหญ่ อนิจจา.. ท่านผู้ชมทั้งหมดในรอบนั้น คงไม่ทราบว่เนื้อเพลงที่ท่านได้ยินเธอร้องนั้น เป็นเนื้อร้องที่เธอแต่งขึ้นใหม่โดยอัตโนมัติ ไม่เชื่อลองให้เธอร้องใหม่อีกครั้งคงไม่เหมือนกับคราวแรกอย่างแน่นอน เอาล่ะครับ.. ผมจะลงเนื้อร้องเอาไว้ให้ท่านทัดร้องเล่นเย็นๆ ใจ เชิญครับ



คิดถึงฉันบ้างไหม
ดวงใจติดตรึงคิดคำนึงทุกวัน
นานแล้วไม่เจอกัน
เธอคงเฝ้าฝันคิดถึงฉันละซี
คนหนึ่งสูงใหญ่อยู่ไหนไม่รู้
ใจเฝ้าฝันวันยังค่ำจำหมองไหม้
ใครเห็นช่วยบอกที
คนเดียวจากไปเหมือนดวงใจร้างรา
เล่นหัวเคยยั่วเย้า
เราเคยรีนเริงเร้าบันเทิงหัวใจ
เมื่อเสียงเธอโห่ร้อง
วันใดขาดเธอฉันไม่เคยสำราญ
ดวงใจฉันฝันเฝ้าปีกใจต่อเธอ
ใจที่เหงาเจอเธอเข้าพลอยเฝ้าเล่น
อยู่ไหนขอให้มา
เคยมาก็มาขอให้มาทุกวัน

ส่วนฉันให้เฝ้าฝัน
คิดถึงความสัมพันธ์เคยมี
ห่างกันไปเกือบปี
หรือว่ามีที่หย่อนใจ
หรือว่ามีเจ้าชู้อยู่ไหน
ไปอยู่ไหนจึงไม่ได้มาพบหน้า
วันนี้ควรเข้ามา
ถึงเวลาแล้วมาเจอได้
กระเช้าจนล้นไป
เฝ้ากันได้สมใจนานๆ
สอດคล้องใจขึ้นบาน
นึกรำคาญเหงายากเย็น
ขอให้มาเสมออย่าเว้น
พอไม่เห็นใจมันเดินพาไหวหวั่น
อย่าเข้ามาใกล้กัน
แม่นเจอกันฉันคงจะปลื้ม..



ท่านที่รัก.. เห็นมั๊ยครับว่าเนื้อร้องนั้น คำที่คุณครูแก้วท่านแต่งไว้นั้น มันสัมผัสนอกสัมผัสใน ถ้าไม่ทอ่งให้คล้องปากลิ้นจะไปพันกัน ส่วนทำนองที่คุณครูเอื้อ ท่านแต่งก็เป็นจังหวะ “สวิง” ย่อมมีความเร็วพอสมควร เพราะเหตุนี้แหละ นักร้องหน้าใหม่และก๊ารุ่นแรกด้วย จึงต้องร้องแบบใช้วิชา “ดำนน้ำ” ดังนี้แล

ในการแสดงสลับบนเวทีของวงดนตรี “สุนทราภรณ์” ที่โรงหนังโอเดียน ยังมีความสำคัญของเพลงที่น่าจะได้นำมาเล่าสู่กันฟัง อย่างเช่น “เพลงกำพราดู่” ซึ่งเป็นการขับร้องระหว่าง คุณครูเอื้อ สุนทรสนาน กับ คุณชวลี ช่วงวิทย์ มีอยู่รอบหนึ่งระหว่างที่วงดนตรีกำลังบรรเลงเพลงนี้ พอถึงท่อนที่มีหัวหน้าเอื้อจะต้องร้องบังเอิญท่านไม่อยู่ขณะนั้นมีเด็กหนุ่มคนหนึ่ง ที่เข้ามาคลุกคลีอยู่กับวงดนตรี แต่มีความสามารถพิเศษร้องเพลงได้ และก็มีเสียงคล้ายกับคุณครูเอื้อฯ มาก จึงร้องแทนเสียงหัวหน้าแทนอยู่ในหลังฉากจนจบเพลง ท่านผู้ฟังที่อยู่ด้านหน้าเวทีนั้นไม่มีใครสงสัยเลยซักคน ผู้ที่ร้องแทนหัวหน้าเอื้อในตอนนั้นก็คือ “ม.ร.ว.ณัฏฐ์ สวัสดิวัตน์” ขอรับ

เอาล่ะทีนี้ผมก็จะขอนำเนื้อร้อง “เพลงกำพราดู่” มาลงไว้ให้ท่านร้องเล่นเย็นๆ ใจ เนื้อร้องมีดังนี้ครับ

 เราเกิดมากำพร้าคู่ ใจแสนเศร้าเหงาอารมณ์ ยามเมื่อคราวลมหนาวผ่าน ยามร้อนรุ่มหรือกลุ่มอันใด เมื่อยามหิวใครจะป้อน ยามไข้ใครจะดูแล คนเช่นเรากำพร้าคู่ อันรลใครฉันใดใครเคย	ไร้สวาทชื่นชูชขาดคู่คือขี้ขม หากมียอดขี้เขยชมขาดคู่สู่สมชมใคร ไร้คู่กอดอุ่นนาน ยิ่งลั่นสะท้านใจ ไร้คู่ลูปไล่พัดวีเพื่อให้ชื่นชู ยามหลับนอนแล้วใครจะนอนคู่ ใครจะคอยเกล้าคู่ขี้เขย รสสวาทชื่นชู ไม่เคยได้รู้เลย ขอจงเปิดเผย หรือเพียงแต่เอ่ยวาจา
---	---

ญ. ยืนแอบฟังอยู่หลังม่าน เสี่ยงใครบ่นรำพันว่าขาดคู่ขวัญตา

ช. ตัวฉันบ่นเพราะจนปัญญา

ญ. ก็มัวแต่เพ้อวาจา มันน่าจะหาคู่ใจ

ช. ทำอย่างไรได้สมสู่

ญ. หาใครช่วยเป็นครู ค่อยเรียนค่อยรู้ไป

ช. ครูไหนกล้าชักพาอันใด

ญ. สอนให้เอาไหม เดี่ยวเดียวจำได้แม่นยำ

ช. โอ้เธอเหมือนดังพระเจ้า คลายอับเฉาให้ชุ่มฉ่ำ

ญ. สอนให้ใจจงจำ จำในคำพร่ำสอนสำคัญ

ช. เร็วบอกมาอย่าช้าได้

ญ. สอนแล้วอย่าเอ็ดไป อย่าให้ใครรู้ทัน

ช. ไปซิไปไหนไปกัน

ญ. มาไปกับฉันสอนกันเจียบๆ ช่างใน.. 

จบแล้วขอรับเพลง “กำพร้าคู่” ทำนองของ คุณครูเวส สุนทรจามร คำร้องของคุณครูแก้ว อัศจรรย์ะกุล แหมท่านที่รัก.. ผมขอแถมอีกซักเพลงนะครับ อย่าหาว่าผมนั้นลำเอียงเลย ที่เอาแต่เพลงของคุณครูสุนทรภรณ์ มาลง แต่ว่าเพลงนี้สำคัญจริงๆ ที่ทำให้เพื่อนรักของผมร้องแล้วมีชื่อเสียงทันตาเห็น

เดิมทีเดี่ยวเพื่อนคนนี้ของผม ชอบร้องเพลงประกวดตามงานวัดเป็นประจำ เป็นคนที่ลุ่มเสียงดี แถมยังเลียนแบบเพลงฝรั่งที่มีเสียง “โห่” ด้วยอย่างเช่น “ยืนออร์ตรีส” และเพลงที่ชอบเอาไปร้องประกวดตามงานวัดก็คือ “เพลงเมื่อเดือนตก” สกนธ์ มิตรานนท์ หรือ มิตรรา เป็นผู้แต่งทั้งคำร้องและทำนอง ประกวดวัดไหนได้ที่หนึ่งวัดนั้น เมื่อร้องเพลงตามงานวัดจนหน้าใจ น้าชายคือคุณครูสมพงษ์ ทิพย์กะลิน จึงพาไปอยู่ที่กรมโฆษณาการ ไปหัดเป่าทรมเป็ดที่วงดนตรีลีลาศกรมโฆษณาการ หลุดจากหัดทรมเป็ดก็ไปหัดตีกลอง ผลสุดท้ายก็ได้เข้าไปร้องเพลง เพลงแรกที่ร่วมร้องกับวงดนตรี “สุนทรภรณ์” ก็คือเพลง “ข้างขึ้นเดือนหงาย” เป็นเพลงแรก พอร้องเพลงนี้จบชื่อเสียงก็ลือกระฉ่อนในนาม “เลิศ ประสมทรัพย์”

ต่อไปนี้ผมก็จะนำเนื้อเพลง “ข้างขึ้นเดือนหงาย” มาลงให้ท่านได้ร้องเล่นเย็นๆ ใจ ยามอยู่ที่บ้านนั่งเลี้ยง ลูกหลานไปพลางๆ เมื่อก็นี่ลีลสนธิลิมบอกชื่อเพื่อนผมเวลาที่ไปประกวดร้องเพลงตามงานวัดคือ “ล.ลูกทุ่ง” และเพลงนี้ก็แต่งทำนองโดยคุณครูเอื้อ สุนทรสนาน และคำร้องโดยคุณครูแก้ว อัจฉริยะกุล เนื้อร้องมีดังนี้

	ข้างขึ้นเดือนหงาย	เราที่ควายชมจันทร์
	เพลิดเพลินใจฉัน	โคมสวรรค์พราวพราย
	ไขว่ห้างนั่งเฉย	เอื้อระเหยลอยชาย
	เป่าขลุ่ยเพลงหนึ่งบนหลังควาย	ขึ้นพระพายโซ่มา
	แม้ว่าต้องการเพื่อนคุย	ฉันมีเจ้าทุยสนทนา
	พูดจาตอบถามตามประสา	ลัดเลี้ยวคั่นนาตามชอบใจ
	สุขใจจริงหนอ	เราไม่จ้อใครๆ
	เจอนางคนรักก็รีบไป	เป่าขลุ่ยสอดคล้องนางร้องไป
	ที่ควายชมฟ้าเพลิดตาเพลินใจ	จันทร์แจ่มใสเต็มดวง
	อยู่มาเดือนหงาย	เราที่ควายพาควง
	หนุ่มชาวเมืองหลวง	พาควงเปลื้องครัน
	อยู่กรุงอยู่นา	มันก็ฟ้าเดียวกัน
	ที่ควายขี่เก่งก็เหมือนกัน	ก็พระจันทร์ดวงเดียว
	เขาร่ำรยนต์สบาย	ฉันว่าแพ้ควายทีเดียว
	อยู่กรุงไปไหนให้หวาดเสียว	ปรี๊ดปรี๊ดโครมเดียวเราก็ตาย
	ต้นข้าวอ่อนพริ้ว	ชวยอดลี้วเรียงราย
	ค่อยแซมช้อยค่อยเยื้องกราย	ที่ควายแซมข้าประสาควาย
	อยู่มาสุขแสนเมืองแมนกลายๆ	เดือนก็หงายพอกัน.. 

นี่ก็จบลงไปอีกเพลงแล้วนะครับ สำหรับเพลงของวงดนตรีของคุณะ “สุนทราภรณ์” ตอนสมัย สงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่บรรเลงอยู่ที่โรงหนังโอเดียนใกล้ๆ สามแยก โรงหนังนี้ดีไปอย่างคืออยู่ใกล้ๆ กับวัด เช่น วัดสามจีน (วัดไตรมิตร) - วัดปทุมคงคา (วัดสำเพ็ง) - วัดเกาะ (วัดสัมพันธวงศ์) เวลา มี “ทวอ” ก็วิ่งหนีเข้าวัด เลือกลงวัดหนึ่งวัดใดก็ได้แล้วแต่ความสะดวก ก่อนจะวิ่งก็ควรแหงนขึ้นมองท้องฟ้าชะหน่อย ว่าเครื่องบินที่จะ มาทิ้งลูกระเบิดนะ บินมาจากทิศใด แล้วจะไปทางทิศไหน เราก็อ้างสวาททางชะ กับหาวัดที่อยู่ใกล้ๆ กับทางที่เรา จะวิ่งไปด้วย เพื่อหลบลูกระเบิดเวลาทิ้งลงมา เรียกว่าเอา “คุณพระช่วย” ไม่อย่างนั้นคงไม่รอดมาถึงบ้านนี้หรอก นะจะบอกให้

ตอนนี้ก็ถึงวงดนตรี “ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” บ้าง ดูเหมือนเมื่อตอนแรกผมก็ได้้นำบทเพลง ของวงดนตรีวงนี้ลงไปหลายเพลงแล้ว แต่ก็ยังมีเหลืออีกพอสมควร เพราะว่าคุณครูนารถ ถาวรบุตร นั้น ท่าน เป็นนักแต่งเพลงที่ยอดเยี่ยมคนหนึ่งของประเทศไทย ขนาดคุณครูเอื้อ สุนทรสนาน ที่มีฝีมืออันดับหนึ่งแล้ว ก็ยังเคยเป็นลูกศิษย์ลูกหาของคุณครูนารถเลย



ฉัน.. อารมณ์ร้อนเร้าดวงใจ
จะต้องหมองหม่นไปจนตาย
ระกำเท่าไรไม่นำพา

หรือ.. รูปร่างฉันชั่วกระมัง
ขาดความรักเล่าเท่าขาดใจ
หรือต้องวิโยคโศกจนตาย

รัก.. เคยมีมิได้แอบอิง
เกิดมาเสียเปล่าเราอับจน
หัวใจตรมอยู่สู่ทนเอา

โอ้.. ชะรอยชาติก่อนมีกรรม
อับจนทุกสิ่งยิ่งกว่าใคร
ฟ้าดินไม่โปรดโทษใครกัน

เปรียบเหมือนมีไฟ มาจี้หัวใจให้วอดวาย
คิดไปให้หน่าย ใจนึกเบื่อหนักหนา
ให้เพียงขึ้นวิญญาถ้ามีรักมาชื่นใจ
ใครเห็นใครซังพาให้ระกำอยู่รำไป
หัวใจหมองไหม้อีกเมื่อไหร่จะหาย
โชคเราช่างกลับกลาย คร่ำครวญแล้วอายุผู้คน
อาภัพจริง ๆ ทุกสิ่งร้างราพาดีนรณ
ทุกวันฉันบ่นจนหมองหม่นอับเฉา
หากใครช่วยแบ่งเบาคงไม่ซบเซาเศร้าใจ
ชาตินี้จึงจำขมขึ้นระกำทนสู่ไป
ขอพรอนไหว่คืนรักให้กับฉัน
ต้องทนเศร้ารำพันบ่นไปทุกวันทุกคืน..



นี่คือเนื้อเพลงที่คุณครูแก้ว อัจฉริยะกุล ท่านแต่งคำร้องร่วมกับคุณครูนารถ ถาวรบุตร สมัยวงดนตรี ทรัพย์สินฯ ไม่รู้ว่าก็สิบเพลง ทั้งเพลงคนผิดที่ผมได้นำเนื้อร้องลงไว้ตั้งแต่ตอนต้นแล้ว ส่วนที่เหลืออีกเพลงนั้น ผมก็จะนำเพลงในชุด “คน” ของคุณครูทั้งสองที่แต่งร่วมกันนี้แหละครับมาลงไว้อีก นับวันเนื้อเพลงเหล่านี้จะต้องสูญสิ้นอย่างแน่นอน หนังสือเก่าๆ ที่ลงเนื้อร้องไว้ ขณะนี้แทบจะไม่ได้ชะแล้ว ที่เหลืออยู่กระดาดก็กรอบเป็นข้าวเกรียมไปแล้ว พอโดนมือเข้าหน่อยก็หลุดติดมือมาเป็นชิ้นๆ เอามาปะติดปะต่อก็แสนลำบาก แต่ก็ต้องทนลำบากทำไว้เพื่อลูกเพื่อหลานจะศึกษาว่าบทเพลงสมัยก่อนนั้นเขาแต่งเนื้อร้องกันอย่างไรถึงได้ไพเราะ เพราะพรีนักร้อง ไม่ใช่แต่งแบบสุกเอาเผากิน ให้เสร็จไปวันๆ

สำหรับเพลงต่อไปนี่ ก็จะเป็นเพลงที่คุณสถาพร มุกดาประกร ทำไมผมจึงเลือกเอาแต่เพลงที่ สถาพรฯ ร้องไว้ทั้งนั้น คำตอบง่ายๆ ก็คือ เราเป็นเพื่อนกัน แล้วก็จะไปเสียเวลาเอาเพลงที่คนอื่นร้องมาลงทำไม จริงมั๊ย ต่อไปก็คือเพลง “คนพเนจร” เนื้อร้องแต่งโดย คุณครูแก้ว อัจฉริยะกุล เนื้อร้องมีดังนี้



ฉัน.. เกิดมาตระกูลฉันผู้ดี
ถูกขบไล่ใครๆ เมินมอง
หวนเมื่อวันฉันเป็นเด็ก
เมื่อยังเล็กสบายกายใจ

ครั้น.. บัดนี้โชคดิฉันเลื่อนลอย
พวกเพื่อนฝูงที่เคยมิตร
งานไหนหนักเบาฉันทำได้
ยากเพียงไหนไม่เคยเกรงกลัว

ฉัน.. เทียวไปเสี่ยงโชคทุกแห่งหน
หากยากเข็ญจักเป็นทนทำ
คิดหวังเชิดชูและก้าวหน้า
แต่ชีวิตดังเรือลอยไปยังฝั่งไกล

ทั้งเคยมากมีพี่น้อง

สิ้นเงินสิ้นทองฉันจึงต้องจากไป

ยังเล็กเยาว์วัยนั้น ตัวฉันยังจำได้

ต้องการสิ่งไรฉันต้องได้ทันที

ฉันจึงต่ำต้อยครานี้

กลับกลายสิ้นดีหมองใจที่สิ้นตัว

ทางเหนือและทางใต้ เคยแหวะไปมาทั่ว

ตั้งใจสร้างตัวล้างความชั่วที่ทำ

ฉันทนอาบเหงื่อต่างน้ำ

เหนื่อยยากตรากตรำ ฉันอุตส่าห์ทำไป

มานะไปจนกว่าจะถึงคราดีได้

ฉันจึงได้อาภรณ์

ฉัน..โซคร้ายไม่วายหมองซ่องใจ คิดไปอกใจสะท้อน
 ไอ้ชีวิตเพนจรไม่มีแน่นอน ฉันเรื่อนนานปี
 เดียวนี้ไม่มีที่จะพึ่ง แต่หวังว่าวันหนึ่ง คงถึงเทียมน้องที่
 ชั่วไปแล้วคงมีวันดี เมื่อไรจะมี ฉันจะกลับคืนมา.. 

เป็นอันว่าจบลงไปแล้วอีกเพลงนะครับ

ท่านผู้อ่านที่เคารพ.. เป็นอันว่าผมได้แนะนำเพลงของวงดนตรีให้ท่านทราบไปแล้ว ๒ วงด้วยกัน พร้อมทั้งได้ลงเนื้อร้องที่เป็นที่นิยมของผู้คนในสมัยนั้น แต่มิได้นำมาลงหมดทุกเพลงทั้ง ๒ วง ที่นี้ก็จะเหลือวงดนตรีอีกวงหนึ่ง ที่มีเพลงเป็นที่ชื่นชอบของคนในสมัยนั้นไม่แพ้กันเลยกับวงดนตรีทั้ง ๒ วง วงดนตรีวงนี้ก็คือ “วงดนตรีดุริยะโยธิน” ซึ่งเป็นวงดนตรีของกองดุริยางค์ทหารบก ที่ตั้งอยู่แถวๆ พุณญาโศสมัยโน้น

เพลงของวงดนตรี “ดุริยะโยธิน” ผมจะนำเนื้อร้องเฉพาะที่อยู่ในความนิยม วงดนตรีทั้ง ๓ วงนี้หัวหน้าวงแต่ละวง ต่างก็เป็นลูกศิษย์ครูเดียวกัน สถานที่ศึกษาวิชาดนตรีก็มาจากโรงเรียนเดียวกัน แต่เวลาบรรเลงแข่งขันกันบนเวทีนั้น ต่างคนต่างคิดแต่เพลงใหม่ๆ มาสู้กันในเชิงเพลง ดังนั้นท่านผู้ชมจึงไม่ผิดหวังในการบรรเลงของวงดนตรีทั้ง ๓

แหม.. ผมต้องขอยกย่องท่านผู้อ่านที่เคารพ ที่พูดมากไปหน่อย แต่ก็เป็นที่เกร็ดประวัติศาสตร์สมควรที่จะนำมากล่าวไว้ เพราะวันบวันเกร็ดประวัติที่ผมนำมาเล่าเล่นๆ นี่แหละ ต่อไปก็จะมีใครนำมาเล่าอีก เพราะว่าต่างคนต่างก็ต้องลาไปตามกาลเวลา ใครจะอยู่คำฟ้าไปได้จริงมั๊ยครับ

เอาละนะ.. ที่นี้เข้าเรื่องซะที เพลงแรกที่ผมจะนำเนื้อร้องมาลงไว้ เพื่อว่าท่านที่มีอายุอาณามปาเข้าไปในราว ๕๐ - ๖๐ ปีผ่านมาแล้วพอจะจำได้บ้าง จะได้เตือนความหลังเมื่อครั้งยังวัยฉกรรจ์ เพลงนี้ก็คือ “คนงามชาติงาม” ดูเหมือนคุณเฉลา ประสพศาสตร์ เคยร้องไว้สมัยเมื่ออยู่วงดนตรี “ดุริยะโยธิน” เนื้อร้องมีดังนี้

 งามของคนงามที่ว่างามมิใช่งามแต่ง
 สิ่งแห่งคนที่งามมิใช่งามร่าง
 งามเกิดจากเครื่องอันสำอาง
 เป็นสิ่งพรางตาเหมือนกับว่าดูจเช่นของปลอม
 ชาติจะงามคนชาตินั้นต้องงาม
 งามตามกิริยาวาจา
 หวานอ่อนน้อมพร้อมทั้งศีลธรรม
 งามของคนงามดังพูดนี้นั้นชักรแต่ง
 สิ่งแห่งคนที่งามเพียบพร้อมประจำ
 เหมือนต้นไม้หมั่นพรวนดินรดน้ำ
 ทำให้ดอกไม้งามเหมือนคนงามปลูกชาติงาม.. 

เป็นอย่างไบบ้างครับ เนื้อร้องที่คนโบราณเขาแต่ง เนื้อหาสาระเป็นการเชิญชวนให้ใฝ่ใจงามด้วยความรักชาติของหญิงไทย และอีกอย่างหนึ่งที่น่าจะเป็นผลดีต่ออนุชนรุ่นหลัง คือเนื้อเพลงนั้นแหละครับที่จะบ่งบอกว่าบทเพลงเหล่านี้แต่งขึ้นเมื่อสมัยใด จะชี้ได้ชัดที่สุด เพราะเนื้อถ้อยกระถกความ ทุกวรรคทุกตอนได้บอกถึงสิ่งที่มาและสิ่งที่ไป นี่แหละคือบทเพลงของคนสมัยเก่าครับ

เพลงของวงดนตรีดุริยโยธินั้นมีมากมายครับ แต่ผมพยายามจะค้นหาบทเพลงที่คนรู้จักมากๆ พอเอาเนื้อมาลงพอท่านเห็น ก็ต้องร้อง “อ้อ” เพลงนี้เองและก็ร้องได้ทันที อย่างเช่นเพลงต่อไปนี้ พอผมบอกชื่อเพลงท่านนึกวาดภาพนักร้องคนที่ร้องเพลงนี้ได้ทันที เพลงนี้ชื่อว่า “กระท่อมปริดา” เพลงนี้เป็นเพลงที่สมัยเมื่อวงดนตรี “ดุริยโยธิน” ตั้งวงขึ้นใหม่ๆ คุณหลวงพรหมโยธี รองผู้บัญชาการทหารบกสมัยนั้น ได้ขอร้องให้คุณครูนารถ ถาวรบุตร กับคุณครูสกันธ์ มิตรานนท์ ช่วยแต่งเพลงให้ ท่านทั้งสองจึงแต่งให้สำหรับวงดนตรีดุริยโยธินรวมทั้งหมด ๔ เพลงด้วยกันคือ “สวนงามดี - กระท่อมปริดา - ศาลาร่วมใจ และศรีบูรพา”

บางท่านที่ไม่ทราบความจริง เลยเข้าใจว่าเพลงทั้ง ๔ นี้เป็นของวงดนตรีทรัพย์สินฯ ซึ่งตั้งขึ้นทีหลังถึง ๓ ปี คือ พ.ศ. ๒๔๔๕ ปีน้ำท่วมใหญ่กรุงเทพฯ แต่วงดนตรีดุริยโยธินตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๒ พร้อมๆ กับวงดนตรีสุนทราภรณ์ เรื่องก็มีเท่านี้แหละครับ

เอาละ..ทีนี้ผมก็จะได้นำเนื้อเพลง “กระท่อมปริดา” มาลงให้ท่านที่รอด้วยใจหงุดหงิด เนื้อร้องมีดังนี้ครับ

 ข. ยิ้มมอยยิ้มเหมือนเดือนให้จำนองได้
พี่พบด้วยใจเต็มตื่น
ต้นต้นมันรักยังจำคำคืน เราจากกันด้วยฝันใจ

ญ. แต่เพียงได้พบยังชื่นตาเพื่อพร่ำ
วันนั้นน้องจำเฝ้าได้
อยู่เคียงคู่เกล้าเราลีลาไป เพลิดเพลินใจน้องไม่ลืม

ช. เราคลอกันเดินเพลินนิยม

ญ. เราเชยเราชมชวนปลื้ม

ช. เธอเปรียบนางฟ้างามสง่าพาฝันไม่ลืม

(พร้อม) ปลื้มใดจะเหมือนรักเรา

ญ. ค่อนคินคำลับเลยล่องไปเหมือนเร่

ช. แว่วสำเนียงเพลงยิ่งเศร้า

(พร้อม) ฝากอาลัยคล้ายอำลาแก่เรา ฟ้าคะนึ่งนี่ยังอาวรณ์.. 

เห็นมั๊ยครับ.. นี่แหละคนโบราณเขาแต่งคำร้องกันยังงี้ ไม่เอาทำนองมาร้อง อ่านเนื้อร้องเปล่าๆ ก็มีความไพเราะแล้ว เอ.. หรือว่าผมแก่คร่ำครี หรือว่าแก่เกินแกลไปก็ไม่วินิจฉัยเลยไปติดใจแต่ของเก่าๆ เอาละ.. อวดออกนอกเรื่องไม่ได้ซินะ สำหรับเพลงต่อไปนี้ เป็นเพลงดังที่สุดของวงดนตรีดุริยโยธินก็ว่าได้ ผู้ขับร้องเป็นเด็กผู้หญิงสาวสวยเวลาเธอร้องเพลงขอบเขตกระโปรงขาวปักกุหลาบแดงไว้ที่ปกเสื้อ และเพลงที่เธอร้องนั้นมีอยู่ประโยคหนึ่ง ที่ดนตรีทั้งวงจะหยุดหมด แล้วเธอจะพูดว่า “จริงๆ นะ” ตอนนี้จะครับ ท่านผู้ชมที่

เป็นหนุ่มรุ่นกระทง พุดพร้อมๆ กันที่เป็นคำเดียวกับเธอตั้งล้นไปทั้งโรงหนัง และก็วิ่งไปที่หน้าเวทียื่นดอกกุหลาบแดงที่เตรียมไว้ให้กับเธอพร้อมๆ กันเหมือนนัดกันไว้

เธอผู้นี้เธอมีชื่อว่า “ไพเราะ ลอยสุวรรณ” เป็นคู่แฝดกับ ไพบุลย์ ลอยสุวรรณ เพลงที่เธอร้องนั้นชื่อว่า “เนตรเสนห์” ทำนองของ ส.เกตุดิри ส่วนคำร้องนั้นยังไม่แน่ใจ จะเป็นของ ส.เกตุดิри เอง หรือว่าของ ป.ชื่นประโยชน์ ผิดถูกยังงัย อย่าถือสาหาความกันเลยนะ เนื้อร้องมีดังนี้

 เพียงเห็นหน้าก็ถูกชะตาชวนมอง
เพียงเห็นมองคอยหลบตา ยิ่งใจเขินเมื่อเห็นมาจ้อง
กลัวรู้เมื่อฉันมองให้ แม้นสนิทชิดไว้เสียหน่อย เกิดจะคอยมอง
เธอยิ้มให้ก็หลบบ่นัยน์ตาพอเจอ
เรอนะเธอคอยหลบจ้อง แต่พอเห็นกลับเหลียวมองอื่น
พอฉันพาหัวใจเพลิน ยิ้มพอเหลือบสะเทิ้นฉันหลบเพราะอายนัยน์ตา
ไอ้ดอกเอ๋ย.. เจ้าขอไม่ดอกกลืนหอม
ช่างกล่อมใจคนฉันยิ่งกลัว (ฮัม).. ด้วยรักจะหม่น
ช่างปลอบใจคนรักร้างระกำใจ จริงๆ นะ
เธอยิ้มให้ก็แต่ไม่วายชายตามอง
ใจฉันมองพอสบตา ด้วยใจรักเมื่อเหลียวมาจ้อง
ตาฉันมองแล้วมองหลบ แท้ก็อยากจะพบ ฉันหลบเพราะอายเธอมอง.. 

เพลงนี้แหละ.. ที่ทำให้ชาวต่างประเทศแถวพาหุรัด แท้กันมาอุดหนุนจนแน่นทุกรอบ พร้อมด้วยดอกกุหลาบแดง นี่คือแฟนในสมัยเมื่อ ๕๐ - ๖๐ ปี ไม่ใช่ว่าเพิ่งจะมีในยุคนี้ะจ๊ะ เพลงต่อไปนี่ก็เป็นเพลงหนึ่งใน ๔ เพลงที่คุณครูนารถ ถาวรบุตร กับคุณครูสกันธ์ มิตรานนท์ แต่งให้วงดนตรีดุริยะโยธินเมื่อเริ่มตั้งวงใหม่ๆ เพลงนี้ก็คือ “สวนงามดี” ผมจะนำเนื้อร้องมาลงไว้สำหรับท่านที่อายุรุ่นราวคราวเดียวกับผม จะได้หวนคำนึงถึงความหลังเมื่อครั้งยังเป็นหนุ่ม มันอาจจะทำลายความแสบไปได้บ้างใช้มั๊ยครับ เนื้อร้องมีดังนี้

 บุพผาผกต่างงามตามพันธุ์ สดสีเสริมกันเป็นกลีบเหมือนเกล็ดตบแต่งไว้
ค่อยๆ แยมคลี่แซมสลัไปขึ้นช่อชูไสว ยามเข้าได้ลมหวนพะเน้าพะนอก็ชวนชื่นดูตื่นตา
ผลิดอกออกก้านสะท้านลม ยามน้ำค้างพรางพรหม บ่มด้วยไออุ่นทั่ววันภา
แข่งอาทิตย์สวสยส่องยามแสงทองเยือกฟ้า ล้วนพาเคลิบเคลิ้มดุจดั่งเอาสีมาเติมเสริมลงแต้มแซมทั่ว
ดอกไม้ในสวนแยมยวนเฝ้าใจ เหมือนยั่วเมื่อได้ชมสนใจตัวไหวระริ้วตามลม
บุพผาต่างพาเคเนียงบางพันธุ์นั้นตรึงใจ เพียงเห็นว่าตื่นตาชมกลีบก็รักกลิ่นไอใครได้ดม
ไม่เร้าอารมณ์ชมแล้วยอมจิตจาง สวยสร้างแต่งพรางไว้ให้ใฝ่ฝัน
บุพผาติกลิ่นดีเป็นศรีควรปอง ยามแยมใครได้ประคอง ต้องใจอยู่ไม่เว้นวัน
หากไม่งามหอมที่ตาเราใจจำมั่น สวยนั้นยังแพ้กลิ่นมันยวลเฝ้าใจแน่ รักไม่แปรเป็นอื่น
ดอกไม้ในสวนล้วนธรรมชาติแสนชื่น ยั่วให้ชมทุกวันคืน หอมมันชื่นใจจริงๆ.. 

ทีนี้ก็เหลืออีกเพลงที่จะนำเนื้อร้องมาลง และเป็นเพลงสำคัญมากของวงดนตรี “ดุริยะโยธิน” เพลงนี้.. ที่ผมว่าสำคัญนั้นก็เพราะว่า ในการแสดงบนเวทีตามโรงหนังนั้น วงดนตรีทุกวงจะต้องสรรหาบทเพลง แล้วนำมาบรรเลงแข่งขันกันในเชิงดนตรี ว่านักดนตรีวงไหนจะมีฝีมือในการแสดงออก ฉะนั้น.. หัวหน้าวงที่มีฝีมือจึงต้องแต่งเพลงเป็นทำนองให้นักดนตรีทุกคนได้แสดงฝีมือในเครื่องดนตรีที่ตนถนัด ดังนั้นเมื่อวงหนึ่งวงใดแต่งเพลงที่โชว์เครื่องดนตรีอีกวงหนึ่งก็ต้องแต่งตาม เครื่องดนตรีที่ทุกวงมักจะแสดงกันมากก็ได้แก่ แซ็กโซโฟน - ทรัมเป็ต - ทรอมโบน - เปียโน - กีตาร์ และ “กลองชุด” นี่คือที่เด็ดขั้นสุดท้าย ว่าวงไหนจะมีฝีมือยอดเยี่ยมกว่ากัน ให้คุณดูเป็นผู้ตัดสิน โดยฟังเสียงปรบมือว่าของใครจะแน่นกว่ากัน

สมัยนั้นคนกลองประจำวงดนตรีทั้ง ๓ วงมีดังนี้คือ

๑. วงดนตรี “สุนทราภรณ์” คนตีกลองคือ “คุณครูสาลี กล่อมอาภา”

๒. วงดนตรี “ดุริยะโยธิน” คนตีกลองคือ “คุณครู ส.ท.ถาวร (เค้ะ) เชื้ออบเชย”

๓. วงดนตรี “ทรัพย์สินฯ” คนตีกลองคือ “คุณครูบุญช่วย กมลวาทิน”

นี่คือสิ่งห่วยมีระดับพระกาฬ ในการ “โซโล” กลองของวงดนตรีทั้ง ๓ วง

แหม.. ผมก็เล่าเรื่องชะยาว เพื่อจะพูดถึงเพลงที่วงดนตรีดุริยะโยธินจะบรรเลง ซึ่งจะเป็นเพลงสุดท้าย เพลงนั้นก็คือ “เพลงฟ้าคะนอง” เพลงนี้มีการร้องแบบประสานเสียง ซึ่งมีมานานแล้ว ต้นเสียงก็ดูเหมือนประหยัดไชศิริ คนที่โซโลทรอมโบน ไม่ใช่ใครที่ไหนคือ “ส.ท.จัญญ น้อยทิพย์” หรือนามที่คนรู้จักกันทั่วแผ่นดินไทย ก็คือ “จัญญ ทนวดจิม” ตลกเอกของเมืองไทย และถ้ามีชีวิตอยู่ถึงปานนี้คงได้เป็น “ศิลปินแห่งชาติ” อย่างแน่นอนต่อไปผมก็จะนำเนื้อร้องเพลงฟ้าคะนองมาลงไว้เพื่อเตือนความจำของแต่ละท่าน เนื้อร้องมีดังนี้

 ดุเกิดฟ้าคะนองหิมครีมนครินคราง
ฟังอยู่ดูไม่ซาสร้างจางกระฮิม
มีดมนลมพัดสะบัดบนฟ้าก็แลบแปลบ
แวบเป็นสายเปรี้ยงเสียงกระหิม
มองดูฟ้ามีดมนมวอล แลเห็นปั่นป่วนนภาพริม
เมฆดัลลอยครวญครำคริม ครางกระหิม หิม อยู่เสียงดัง
ลมผ่านพัดพุกษาเอนเบนประทัง
บางหมู่กันนั้นบินอยู่จะสู้รัง
ต่างบินหาถิ่นจะลงกลับบินสับกันไปมา
พอตีฝนตกซ่าเสียงมาดัง.. 

ใน พ.ศ. ๒๔๘๖ ในปีนี้ทั้งๆ ที่ประเทศไทยเรายังอยู่ในภาวะสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่ว่า ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ท่านไม่ต้องการให้ประเทศไทยเจียบเหงา ในฐานะท่านผู้นำชาติพันธุ์ ท่านจะต้องหาอะไรสักอย่างมาจัดขึ้น เพื่อให้พี่น้องชาวไทยลืมเหตุการณ์ต่างๆ ชะ แล้วหันมาหาความเพลิดเพลินจากการฟังเพลง

ดังนั้น.. ท่านจึงสั่งให้ทางวิทยุกรมโฆษณาการ จัดการประกวดการร้องเพลงชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทย ขึ้นเป็นครั้งแรก ในสมัยท่านไพบรณ ชัยนาม ดำรงตำแหน่งอธิบดี ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมนักร้องที่สังกัดในหน่วยราชการ และในหมู่คณะต่างๆ ที่เคยผ่านการประกวดร้องเพลงจากงานวัดมาแล้ว และเพื่อเป็นการเชิดชูให้เป็นนักร้องระดับประเทศ ดังนั้นจึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง ที่ประกอบด้วยผู้มีคุณวุฒิจากสถาบันการดนตรีของรัฐ เช่น กรมศิลปากร กองดุริยางค์ทหารบก - กองดุริยางค์ทหารเรือ - กองดุริยางค์ทหารอากาศ และวงดนตรีกรมโฆษณาการ โดยมีคณะกรรมการดังต่อไปนี้

๑. หลวงสุขุมนัยประดิษฐ เป็นประธานจัดงานประกวด (สำหรับท่านผู้นี้เป็นผู้ริเริ่มนำการบรรเลงดนตรีเพลง “แจ๊ส” มาจากอเมริกา) โดยท่านลงทุนจัดตั้งวงดนตรีขึ้นเองในชื่อว่า “เรนโบว์” บรรเลงครั้งแรกที่ “ไฮเต็ลวังพญาไท” ใน พ.ศ. ๒๔๖๙ และเป็นผู้แนะนำให้ พันตรี วิลาศ โอสถานนท์ อธิบดีคนแรกของกรมโฆษณาการ ให้นำนักดนตรีจากกรมศิลปากร ๔ คนซึ่งมีคุณครูเอื้อ สุนทรสนาน เป็นหัวหน้าวง กับนักดนตรีชาวฟิลิปปินส์มาสมทบอีก ๓ คน จึงได้รวมก่อตั้งขึ้นเป็นวงดนตรี “ลีลาศกรมโฆษณาการ” ใน พ.ศ. ๒๔๘๒ และเป็นวงดนตรี “สุนทราภรณ์” จนกลายมาเป็นวงดนตรี “กรมประชาสัมพันธ์” ในปัจจุบันนี้

๒. ศาสตราจารย์ พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) เป็นประธานคณะกรรมการฝ่ายให้คะแนน ท่านผู้นี้เป็นเพื่อนกับหลวงสุขุมนัยประดิษฐ จึงอนุมัติให้นักดนตรีจากวงดุริยางค์สากล กรมศิลปากร จำนวน ๔ คนไปสังกัดวงดนตรี “ลีลาศกรมโฆษณาการ”

เมื่อทางกรมโฆษณาการแต่งตั้งคณะกรรมการต่างๆ เรียบร้อยจึงได้ประกาศรับสมัครนักร้องที่จะเข้าประกวดทันที หลังจากทีประกาศรับสมัครไปแล้ว ก็ได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนประชาชนที่สนใจในการร้องเพลง ก็พากันมาสมัครในครั้งนี้อย่างมากมายเกือบ ๒๐๐ คน จากทางหน่วยงานราชการก็มีเช่น

๑. กองดุริยางค์ทหารบก ก็ส่งนักร้องในสังกัดเข้าประกวดในครั้งนี้อย่างหลายคนด้วยกันคือ “ประหยัด ไชยศิริ - เบ็ญจา ตุ้งคะมณี - ส.ท. เขาวี แคล่วคล่อง ฯลฯ”

๒. กองดุริยางค์ทหารอากาศ ก็ส่งนักร้องเข้าประกวดในครั้งนี้อย่างหลายคนด้วยกันคือ “จ.ท. ถวัลย์ วรวิบูลย์ - จ.ท. สุวรรณ - น.ส. ประภา เป้าประเสริฐ”

๓. วงดนตรีลีลาศกรมโฆษณาการ ก็ส่งนักร้องในสังกัดเข้าประกวดในครั้งนี้อย่างหลายคนคือ “น.ส. มณฑนา โมรากุล - น.ส. สุภาพ รัตมิต - น.ส. ขวลิ ขวัญวิทย์ - นายล้วน ควันธรรม”

สำหรับตัวเก็งในการประกวดร้องเพลงชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยคราวนี้ก็คือ

๑. จ.ท. ถวัลย์ วรวิบูลย์ จากดุริยางค์ทหารอากาศ

๒. น.ส. เบ็ญจา ตุ้งคะมณี จากดุริยางค์ทหารบก

กฎเกณฑ์และกติกาในการประกวดร้องเพลงชิงชนะเลิศแห่งประเทศไทยคราวนี้ คณะกรรมการร่วมกันพิจารณาไว้อย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นกรรมการท่านหนึ่งท่านใด ก็มีโอกาสที่จะให้คะแนนแก่พวกพ้องและศิษย์ของตนได้ตามอัธยาศัย ทั้งนี้.. เพราะว่าการกรรมการทุกท่านนั้นจะต้องเข้าไปนั่งฟังเสียงร้องจากนักร้องทางลำโพง ที่อยู่อีกห้องหนึ่งต่างหาก และไม่สามารถจะมองเห็นหน้าผู้ขับร้องได้เลยอีกทั้งชื่อเสียงของผู้ที่เข้าประกวดกรรมการก็มีอาจทราบ เพราะว่าเขาใช้วิธีชานเบอร์ที่กำหนดไว้แทนชื่อ

เห็นมั๊ยครับท่าน.. ว่าการประกวดร้องเพลงของคนสมัยก่อนนั้น เขาทำกันอย่างมีแบบแผน ไม่ได้ทำกันอย่างแบบสุกเอาเผากิน นักร้องแต่ละคนนั้นต้องดีเลิศจริงๆ ทุกคนต้องใช้ความสามารถของตัวเอง ขับร้องกันสดๆ ด้วยเสียงที่ดังกังวาน โดยไม่มีเครื่องเสียงใดๆ มาช่วย การร้องด้วยลีลาทั้งจังหวะอันแม่นยำ อักขระชัดเจน ไม่อ้อมแอ้มอยู่ในลำคอ เหมือนเด็กๆ ที่เพิ่งจะเริ่มสอนหัดพูด

ในการประกวดรอบแรกนั้นสถานที่ใช้ประกวดก็คือ **“กรมโฆษณาการ”** ตึกห้างแบ็คแมนเก่าตรงสะพานผ่านพิภพลีลา หรือหัวมุมสะพานเสี้ยวตรงเลี้ยวโค้งรถรางไปบางลำพูพอดี ซึ่งก็คือกรมประชาสัมพันธ์ (เดิม) ที่ถูกไฟไหม้ในการประกวดร้องเพลงในรอบแรกนี้ คณะกรรมการได้กำหนดเพลงบังคับ ให้นักร้องที่เข้าประกวดทุกคนจะต้องร้องเพลงนี้ เพลงนั้นก็คือ **“เพลง ขโยวีระชนชาติไทย”** มีเนื้อร้องดังนี้ 🎵

 ขโย.. วีระชนชาติไทย
ตลอดสมัยที่ไทยมี
ประเทศไทยคงชาติรี
ด้วยคนดีพยอชัย
ท่านผู้นำ.. พิบูลสงคราม
ขอเทิดนามเกริกไกร
บำรุงผดุงแผ่นดินไทย
ให้เกรียงไกรเทิดไทย ขะโย.. 

ทำนอง : พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

คำร้อง : เนรมิตร มารุต เวทวงศ์ และ สง่า อารัมภีร..



ท่องเที่ยวไทยไปเมืองระนอง

ดร.สมหมาย ชันธิรื่อง
ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยสยาม

ระนอง เป็นหนึ่งใน ๑๔ จังหวัดภาคใต้ของไทยตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลอันดามันด้านตะวันตก มีพื้นที่ประมาณ ๓,๒๙๘.๐๕ ตารางกิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๕๖๘ กิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีส่วนแคบที่สุดคือ คอคอดกระ อำเภอกระบุรี มีความกว้างประมาณ ๙ กิโลเมตร ด้านทิศเหนือติดต่อกับอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอกระบุรี จังหวัดพังงา และอำเภอคีรีรัฐนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอเมือง อำเภอสวี และอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ทิศตะวันตกติดต่อกับทะเลอันดามัน และสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า (เมียนมา)

จังหวัดระนองแบ่งเขตการปกครองเป็น ๔ อำเภอ และ ๑ กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอกระบุรี อำเภอกะเปอร์ อำเภอละอุ่น และกิ่งอำเภอสุขสำราญ สัญลักษณ์ประจำจังหวัดเป็นภาพปราสาทตั้งอยู่บนภูเขา มีรูปเลข ๕ ประดิษฐานอยู่บนพานแว่นฟ้า สำหรับคำขวัญของจังหวัด คือ “**คอคอดกระ ภูเขาหญ้า กาหยูหวาน ธารน้ำแร่ มุกแท้เมืองระนอง**” โดยมีวิสัยทัศน์ประจำจังหวัด “เป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศฝั่งอันดามันที่ดำรงไว้ซึ่งการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและสิ่งแวดล้อมที่น่าอยู่”

ประวัติศาสตร์ความเป็นมา

คำว่า “ระนอง” สันนิษฐานว่ามีที่มา ๒ ทาง คือ มาจากคำว่า “แร่นอง” เนื่องจากในอดีต เมืองนี้มีแร่ดีบุกหรือเรียกว่าตะกั่วดำเป็นจำนวนมาก หรืออีกทางหนึ่งมาจากชื่อ “นายนอง” ซึ่งเป็นผู้นำราษฎรให้ช่วยกันสร้างหมู่บ้านจนมีฐานะเป็นเมืองเล็กๆ และได้บรรดาศักดิ์เป็น **หลวงระนอง** เจ้าเมืองคนแรก ของระนอง เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๗ โดยอยู่ในการกำกับดูแลหรือเป็นเมืองขึ้นของเมืองชุมพร

ต่อมามีชาวจีนฮกเกี้ยนชื่อ “**คอซู้เจียง**” เดินทางจากเมืองเจียงจิ๋ว (Changzhou) ประเทศจีน เข้ามาตั้งภูมิลำเนาที่เมืองตะกั่วป่า ได้ยื่นขอประมูลอากรดีบุกแขวงเมืองตระ (กระบุรี) และระนอง เมื่อได้รับการประมูลก็ปฏิบัติหน้าที่อย่างดี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหลวงรัตนเศรษฐี ตำแหน่งขุนนางนายอากร

พ.ศ. ๒๓๙๗ หลวงระนองเจ้าเมืองคนเดิมถึงแก่กรรม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้หลวงรัตนเศรษฐีเป็นพระรัตนเศรษฐี ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองระนองคนต่อมาและเป็นต้นตระกูล



อนุสาวรีย์พระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี

“**ณ ระนอง**” โดยมีตำแหน่งสูงสุดในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานยศเป็น “**พระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี**” ตำแหน่งจางวางผู้กำกับราชการเมืองระนอง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๐ ระนองในยุคนี้มีฐานะเป็นหัวเมืองอิสระ ต่อมาได้ยกฐานะเป็นจังหวัด และยุบเมืองกระบุรีเป็นอำเภอเรียกว่าอำเภอกระบุรีให้ขึ้นกับจังหวัดระนองตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

แม้ระนองจะเป็นเมืองเล็กที่ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร แต่เป็นเมืองชายแดนที่มีความสำคัญ จึงมีพระมหากษัตริย์เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนหลายพระองค์ดังนี้

วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๔๓๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเลียบแหลมมลายูมาถึงเมืองระนอง ได้พระราชทานชื่อถนนจำนวน ๑๐ สาย คือ ถนนท่าเมือง เรืองราษฎร์ชาติเฉลิม เพิ่มผล ชลระอุ ลูว์ง กำลังทรัพย์ ดับคดี ทวีสินค้า และผาลาด

วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเลียบหัวเมืองมณฑลปักษ์ใต้ เสด็จถึงเมืองระนอง ได้พระราชทานพระแสงราชศัสตราประจำจังหวัดระนอง

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๔๗๑ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันตก เสด็จถึงเมืองระนอง

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๐๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จเยี่ยมเยียนประชาชนจังหวัดระนอง

ปัจจุบันจังหวัดระนองมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ การคมนาคมสะดวก ประชาชนมีรายได้สูงขึ้นจากการทำประมง ค้าชายแดน อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยว และสถานที่สำคัญที่น่าสนใจอีกหลายแห่ง

สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

ระนองเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานและควรค่าแก่การระลึกถึง กล่าวคือ



พระที่นั่งรัตนรังสรรค์

๑. พระที่นั่งรัตนรังสรรค์ หรือเรียกรวมบริเวณทั้งหมดว่า “พระราชวังรัตนรังสรรค์” เนื่องจากมีประกาศพระบรมราชโองการยกขึ้นเป็นพระราชวัง ๑ ใน ๑๙ แห่งของประเทศไทย และเป็นพระราชวัง ๑ ใน ๖ แห่ง ที่สร้างขึ้นตามหัวเมืองในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) เริ่มความเป็นมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ (ร.ศ. ๑๐๙) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเลียบแหลมมลายู โดยทรงเรือสุริยมณฑลจากกรุงเทพมหานคร แล้วทรงช้างพระที่นั่งเสด็จทางสถลมารคจากเมืองชุมพรข้ามแหลมมลายู ไปลงเรืออูบลูบทิศที่เมืองตระบุรี (กระบุรี) เสด็จไปเมืองระนอง

ในการรับเสด็จครั้งนั้นพระยารัตนเศรษฐี (คอซิมก๊อง) ได้สร้างพลับพลาที่ประทับไว้บนยอดเขาเป็นเรือนไม้งดงามมาก พระราชทานชื่อว่า “พระที่นั่งรัตนรังสรรค์” และพระราชทานชื่อเขาอันเป็นที่ตั้งนี้ว่า “นิเวศน์ศิริ” พระที่นั่งนี้

ได้มีโอกาสเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ ๓ พระองค์ ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ต่อมาพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี (คออยู่/หงี่) เจ้าเมืองระนองได้ร่วมกับสมุหเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ต ดัดแปลงพระที่นั่งรัตนรังสรรค์เป็นเรือนตึก ๒ ชั้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๔ เพื่อใช้เป็นศาลากลางของเมืองระนอง เมื่อทางจังหวัดประสงค์จะสร้างอาคารศาลากลางขึ้นใหม่ จึงรื้อถอนอาคารเก่านี้ทั้งหมดใน พ.ศ. ๒๕๐๗ และใช้เป็นที่พักการของหน่วยราชการในปัจจุบัน แต่ความเสียหายพระที่นั่งองค์นี้ยังคงมีอยู่ในใจของคนระนอง ทำให้เกิดแนวคิดที่จะสร้างพระที่นั่งรัตนรังสรรค์จำลองเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยเลือกบริเวณใกล้เคียงกับสถานที่เดิม มีการตั้งคณะกรรมการบริหารพระที่นั่ง ดำเนินการก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ จัดตกแต่ง

และปรับปรุงภูมิทัศน์สามารถเปิดให้ประชาชน
ทั่วไปเข้าชมได้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘

๒. ศาลหลักเมือง ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง
เป็นสถานที่เคารพสักการะของชาวเมืองระนอง
ผู้ริเริ่มก่อสร้างคือ พันตรี เฉลิม สุขุมร ผู้ว่า
ราชการจังหวัด นายวิวิทย์ ปันนิม นายก
เทศมนตรี และคณะสมาชิกสภาเทศบาลเมือง
ระนอง (ในสมัยนั้น) โดยถือเอาวันอาทิตย์ที่
๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑ เวลา ๐๙.๐๙ น. เป็น
วันและเวลาอุดมฤกษ์ในการตั้งศาลหลักเมืองนี้

สำหรับรูปลักษณะเป็นสถาปัตยกรรมพระธาตุ
ไชยา ๕ ยอด สูง ๑๓.๖ เมตร ตัวศาลมีขนาด
๖ x ๖ เมตร เสาหลักเมืองทำจากไม้ราชพฤกษ์
อายุกว่า ๑๐๐ ปี มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง
๒๗ เซนติเมตร สูง ๒๗ เมตร ส่วนยอดเสา
บรรจุแผ่นทองดวงเมือง สมเด็จพระบรม
โอรสาธิราชสยามกุฎราชกุมารเสด็จเป็น
องค์ประธาน ทำพิธีเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อ
วันอาทิตย์ที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๓ เป็นสถานที่
สำคัญอีกแห่งหนึ่งที่ชาวเมืองระนองและ
นักท่องเที่ยวมาสักการะกันเป็นจำนวนมาก
ในแต่ละวัน

๓. สถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา
เนื่องด้วยชาวระนองส่วนมากนับถือพุทธศาสนา
จึงมีวัดสำคัญหลายแห่ง ได้แก่

๓.๑ วัดจันทาราม ตั้งอยู่ที่ตำบล
น้ำจืด อำเภอกระบุรี มีศิลปกรรม คือ โบสถ์
พระพุทธรูปปางสดุ้งมาร พระพุทธรูปปาง
ห้ามมาร และพระพุทธรูปศิลปะพม่าประดิษฐาน
ไว้ที่กุฏิเจ้าอาวาส

๓.๒ วัดตโปทาราม ชาวระนองส่วนใหญ่
เรียกว่า วัดบ่อน้ำร้อน ตั้งอยู่ที่ตำบลหาดส้มแป้น
อำเภอเมือง มีศิลปกรรม คือ โบสถ์ และรอย
พระพุทธรูปบาทจำลอง

๓.๓ วัดธรรมาวุธราม ตั้งอยู่ที่ตำบล
กะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ มีศิลปกรรม คือ โบสถ์
และจิตรกรรมฝาผนังภาพพุทธประวัติ

๓.๔ วัดปทุมธาราราม ตั้งอยู่ที่ตำบล
กะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ มีศิลปกรรม คือ โบสถ์

ที่มีพระพุทธรูปหินอ่อน และเจดีย์บรรจุพระธาตุ
พระสาวก เรียกกันว่า “เจดีย์หลวงพ่อรากลอย”

๓.๕ วัดวาริบรรพต ตั้งอยู่ที่ตำบล
บางนอน อำเภอเมือง มีศิลปกรรม คือ โบสถ์ที่มี
ภาพจิตรกรรมฝาผนัง และพระนอนยาว ๓๐
เมตร สูง ๖ เมตร

๓.๖ วัดสุวรรณคีรี ตั้งอยู่ที่ตำบล
ปากจั่น อำเภอกระบุรี มีศิลปกรรม คือ หลวงพ่อ
ปู่คอหักซึ่งเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ และเจดีย์ที่
มีพระพุทธรูปหินอ่อนอยู่ภายใน เจดีย์นี้สูง
ประมาณ ๘ เมตร สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐

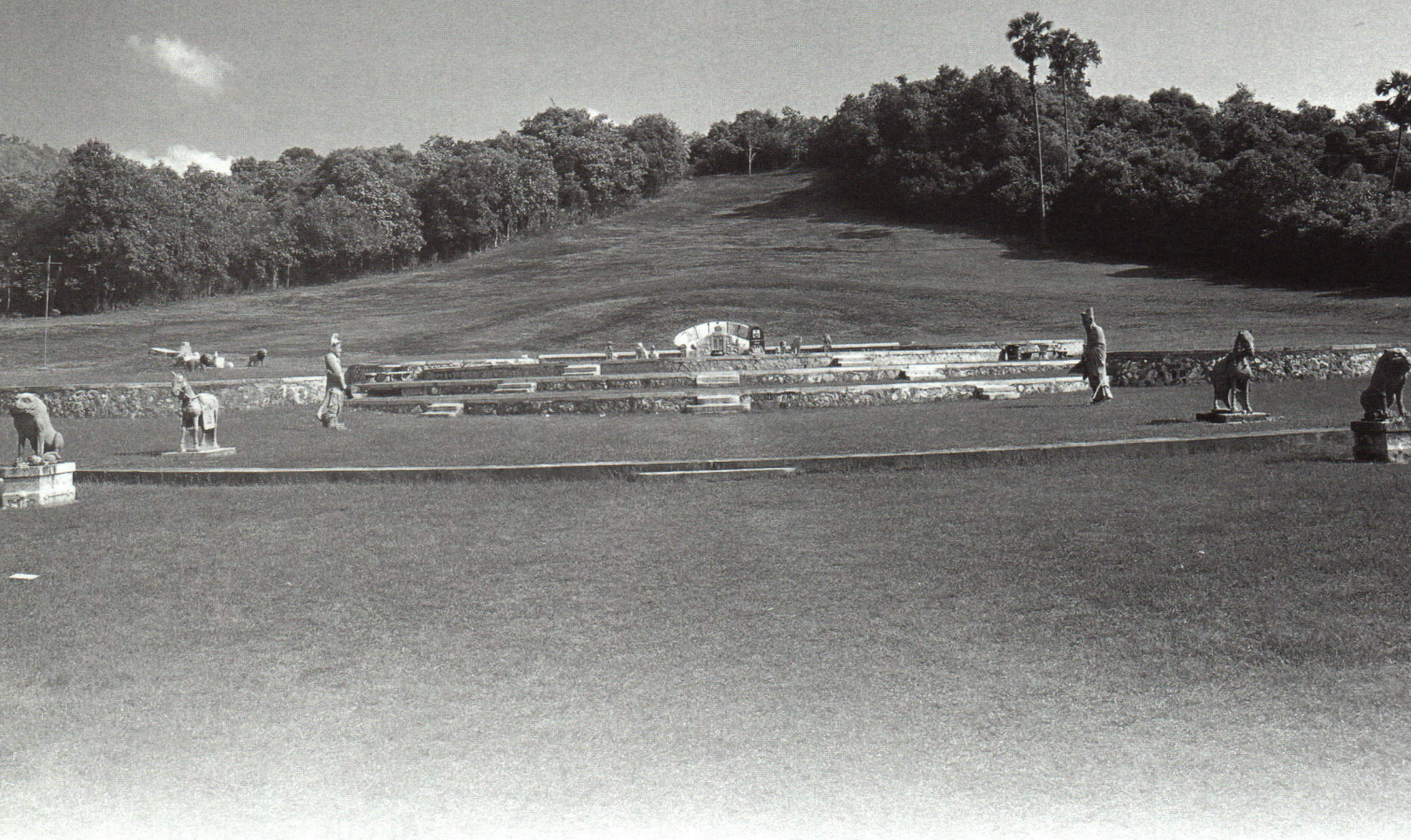
๓.๗ วัดสุวรรณคีรีวิหาร ตั้งอยู่ที่ตำบล
เขานิเวศน์ อำเภอเมือง วัดนี้ชาวระนองนิยม
เรียกว่า “วัดหน้าเมือง” เป็นวัดที่รัชกาลที่ ๕
ทรงโปรดให้พระยารัตนเศรษฐีจัดสร้างขึ้นแทน
วัดสุวรรณคีรีทารามที่ประสบภัยธรรมชาติ มี
ศิลปกรรม คือ โบสถ์ พระพุทธรูปหินอ่อน เจดีย์
ทรงพม่า และธรรมมาสน์พระราชนิพนธ์

๓.๘ วัดหาดส้มแป้น ตั้งอยู่ที่ตำบล
หาดส้มแป้น อำเภอเมือง มีศิลปกรรม คือ
เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ สถูปบรรจุอัฐิ
หลวงพ่อน้อยและรูปปั้นหลวงพ่อด้ายเท้าตัวจริง

๓.๙ วัดอุปนันทาราม ตั้งอยู่ที่ตำบล
เขานิเวศน์ อำเภอเมือง มีศิลปกรรม คือ โบสถ์
เจดีย์ทรงพม่า และกะทะใบใหญ่ที่พบใน
บริเวณวัด

นอกจากนี้ยังมีหอพระ ตั้งอยู่ทางทิศใต้
ของศาลากลางจังหวัดระนอง ตรงข้ามพระที่นั่ง
รัตนรังสรรค์ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๕ เนื่องใน
โอกาสเฉลิมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี
ประดิษฐาน ๙ พระเกจิอาจารย์ที่ชาวระนอง
ให้การเคารพนับถืออย่างมาก

๔. ศิลาสลักพระปรมาภิไธยย่อ จ.ป.ร.
ตั้งอยู่ที่ตำบลปากจั่น อำเภอกระบุรี เป็นเขต
ติดต่อกับจังหวัดชุมพร ศิลาสลักนี้เป็นหินขนาด
เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๒ เมตร สลัก
พระปรมาภิไธย จ.ป.ร. เป็นหลักฐานทางประวัติ-
ศาสตร์ที่แสดงถึงการเสด็จพระราชดำเนินของ
รัชกาลที่ ๕ จากเมืองชุมพรมายังเมืองระนอง



สุสานหรือฮวงซุ้ยพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี

ผ่านตำบลปากจั่นถึงลำห้วยเล็กๆ พบหินก้อนใหญ่จึงให้กรมสรรพสิทธิเขียนอักษรย่อ จ.ป.ร. และให้ผู้ช่วยเมืองไชยาเป็นผู้สลัก

๕. สุสานและอนุสาวรีย์เจ้าเมืองระนอง
เจ้าเมืองระนองที่มีคุณูปการสร้างเมืองระนองให้เจริญเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป คือ พระยารัตนเศรษฐี (คอซู้เจียง) ได้รับราชการมาตั้งแต่รัชกาลที่ ๓ ถึงรัชกาลที่ ๕ และมีบรรดาศักดิ์สูงสุดเป็นพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี จางวางกำกับราชการเมืองระนอง จึงมีการสร้างอนุสรณ์สถานไว้ ๒ แห่ง คือ

๕.๑ สุสานหรือฮวงซุ้ย เมื่อพระยาดำรงสุจริตมหิศรภักดี ถึงแก่อสัญกรรมในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๒๕ (อายุ ๘๖ ปี) ได้จัดการฝังศพตามธรรมเนียมจีน มีฮวงซุ้ยที่เมืองระนองและขอรับพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำคำจารึกศิลาปักไว้เป็นเกียรติยศ ณ ที่ฝังศพซึ่งได้พระราชทานที่ดินตำบลเขาระวังทอง

อำเภอบางนอน แขวงเมืองระนอง จำนวนเนื้อที่ ๓๗๕ เส้นกับ ๓๐๐ ตารางวา

สุสานนี้ทำด้วยศิลาที่สั่งเข้ามาจากเมืองจีน มีเสาศิลาใหญ่ ๒ ด้าน โดยเสาศิลาด้านซ้ายมือมีตัวอักษรภาษาจีน หมายความว่า “ระนองมีภูเขาสลับบ้างซ้อนสวยงาม” เป็นศรีแก่เมืองระนอง ป้องกันภัยพิบัติมิให้เกิดขึ้นทำให้ชาวระนองได้รับความร่มเย็นเป็นสุข ส่วนเสาศิลาด้านขวามือมีอักษรภาษาจีน หมายความว่า “ระนองมีน้ำเป็นสีทอง” เป็นที่ทำมาหากินของชาวระนอง เป็นเมืองสวยงาม และเป็นแหล่งกำเนิดของอัจฉริยบุคคล ในบริเวณดังกล่าวมีรูปปั้นที่ให้ความหมายที่เป็นมงคล ได้แก่

รูปปั้นแพะ หมายถึง โภคทรัพย์ หรือความมั่งคั่ง

รูปปั้นเสือ หมายถึง พลังอำนาจ หรือความยิ่งใหญ่

รูปปั้นม้า หมายถึง ข้าทาสบริวาร หรือ

รูปขุนนางฝ่ายบู๊ หมายถึง ขุนนางที่
ทำหน้าที่นักรบ

ภาพรวมของสุสานมีที่ตั้งเหมาะสมตาม
ความเชื่อของคนจีน ด้านหลังและด้านข้าง
เป็นภูเขา ด้านหน้าเป็นที่ราบและมีน้ำทะเล
คล้ายกับคนนั่งเก้าอี้ที่มีพนักพิง และมีที่วางแขน
ทั้งสองข้าง ดูสง่างาม

๖. บ้านท่านคอซู้เจียง หรือจวนเจ้าเมือง

๖.๑ กำแพงและซากอาคารทำด้วยอิฐ

๖.๒ จวนเจ้าเมืองและเรือนรับรอง

A black and white photograph of a large, ornate monument in a park. The monument features a central statue of a seated figure, possibly a historical or religious figure, surrounded by intricate carvings and a large, leafy tree in the background. The foreground is a paved area with a low white fence.

A black and white photograph of a large, ancient tree with a massive, gnarled trunk and dense foliage, standing in front of a stone building. The tree's roots are exposed and spread out across the ground. The building behind it has a dark, arched opening, possibly a doorway or a window. The scene is set in a grassy area with some fallen leaves on the ground.

A black and white photograph of a small, white, classical-style building with a triangular pediment and four columns. The building is surrounded by trees and a gravel path. A person is standing near the entrance.

 **วารสารไทย**
THAI JOURNAL

๓๐ เมตร ฐานของอาคารสูงจากระดับพื้นดิน ประมาณ ๑.๒๕ เซนติเมตร มีบันไดทางขึ้น ด้านหน้า ๓ ทาง ด้านหลัง ๑ ทาง บันได ทำด้วยหินแข็งขนาดกว้าง ๒๐ เซนติเมตร ตัวอาคารแบ่งเป็น ๓ ห้อง และมีโรงครัว ห้างออกไป ๕ เมตร ๑ โถง

๖.๓ บ่อน้ำและบ่อพักน้ำร้อน เพื่อใช้ ภายในจวน ๗ บ่อ มีบ่อพักน้ำร้อนทำด้วยอิฐ ก่อเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนาดเล็กมีความลึกประมาณ ๑ - ๑.๕ เมตร และมีทางน้ำไหลออกไป นอกกำแพง เนื่องจากคนจีนเชื่อว่าบริเวณพื้นที่ อยู่อาศัยเป็นพื้นที่ร้อน จึงต้องทำทางน้ำไหล ผ่านพื้นที่เพื่อให้เกิดความเย็น ผู้อยู่อาศัยจะได้ อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป

อนึ่ง บริเวณดังกล่าวมีศาลบรรพบุรุษที่ รวมประวัติท่านคอซู้เจียงและคนในตระกูล ณ ระนอง ไว้อย่างละเอียด อันมีประโยชน์ต่อ การศึกษาประวัติศาสตร์ของเมืองระนองอย่างยิ่ง

สถานที่พักผ่อนและท่องเที่ยว

จังหวัดระนองตั้งอยู่ท่ามกลางป่าเขาจึงมี ลักษณะของธรรมชาติล้อมรอบ ทำให้น่าอยู่และ มีความสวยงามตลอดปี เพราะมีฝนตกชุกมาก จนเกิดคำกล่าวว่า “เป็นเมืองฝนแปดแดดสี่” หากตั้งต้นเส้นทางมาจากจังหวัดชุมพรจะมี สถานที่พักผ่อนและท่องเที่ยวที่ควรไปสัมผัสดังนี้

๑. ศิลาสลักพระปรมาภิไธย อยู่ ตรงข้ามโรงเรียนบ้าน จ.ป.ร. เป็นจุดเด่นแรกที่ แล่นรถมาจากจังหวัดชุมพร จะทราบว่าได้เข้า เขตจังหวัดระนองแล้ว นอกจากจารึกอักษร จ.ป.ร. แล้ว ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงจารึกพระปรมาภิไธย “ภ.ป.ร.” และ “ส.ก.” รวมทั้งพระนามาภิไธยย่อ “ส.ธ.” ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๐๒ นับเป็นจุดแรกที่ควรแวะไปเยี่ยมชม

๒. ซาลาเปาทับหลี เป็นของกินมีชื่อ ของหมู่บ้านทับหลีในอำเภอกระบุรี ชาวบ้านที่

อาศัยอยู่สองฟากถนนจะเปิดร้านขายซาลาเปา ที่มีเนื้อแป้งนุ่มอร่อย มีหลายรสหลายไส้ ทั้งไส้ หมูสับ ไส้ถั่วดำ และไส้สังขยา แวะกินเติมพลัง เพื่อเดินทางต่อเข้าเมืองระนอง

๓. คอคอดกระ อยู่ในเขตบ้านทับหลี ตำบลละมู อำเภอกระบุรี ประมาณกิโลเมตรที่ ๕๔๕ ของทางหลวงหมายเลข ๔ เป็นส่วนแคบ ที่สุดของประเทศไทยเพียง ๙ กิโลเมตร มีจุด ชมทิวทัศน์ สามารถจอดพักรถได้มองออกไป จะเห็นประเทศเมียนมาได้อย่างชัดเจน คอคอด กระนี้เคยมีความคิดจะขุดเป็นคลองกระมาตั้ง แต่สมัยรัชกาลที่ ๔ และในสมัยต่อมา แต่ได้ถูก คัดค้านเพราะมีผลกระทบต่อความมั่นคงของ ชาติ และด้านการทหารจึงได้ยุติไป

๔. บ่อน้ำร้อนน้ำแร่ เป็นจุดเด่นหรือ เอกลักษณะของจังหวัดระนอง อยู่ในบริเวณสวน สาธารณะรักษะวาริน มีประวัติเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้า อยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) เสด็จประพาสเมืองระนองได้ พระราชทานชื่อถนนที่ไปยังบ่อน้ำร้อนว่า “ถนน ชลระอุ” บ่อน้ำร้อนนี้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ มี ๓ บ่อ ได้แก่ บ่อพ่อ บ่อแม่ และบ่อลูก ทั้ง ๓ บ่อ มีอุณหภูมิสูงประมาณ ๖๕ องศาเซลเซียส



บ่อน้ำร้อนน้ำแร่



บ่อน้ำบัต

จากการวิเคราะห์ของกรมวิทยาศาสตร์บริการพบว่า บ่อน้ำร้อนมีแร่ธาตุสำคัญจำนวนมาก ไส้ตะกอน ไม่มีกลิ่น จึงเป็นแหล่งน้ำที่นิยมนำมาใช้ในพิธีกรรมต่างๆ แต่เดิมมีลักษณะตามธรรมชาติ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๔๒ เทศบาลเมืองระนองได้ปรับปรุงโดยใช้งบประมาณจากรัฐบาล ๕๐ ล้านบาทแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ ทำให้มีความเป็นระเบียบสวยงาม ประกอบด้วย อาคารอาบน้ำแร่ ศาลาแปดเหลี่ยม ห้องสุขา อาคารจำหน่ายสินค้า ศาลเจ้าพ่อบ่อน้ำร้อน สะพานแขวน บ่อน้ำบัตร่างกาย ระบบจ่ายน้ำแร่ และระบบบำบัดน้ำเสีย

บริเวณใกล้เคียง มีร้านจำหน่ายอาหาร ร้านกาแฟ และเครื่องดื่มจำนวนมาก ตลอดจนถนนที่เข้ามาในบริเวณบ่อน้ำร้อน ได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์อย่างสวยงาม ผสมกลมกลืนกับสภาพธรรมชาติของป่าเขาลำเนาไพร ทำให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่มีคุณค่าต่อสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ

๕. ภูเขาหญ้าหรือเขาหัวโล้น เดิมเคยเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์เป็นภูเขาเล็กๆ ห่างจากตัวเมืองระนอง (ทางหลวงระนอง - พังงา) ประมาณ ๑๓ กิโลเมตร มีลักษณะเป็นทุ่งกว้าง



ภูเขาหญ้า หรือเขาหัวโล้น

และเนินเขาที่ไม่มีต้นไม้ใหญ่ มีแต่หญ้าขึ้นเสมอกันหญ้าเหล่านี้มีลักษณะอ่อนนุ่ม ชาวบ้านนิยมร่อนนั่งหรือร่อนนอนเล่นชมทิวทัศน์จนเป็นที่มาของชื่อว่า **“หญ้ารังไก่”** ความสวยงามของภูเขาหญ้าจะมีสีเขียวในฤดูฝนประมาณเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ส่วนด้านตรงข้ามจะเป็นภูเขาสูงมีต้นไม้ใหญ่ปกคลุมทำให้เกิดเป็นน้ำตกชั้นหลายแห่ง

๖. วิถีชีวิตชาวประมง ในจังหวัดระนองจะเต็มไปด้วยคนสัญชาติพม่าที่เข้ามาทำงาน เนื่องจากมีเขตติดต่อกันทำให้สะดวกต่อการเดินทางเข้าออก อาชีพหลักของชาวระนอง คือ การทำประมง ซึ่งมีลูกเรือเป็นคนพม่า ดังนั้นในตอนย่ำรุ่งจนถึงเช้าที่ท่าเทียบเรือประมงจะเนืองแน่นไปด้วยผู้คนทำธุรกิจเกี่ยวกับการซื้อขายปลา และสัตว์ทะเลนานาชนิด คนไทยกับคนพม่าในจังหวัดระนองจึงมีความเกี่ยวเนื่องกันเป็นวิถีชีวิตของคนเอเชียที่เปี่ยมด้วยน้ำใจไมตรีและความเรียบง่ายที่ควรเข้าไปสัมผัส

๗. ความน่าสนใจอื่น ๆ จังหวัดระนองมีสิ่งที่น่าสนใจอีกมากมาย ที่ถือเป็นเอกลักษณ์หรือจุดเด่น ได้แก่ ดอกไม้ประจำจังหวัด ชื่อ **“โกมาซุม”** เป็นกล้วยไม้พันธุ์หนึ่งเรียกว่า **“เอื้อง**



“สะพานปลา” จังหวัดระนอง

เงินหลวง” มีลักษณะคล้ายดอกแคทลียาสีขาว พบมากในป่าที่มีความชุ่มชื้น โดยเฉพาะเขา น้ำตกหาง

พันธุ์พืชที่มีชื่ออีกอย่างคือ “ผักเหลียง” เป็นไม้พุ่มมีใบเรียวยาว สามารถนำยอดผักมาปรุงเป็นอาหารได้หลายประเภท หากไปเที่ยว ระนองน่าจะได้อลองลิ้มรสของผักเหลียงนี้

สำหรับสัตว์ที่ถือเป็นจุดเด่นของจังหวัด ได้แก่ **ปูเจ้าฟ้า** เป็นปูพันธุ์ใหม่ตัวเล็กๆ พบเพียงแห่งเดียวในจังหวัดระนอง และ **เต่ามะเฟือง** ที่หาดประพาส ซึ่งหาได้ยากมากในประเทศไทย

งานประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ เทศกาลกินเจ (เดือนตุลาคม) งานแข่งเรืออำเภอกะบุรี (ช่วงออกพรรษา) งานกาหอย (เดือนมีนาคม) และงานสวดกลางบ้าน (ช่วงฤดูแล้ง) โดยมีการละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ เพลงเรือ มโนราห์ และลิเกป่า

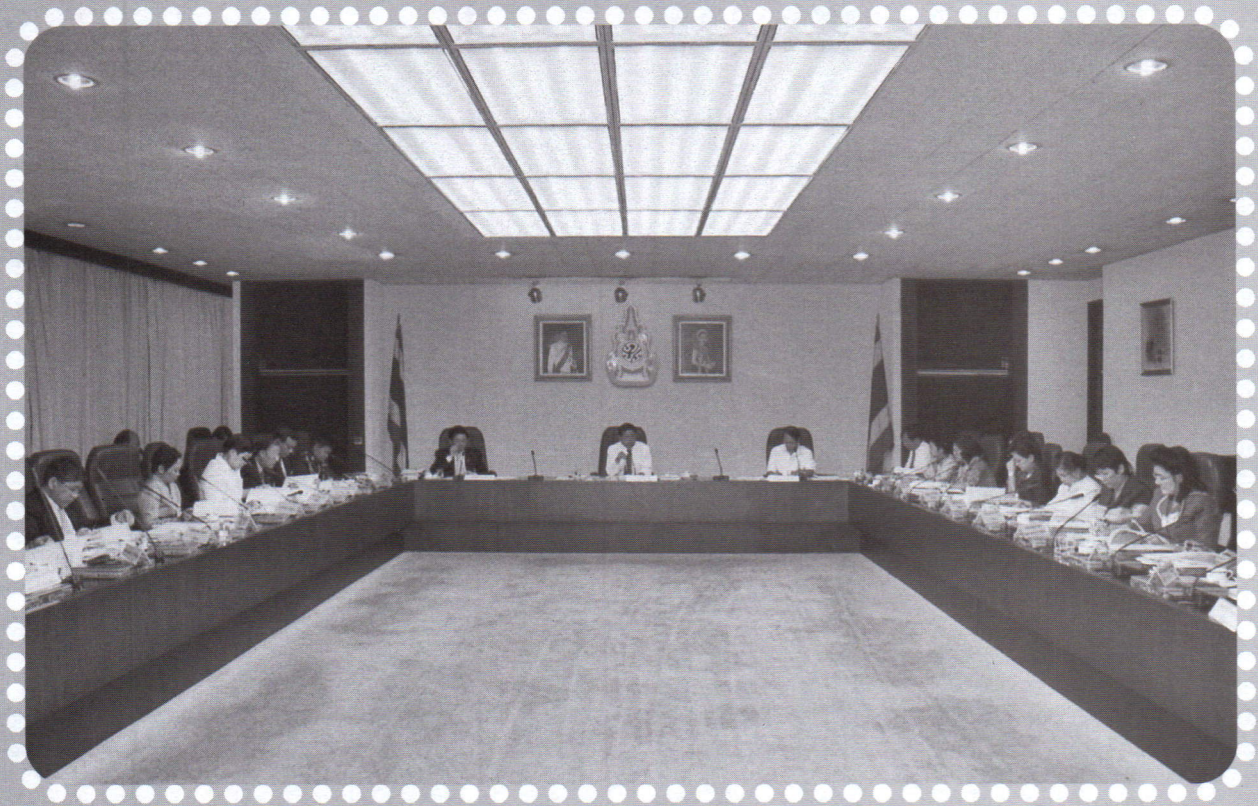
ของที่ระลึกและของฝาก ที่นิยมได้แก่ ผลิตภัณฑ์จากมุก กะปิ กุ้งแห้ง ปลาเค็ม กาหอย (เม็ดมะม่วงหิมพานต์) และที่โดดเด่น คือ น้ำแร่ธรรมชาติ ทั้งหมดนี้หาซื้อได้ง่ายและราคาเป็นกันเอง

ภาพรวมเมืองระนองแหล่งน่าเที่ยว นักศึกษา

เป็นบทสรุปของจังหวัดระนอง จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์ สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสภาพสังคมในอดีตถึงปัจจุบัน ระนองมีเรื่องน่าสนใจมากมายที่ทำทนายให้เข้าไปสัมผัส แม้จะเป็นจังหวัดเล็กๆ มีเส้นทางหลัก คือเส้นทางถนนที่คดเคี้ยวไปตามไหล่เขา แต่ก็มีมนต์ขลังที่ผู้เยี่ยมชมจะพบกับความแปลกใหม่ และความประทับใจยากจะลืมเลือนได้

การประชุมที่มีประสิทธิภาพ

วิจิตร อวาทะกุล



● การประชุมเป็นการระดมความคิดในการแก้ปัญหา กำหนดนโยบายจากผู้รู้ผู้ชำนาญการหลายๆ คน การประชุมยังเป็นโอกาสได้เห็นหน้าตาพบปะกัน ได้ประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารความรู้ เทคนิค วิชาการใหม่ๆ มีโอกาสชี้แจง ชักถามข้อสงสัยได้

● ผู้ไม่เข้าใจถึงหลัก วิธีการประชุม จะทำให้การประชุมไม่ได้ผล เสียเวลาประชุม ครึ่งวัน หรือทั้งวันแต่ได้ผลไม่คุ้มค่า

● ทำอย่างไรจึงจะประหยัดเวลาการประชุมจาก ๓ ชั่วโมงลงมาเหลือ ๑ ชั่วโมง หรือ ชั่วโมงครึ่งเพื่อจะได้นำเวลาไปทำงานอย่างอื่น

ประโยชน์ของการประชุม

๑. นักบริหารใช้เป็นแหล่งระดมพลังสมองเพื่อแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ
๒. ใช้ในการวินิจฉัยปัญหา กำหนดนโยบาย ตัดสินใจ ตัดสินปัญหาได้อย่างรอบคอบ
๓. แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และปัญหาให้กว้างขวาง
๔. ช่วยในการประสานงาน ทำความเข้าใจ แบ่งมอบหมายอำนาจหน้าที่การทำงานให้ชัดเจน เข้าใจดีขึ้น
๕. ให้ความรู้ นโยบาย หลักการทำงาน วิชาการเทคนิค ฯลฯ
๖. สร้างความคุ้นเคยสัมพันธ์ ทำให้การปรับตัวในการทำงานดีขึ้น

ท่าอย่างใดการประชุมจึงจะ

๑. ดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว ไม่เสียเวลามาก
๒. สำเร็จลงด้วยดี สร้างความร่วมมือ ร่วมมือ กระตือรือร้น รู้สึกว่าการประชุมเป็นกิจกรรมที่น่าตื่นเต้น ทำลายความคิด เป็นกระบวนการที่จะผลักดันให้งานลุล่วงไปได้ อย่างน่าพอใจ
๓. การประชุมเป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมประชุม เตรียมประชุม ทำการบ้านมาน้อยเพียงไร
๔. สมาชิกเสนอความคิดเห็นใหม่ๆ ความคิดเห็นหนักแน่น จะทำให้เห็นความมุ่งมั่นของผู้นำการประชุม

การประชุมในการดำเนินงานหรือบริการงานทั่วไป

๑. เป็นกิจกรรมที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นกฎระเบียบของสังคม การทำงาน การอยู่ร่วมกัน
๒. การประชุมเป็นสิ่งที่ดี ถ้าประชุมบ่อยมากเกินไปจะทำให้เสียงาน
๓. บางเรื่องไม่ต้องประชุม ติดประกาศให้ทราบก็ได้
๔. การประชุมบางครั้งใช้เวลามากเกินไป ประสิทธิภาพต่ำ ค่าใช้จ่ายสูง
๕. การประชุมที่จำเป็นไม่ควรลดจำนวน การประชุม ประชุมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
๖. จัดกลยุทธ์ วาระการประชุมให้สอดคล้องกับฝ่ายจัดการ
๗. ประชุมแล้วลดต้นทุน กำไรเพิ่ม แทนที่ประชุมแล้ว ต้นทุนสูงขึ้น กำไรลดลง
๘. การประชุมที่ไม่วางแผนจะนำไปสู่ภาวะที่ไม่สามารถควบคุมได้
๙. การประชุมที่ไม่มีประสิทธิภาพ จะทำให้เกิดความสูญเสีย
๑๐. จะต้องแยกพิจารณาว่า เป้าหมายของการประชุมเบื้องต้น กับผลลัพธ์สุดท้ายที่จะได้

การประชุมจะมีประสิทธิภาพ

๑. วาระเรื่องที่ประชุมจะทบทวน ข้อมูลพร้อม
๒. การควบคุมการประชุมดี อยู่ในหลักเกณฑ์
๓. การตัดสินใจรวดเร็วไม่โลเล
๔. สรุป และมีมติ

เทคนิคในการประชุม

๑. เรื่องควรประชุมหรือไม่ควรประชุม
๒. ปัญหาเร่งด่วน สำคัญ ไม่สำคัญ เรื่องเร่งด่วนที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ จึงจะประชุม
๓. ประชุมเมื่อมีความขัดแย้ง เข้าใจผิดในวิธีทำงานหรือปฏิบัติงาน ความเข้าใจคลาดเคลื่อน อันเนื่องมาจากการสื่อสารผิดพลาด
๔. เพื่อประเมินผล ติดตามผลงานที่ได้รับมอบไปปฏิบัติว่าได้ดำเนินการไปถึงไหนแล้ว
๕. เพื่อการประสานงาน กรณีที่กรรมการมาจากหลายหน่วยงานที่ต้องช่วยกัน



เหตุที่ไม่ควรประชุม

๑. ปัญหาเล็กน้อย ไม่ส่งผลกระทบต่อหน่วยงาน
๒. ผู้นำประชุม ผู้ร่วมประชุมไม่ว่าง ไม่มีความพร้อมในการประชุม
๓. เมื่อประชุมแล้วจะเกิดความขัดแย้งรุนแรงระหว่างหรือหลังการประชุม
๔. มีวิธีอื่นที่ดีกว่า
 - บางแห่งกำหนดทุกเดือน ทุกอาทิตย์
 - ถ้าไม่มีเรื่องประชุมให้ยกเลิกการประชุมดีกว่า
 - ประชุมเมื่อมีความจำเป็น

การเตรียมการประชุม

๑. พิจารณาว่าใครบ้างที่ควรเชิญประชุม เลือกเฉพาะที่สำคัญและจำเป็น
๒. สถานที่ประชุม ขนาดห้อง อุปกรณ์ แสงสว่าง อากาศถ่ายเท
๓. ผู้ประชุมน้อยจะตัดสินใจได้เร็ว มากคนจะช้า แต่มีความละเอียดรอบคอบกว่า

๕. เตรียมวาระประชุม ไม่หลงประเด็น เบี่ยงเบน บันทีกช่วยจำ โครงการ งบประมาณ ผู้เข้าประชุม ให้เตรียมการพูด อย่าพูดยาว พูดสั้นแต่เข้าประเด็น เขียนประเด็นหลัก

๕. ใครนั่งที่ไหน จัดที่นั่ง จะช่วยลดเวลาการประชุมลงได้

๖. จัดที่นั่งแบบไหนดีจึงจะเห็นหน้าได้ทุกคน จะเป็นโต๊ะกลม ตัวโอ ตัวยู

๗. กำหนดเวลาเริ่มและเลิกแน่นอน ระบุเวลาชัดเจน

๘. อย่าย้อนเล่าเรื่องให้ผู้มาสายฟัง

๙. การนำเสนอที่ดี จะใช้พูดปากเปล่า มีใสด์ฯ Vedio Slide เป็นส่วนช่วยให้น่าสนใจ ใช้เป็นเครื่องมือ



ประธานการประชุมที่ดี

๑. ประธานสมาชิกควรมีบุคลิกภาพที่ดี เข้าใจ แม่นยำกฎระเบียบการประชุม
๒. มีความสามารถในการพูด ใช้น้ำเสียง ลีลาการพูดโน้มน้าวจิตใจ
๓. ประธานต้องวางตัวเป็นกลาง ยุติธรรม มีใจกว้างขวาง เป็นประชาธิปไตย มีความอดทน ในการฟัง ไม่ด่วนสรุป
๔. มีความสุภาพ มีชีวิตชีวา อารมณ์ดี ยิ้มแย้ม แจ่มใส
๕. กระตุ้นที่ประชุมด้วยคำถาม จับประเด็น การพูด แสดงความสนใจ ให้การพูดอยู่ในกรอบ ไม่นอกประเด็น
๖. ให้ที่ประชุมรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ
๗. พยายามไกล่เกลี่ยหากเกิดการโต้แย้งกัน ให้ดำเนินการไปอย่าให้หยุดชะงัก
๘. เวลาการประชุมทุกนาทีเป็นสิ่งมีค่า

วาระการประชุมโดยทั่วไปมักจะกำหนดเพื่อการพิจารณาตามลำดับดังนี้

๑. ประธานกล่าวเปิดการประชุม
๒. เรื่องที่ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ รับรองรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว
๓. เรื่องสืบเนื่อง เรื่องริบด่วนที่จำเป็นต้องพิจารณาในครั้งนี้
๔. เรื่องค้างพิจารณา
๕. รายงานของคณะกรรมการ หรือบุคคล
๖. เรื่องที่เสนอใหม่ให้ที่ประชุมพิจารณา
๗. เรื่องอื่นๆ (นอกเหนือจากวาระการประชุม)
๘. ปิดประชุม

เวลาที่ประชุม

ประชุมในตอนเช้าและตอนสายก่อนเที่ยง จะกระปรี้กระเปร่า และมีความสนใจกว่าประชุม หลังอาหารบ่าย จะเฉื่อยชาและการรับรู้ต่ำ ประชุม ตอนค่ำหรือหลังจากเลิกงาน จะเมื่อยล้าประโยชน์ที่จะได้รับน้อยลง

จำนวนครั้งที่ประชุม

ต้องพิจารณา ลักษณะ ประเภท ชนิดของงานนั้นๆ ว่าควรจะประชุมมากหรือน้อย งานแสดงสินค้ามหกรรมใหญ่ๆ บางงาน ประสานกรรมการเรียกประชุม วันละ ๔ - ๖ ครั้ง แต่ประชุมครั้งละสั้นๆ และจำนวนคนน้อยๆ ๕ - ๖ คน ในปัญหาแต่ละวันที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาจราจรในงาน ความสะอาด การเก็บขยะ อาหารราคาแพง ที่จอดรถไม่พอ พนักงานไม่พอ ห้องน้ำไม่สะอาด ฯลฯ ในแต่ละวันแล้วแต่เป้าหมายของการประชุม เพื่อการประสานงานอาจประชุมทุกวัน บางโครงการสัปดาห์ละครั้ง เดือนละครั้ง การประชุมบ่อยครั้ง หรือมากครั้งเป็นเครื่องตัดสินไม่ได้ แต่การประชุมที่เพียงพอสำหรับงานนั้นจะมีความสำคัญมากกว่า

ทักษะในการประชุมของประธานที่ประชุม

๑. กล่าวเปิดประชุม นำการประชุมอย่างน่าสนใจ มั่นใจ
๒. ทำให้การประชุมตื่นตัว และน่าสนใจ
๓. นำเข้าสู่จุดหมายของเรื่อง ตระล่อมให้เข้าจุด
๔. ตั้งคำถาม ถามคำถาม ท่านจะได้ยินเสียงสะท้อนจากผู้เข้าร่วมประชุม
๕. กระตุ้น สอบถาม ให้โอกาสผู้ที่ไม่ค่อยมีโอกาสพูด
๖. ส่งเสริมให้เกิดการแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการประชุม
๗. อย่าให้ยืดเยื้อยาวนาน ตัดบทบ้าง จับประเด็น สรุปให้ฟังบ้าง
๘. ให้ได้ข้อตกลง ข้อยุติ เป็นมติที่ประชุม
๙. ประเด็นที่เห็นว่าจะถกเถียง เรื่องที่จะขัดแย้งกันมากๆ ให้ปรึกษาหารือก่อนการประชุม (นอกกรอบ)

๑๐. วางตัวให้เที่ยงธรรม ยุติธรรม อย่ายึดถือหรือเอนเอียงกับตัวบุคคลทั้งด้านเห็นด้วยและขัดแย้ง พยายามยึดหลักการและความถูกต้องประโยชน์ส่วนรวม

๑๑. ควบคุมอารมณ์ให้อยู่เสมอ อย่าเครียด อย่าโกรธ โมโห ฉุนเฉียว ถ้าอึดอัดมาก ให้เปลี่ยนให้รองประธาน หรือผู้อื่นทำหน้าที่แทน



ชิ้นงานฝึกทักษะจากเศษไม้

อาจารย์เสกสรร กาวินชัย

(นวัตกรรมทางการศึกษา

รางวัลเหรียญทอง

สิ่งประดิษฐ์คิดค้นระดับโลก)

นักเรียนรายวิชาช่างไม้

- ช่างประดิษฐ์เศษไม้

กลุ่มบริษัท เลนส์ไม้ จำกัด

โรงเรียนเจ้าหมื่นวิทยา

อำเภอเจ้าหมื่น จังหวัดลำปาง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง

เขต ๓ กระทรวงศึกษาธิการ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนและการฝึกทักษะ “ประดิษฐ์ชิ้นงานจากเศษไม้” มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพื่อเยาวชนของชาติ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒ หลักสูตรการจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่มีความสอดคล้องอย่างยิ่งกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ

๑. ด้านการศึกษา สืบค้น สืบสาน พัฒนาและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านศิลปะและสถาปัตยกรรมมาเป็นต้นแบบชิ้นงานในการฝึกทักษะช่างไม้ ที่แสดงออกถึงความเป็นไทยอย่างเด่นชัด นักเรียนได้ซึมซับและภูมิใจในท้องถิ่นของตน ภูมิใจและนิยมไทย ร่วมมือกันสืบสานอนุรักษ์เอกลักษณ์ภูมิปัญญาไทยไม่ให้สูญหายไป โดยปลูกฝังเยาวชนคนรุ่นใหม่และคนในชุมชน ได้ร่วมมือกันอนุรักษ์ในแนวทางที่เหมาะสมและยั่งยืน

อาจารย์เสกสรร กาวินชัย และนักเรียนในโครงการผลงาน “ชิ้นงานฝึกทักษะจากเศษไม้” ในการจัดงานวันนักประดิษฐ์ พ.ศ. ๒๕๕๔ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ณ เมืองทองธานี



“เราต้องรู้จักใช้ทรัพยากรทั้งสิ้นอย่างฉลาด คือ ไม่ทุ่มเทนำมาใช้ให้สิ้นเปลืองโดยไร้ประโยชน์ หรือได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า หากแต่ระมัดระวังใช้ด้วยความประหยัด รอบคอบ ประกอบด้วยความคิดพิจารณาตามหลักวิชา เหตุผล และความถูกต้องเหมาะสม โดยมุ่งถึงประโยชน์อย่างแท้จริงที่จะเกิดแก่ประเทศชาติและอนาคตอันยืนยาว..”

พระบรมราโชวาท
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๒. ด้านการจัดการใช้ทรัพยากรของชาติคือเศษไม้และไม้เก่ามาเป็นวัสดุสำหรับการฝึกทักษะและผลิตผลงานในเชิงพาณิชย์ เพื่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุด ตามพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว **“เราต้องรู้จักใช้ทรัพยากรทั้งสิ้นอย่างฉลาด คือ ไม่ทุ่มเทนำมาใช้ให้สิ้นเปลืองโดยไร้ประโยชน์หรือได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า หากแต่ระมัดระวังใช้ด้วยความประหยัด รอบคอบ ประกอบด้วยความคิดพิจารณาตามหลักวิชา เหตุผล และความถูกต้องเหมาะสม โดยมุ่งถึงประโยชน์อย่างแท้จริงที่จะเกิดแก่ประเทศชาติและอนาคตอันยืนยาว”** ด้วยเพราะท้องถิ่นเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยไม้ที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ แต่ได้มีการทำสัมปทานในอดีตและการลักลอบตัดเพื่อนำมาใช้งานและจำหน่ายและใช้อย่างฟุ่มเฟือย จนละเลย ละทิ้งเศษไม้หรือไม้เก่าที่มีคุณค่าไว้โดยไร้ประโยชน์และเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรงในปัจจุบัน ที่จะเป็นแนวทางการปลูกฝัง เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชนและชุมชน ในการหวงแหน อนุรักษ์ วางแผนและเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า เป็นการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก ใช้ทรัพยากรน้อย แต่ให้มีรูปแบบที่โดดเด่นด้วยรูปแบบทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจ มีความละเอียด ประณีต

๓. ด้านส่งเสริมการใช้เวลาว่างของนักเรียนให้เกิดประโยชน์จากการฝึกทักษะประดิษฐ์ชิ้นงาน เนื่องจากเป็นชิ้นงานเล็กๆ ที่ใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือน้อย แต่มีความละเอียด ความประณีต ทำให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่าง ห่างไกลจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ที่เป็นส่วนช่วยลดปัญหาในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่นับวันจะรุนแรงขึ้น ตามความเจริญทางวัตถุและสังคมที่เปลี่ยนไป อีกทั้งเป็นการฝึกทักษะ ให้เกิดความอดทนในการใช้ทักษะมือตามรอยพระยุคลบาทของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เป็นผู้มีความเพียรพยายาม มีสมาธิ และมีสุนทรียภาพในงานศิลปะ โดยจะเป็นพื้นฐานที่จะส่งผลดีต่อการศึกษาเรียนรู้ของเยาวชน

๔. ด้านการส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ตามระบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายของครอบครัวนักเรียนในท้องถิ่นที่ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน สามารถหารายได้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาหรือใช้จ่ายตามความจำเป็นอย่างอื่น มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ มองเห็นช่องทางในอาชีพสุจริต รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

๕. ด้านการพัฒนาสร้างรายได้ในทางเศรษฐกิจ การค้า การพัฒนาสังคม และวัฒนธรรมที่ผลงานการประดิษฐ์ของนักเรียนเป็นผลงานที่แสดงออกถึงความเป็นไทยอย่างเด่นชัด มีรูปแบบ ความประณีตสวยงามเป็นที่สนใจ เป็นต้นแบบเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีศักยภาพในการผลิตเป็นสินค้าจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ทั้งภายในและต่างประเทศได้อย่างดียิ่ง



๖. ด้านความร่วมมือให้ความสำคัญทั้งทางด้านการอนุรักษ์ สืบทอด พัฒนาและประยุกต์ใช้รูปแบบทางศิลปะและสถาปัตยกรรมที่เป็น ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการใช้ทรัพยากร ด้านการใช้เวลาว่างและอาชีพเสริมสร้างรายได้หลักแก่คนในชุมชน แก่ชุมชนอำเภอแจ้ห่ม ชุมชนอื่นและสถานศึกษาอื่น ที่จะมีผลต่อการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ในเชิงพาณิชย์ของประเทศให้เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

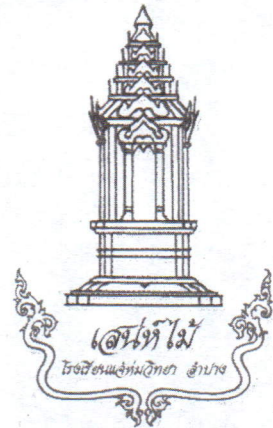
สภาพปัจจุบันและปัญหา

โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา เป็นโรงเรียนแบบสหศึกษาขนาดใหญ่ ประจำ อำเภอแจ้ห่ม ในโครงการ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ปัจจุบันมีนักเรียน จำนวน ๒,๑๑๓ คน ครูประจำการ ๖๙ คน หลักสูตรการเรียนการสอน ๓ ระดับ คือ ช่วงชั้นที่ ๓ (มัธยมศึกษาตอนต้น) ช่วงชั้นที่ ๔ (มัธยมศึกษาตอนปลาย) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของสำนักงานคณะกรรมการ อาชีวศึกษา วิชาช่างอุตสาหกรรม (ช่างเชื่อม ช่างก่อสร้าง และช่าง อิเล็กทรอนิกส์)

กลุ่มนักเรียนในโครงการผลงาน “ชิ้นงานฝึกทักษะจากเศษไม้” ประกอบด้วย กลุ่มนักเรียนรายวิชาเลือกเสรี (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ๒๕๒๑) กลุ่มนักเรียนวิชาเพิ่มเติม ช่างประดิษฐ์เศษไม้ (หลักสูตร ๒๕๔๒) และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ช่างก่อสร้าง ปีที่ ๑ - ๓ (กลุ่มนักเรียนในหลักสูตร) และกลุ่มนักเรียนในโครงการพิเศษ (เสริมหลักสูตร/กลุ่มสนใจ) คือ โครงการส่งเสริมอาชีพอิสระเพื่อการ มีรายได้ระหว่างเรียน ชื่อกลุ่ม **เสน่ห์ไม้** ภายใต้บริษัทจำลองชื่อ บริษัท เสน่ห์ไม้ จำกัด ที่ใช้ความรู้และทักษะจากการเรียนในหลักสูตรตั้งแต่ ปีการศึกษา ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน โดยมีสมาชิกคือกลุ่มนักเรียนปัจจุบันและ นักเรียนเก่าที่เป็นอาชีพหลัก/อาชีพเสริมและรายได้พิเศษระหว่างศึกษา ในระดับสูง

ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๕ - ๒๕๔๔ ผลงาน “ชิ้นงานฝึกทักษะจากเศษไม้” ได้รับความสำเร็จคือได้รับพระกรุณาธิคุณ ให้เข้าเฝ้าเพื่อทูลเกล้าฯ ถวายผลงานแด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมารและพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภา เนื่อง ในวันเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ ๒๕๔๓ ได้รับรางวัล ชนะเลิศโครงงานนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของกระทรวง ศึกษาธิการ เป็นต้น จนถึง พ.ศ. ๒๕๔๔ ผลงาน “ชิ้นงานฝึกทักษะจาก เศษไม้” ได้รับรางวัลของสภากิจแห่งชาติ ด้านพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม สาขาศึกษา ที่ได้ส่งผลให้ผลงาน “ชิ้นงานฝึกทักษะจากเศษไม้” ได้รับ รางวัลความสำเร็จต่างๆ ตามมามากมาย เช่น ได้รับพระกรุณาธิคุณเข้าเฝ้า เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายผลงานแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม

บริษัท เสน่ห์ไม้ จำกัด



ไม้จากภูมิปัญญา พัฒนาเยาวชน





บรมราชกุมารี ผลงานต้นแบบของโครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งภูมิปัญญา ของกรมสามัญศึกษา รางวัลในโครงการกรุงไทย ยุววานิช รางวัลผลิตภัณฑ์ต้นแบบของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ด้วยรางวัลชนะเลิศขวัญใจนักประดิษฐ์ในงานวันนักประดิษฐ์ (ภาคเหนือ) ผลิตภัณฑ์ OTOP Product Champion ระดับ ๔ ดาว ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ของกระทรวงวัฒนธรรม และในโอกาสการจัดงานวันนักประดิษฐ์โลก BRUSSELS EUREKA 2005 (54th World Exhibition of Innovation, Research and New Technology) ณ กรุงบรัสเซลส์ ราชอาณาจักร เบลเยียม ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ที่ผ่านมา ได้รับ รางวัลเหรียญทอง (GOLD MEDAL) และเจ้าของผลงานได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นอัศวิน de Chevalier จากการเสนอประวัติและผลงาน ในครั้งนี้

ส่วนปัญหาของการดำเนินกิจกรรม “ชิ้นงานฝึกทักษะจากเศษไม้” และกลุ่มนักเรียนเล่นไม้ เพื่อการส่งเสริมในเชิงพาณิชย์ มีดังนี้

๑. สถานฝึกประสบการณ์และประกอบการ เป็นอาคารโรงฝึกงาน วิชาช่างไม้ ก่อสร้าง พ.ศ. ๒๕๒๑ มีสภาพเก่า ระบบไฟฟ้าในโรงฝึกงาน เคยมีการลัดวงจร ระบบป้องกันความปลอดภัยจากไฟฟ้าไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากใช้งานนาน ประกอบกับได้มีการใช้งานร่วมกับการเรียนการสอน ในวิชาอื่นๆ ทำให้เกิดความไม่เป็นเอกเทศ มีการเรียนการสอนและฝึกทักษะ และมีการสูญหายของผลงาน

๒. สถานประกอบการอยู่ด้านในของโรงเรียน ทำให้ไม่สะดวก ในการติดต่อประสานงานและการเข้าเยี่ยมชมและอุดหนุนผลงาน ไม่มีห้องจัดแสดงผลงานที่เหมาะสม ปัจจุบันใช้ห้องพักรูทำให้ห้องพักรู แคบ ไม่มีระบบและความเป็นระเบียบ

๓. การขนย้ายผลงานเพื่อจัดแสดงนิทรรศการหรือจำหน่ายใน การจัดงานต่างๆ ได้เกิดความเสียหายจากการขนส่งมาก เนื่องจากไม่มี ยานพาหนะในการดำเนินการ ได้รับการจัดสรรยานพาหนะของส่วนกลาง ผลงานเสียหายจากฝนในหลายๆ ครั้งมากเนื่องจากรถเก่า มีจำนวน ไม่เพียงพอและไม่มีหลังคาคลุมป้องกันผลิตภัณฑ์ให้เกิดความปลอดภัย

๔. ไม่มีหน่วยงานใดให้ความสำคัญในการจัดแสดงผลงานเพื่อ เผยแพร่ ประกวดแข่งขัน และเปิดตลาดในระดับนานาชาติ โรงเรียน ผู้อำนวยการสถานศึกษาและเจ้าของผลงานต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง และมีหนี้สินจากการกู้ยืมเพื่อการดังกล่าว

๕. ไม่มีงบประมาณและความพร้อมในการประชาสัมพันธ์ทางสื่อ ต่างๆ เช่น แผ่นพับแนะนำผลงาน แผ่นพับเสนอผลงาน วัสดุอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อและค้นหาข้อมูลของสินค้าในระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

๖. ไม่สามารถสนองความต้องการสินค้าของผู้ให้ความสนใจ



เนื่องจากความขาดแคลนและสาเหตุปัญหาด้านความพร้อมต่างๆ คือ

๖.๑ สภาพของเครื่องมือ ครุภัณฑ์ มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ และประสิทธิภาพต่ำ

๖.๒ จำนวนนักเรียนในโครงการน้อยไม่เพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจาก

- ความไม่คล่องตัวในการบริหารการเงิน เนื่องจากโรงเรียน โครงการ และครูที่ปรึกษาไม่มีงบประมาณสำรองเพียงพอ กับความต้องการใช้เงินของนักเรียนเมื่อส่งผลงาน ซึ่งนักเรียนมีความจำเป็นในการใช้เงินมากเพื่อการศึกษาและครอบครัว

- ผลงานเป็นงานที่มีความละเอียด ประณีต ใช้เวลาในการทำงานมาก นักเรียนจึงไม่สามารถส่งงานได้ในปริมาณตามความต้องการของลูกค้าได้

- นักเรียนจำนวนหนึ่งยังไม่มี ความมั่นใจในการดำเนินโครงการ ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมทั่วไปของโครงการ ชื่อเสียงและการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ

- นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการ การออกแบบผลิตภัณฑ์

๖.๓ ขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากนักเรียนสำเร็จการศึกษา

๖.๔ นักเรียนเก๋ายังมาร่วมดำเนินการน้อยกว่าที่ควรจะเป็นทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุความเชื่อมั่นและปริมาณงาน

๖.๕ ผู้ปกครอง ชุมชน และความร่วมมือจากสถานศึกษาอื่น ยังมีไม่มาก

๗. ไม่มีวัสดุครุภัณฑ์สำนักงานในการบริหารงาน เช่น การเสนอผลงานและสั่งซื้อทางอินเทอร์เน็ต

๘. นักเรียนขาดทักษะออกแบบงาน เนื่องจากมีโอกาสดูโลกทัศน์ การเรียนรู้น้อย

๙. มีโอกาสและความสามารถในการจัดแสดงผลงานในระดับชาติและระดับนานาชาติน้อย ทั้งนี้เนื่องจากติดเวลาราชการและงบประมาณ โดยเฉพาะขาดโอกาสและงบประมาณในการแสดงผลงานระดับนานาชาติ

ผลจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและการฝึกทักษะดังกล่าว ชิ้นงานฝึกทักษะจากเศษไม้ของโรงเรียนแจ้งหัววิทยา ได้รับความสำเร็จต่างๆ เช่น

๑. ได้รับการคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษาให้นำผลงานการประดิษฐ์ (กรอบพระฉายาลักษณ์) นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายแด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิตติยาภา ในนามของนักเรียนกรมสามัญศึกษา ในการจัดงานวันเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และ ๒๕๔๓

๒. นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี



๓. ผลงาน “ชิ้นงานฝึกทักษะจากเศษไม้” ได้รับการตัดสินให้ได้รับรางวัลผลงานสิ่งประดิษฐ์คิดค้น ประจำปี ๒๕๔๔ จากสภาวิจัยแห่งชาติ ด้านพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม สาขาการศึกษา รางวัลผลิตภัณฑ์นวัตกรรมต้นแบบ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้รับรางวัลชนะเลิศขวัญใจประชาชนในวันนักประดิษฐ์ พ.ศ. ๒๕๔๗ และรางวัลชนะเลิศขวัญใจนักประดิษฐ์ ในวันนักประดิษฐ์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙

๔. รางวัลเหรียญทอง ระดับโลก การจัดงาน BRUSSELS EUREKA 2005 (54th World Exhibition of Innovation, Research and New Technology) ณ กรุงบรัสเซลส์ ราชอาณาจักรเบลเยียม ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๔

๕. เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ราชอาณาจักรเบลเยียม ชั้นอัศวิน de Chevalier แก่นักประดิษฐ์ผู้สร้างสรรค์งานประดิษฐ์คิดค้นที่เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ

๖. ผลิตภัณฑ์ OTOP Product Champion พ.ศ. ๒๕๔๗ ระดับสี่ดาว

๗. ได้รับการคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษาให้เป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบในโครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งภูมิภาค ของกรมสามัญศึกษา

๘. โครงการเล่นไม้ได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการระดับประเทศ ในการจัดงานมหกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๓

๙. ตลอดระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน จำนวนมากกว่า ๑,๔๕๖,๑๖๐ บาท

๑๐. ได้รับเชิญให้นำผลงานการประดิษฐ์เข้าร่วมในการจัดงานแสดงผลงานในโอกาสต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ แล้วประมาณ ๖๐ ครั้ง นำเสนอทางโทรทัศน์ เช่น คนไทยที่หนึ่งในโลก (ช่อง ITV) ภูมิใจไทยทำ รายการที่นี่...ประเทศไทย (ช่อง ๕) รายการช่องทางทำกิน (TV เครือเดอะเนชั่น) รายการโลกสดใสวัยมัธยม (ช่อง ETV) รายการข่าวทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง วารสารวงการครู ฉบับเดือนเมษายน หนังสือพิมพ์มติชน ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ คนเมืองเหนือ จำนวนหลายๆ ครั้ง เป็นต้น

๑๑. ผลงานได้รับการยอมรับและสามารถจำหน่ายได้เป็นอย่างดี ได้รับการตรวจสอบและให้วางจำหน่ายได้ เช่น ศูนย์การค้าราชมณเฑียร กรุงเทพมหานคร บ้าน ๑๐๐ อัน ๑๐๐๐ อย่าง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นศูนย์จำหน่ายสินค้าศิลปหัตถกรรมฝีมือคนไทยที่ใหญ่ที่สุดและน่าสนใจที่สุด เป็นต้น

๑๒. เป็นงานศิลปะและศิลปินวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

๑๓. ได้รับรางวัลต่างๆ ตลอดมา เช่น โครงการกรุงไทย...ยวาวณิซ โครงการผลิตภัณฑ์ต้นแบบ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ฯลฯ



เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ราชอาณาจักรเบลเยียม ชั้นอัศวิน de Chevalier



รางวัลเหรียญทอง ระดับโลก BRUSSELS EUREKA 2005



รางวัลผลงานสิ่งประดิษฐ์คิดค้น ประจำปี ๒๕๔๔ จากสภาวิจัยแห่งชาติ



OTOP Product Champion ระดับสี่ดาว หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์



รางวัลผลิตภัณฑ์หัตถกรรมต้นแบบ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม



ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ



ศิลปะและศิลปินวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม



เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ที่ผ่านมานี้ ตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพ ของ**สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** ในวโรกาสอันเป็นมงคลยิ่งนี้ **“วารสารไทย”** ก็ได้ร่วมกับปวงประชาชาวไทยทั้งปวง ขอ น้อมเกล้าฯ ถวายความจงรักภักดี พร้อมทั้งขอกราบถวายพระพรชัยมงคลแด่พระองค์ท่านให้ทรงพระเกษมสำราญ เป็นมิ่งขวัญของพสกนิกรชาวไทยทั้งหลายสืบไปชั่วกาลนาน

ด้วย**สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนสาธารณรัฐ ประชาชนจีน ระหว่างวันที่ ๓ ถึงวันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๔๙ นี้ ก็เป็นที่ประทับใจของประชาชนทั้ง ๒ ชาติ เป็นอย่างยิ่ง

ในการนี้ **สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนกรุงปักกิ่ง มณฑลเจ้อเจียง เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง มณฑลกว่างตุง และเมืองเซี่ยเหมิน เพื่อทอดพระเนตรสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมต่างๆ

อาทิ พิพิธภัณฑ์กรุงปักกิ่ง พิพิธภัณฑ์ใหม่ เจดีย์เทเลเฟิง และวัดหลงหยิ่น ทั้งได้เสด็จไปทอดพระเนตรกิจการ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ เช่น สวนสาธิตวิทยาศาสตร์การเกษตรสมัยใหม่เสี่ยวถังชาน ปักกิ่ง นอกจากนี้ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตร กิจกรรมของมหาวิทยาลัยเจ้อเจียง มหาวิทยาลัยชนชาติ กวางสี มหาวิทยาลัยการเกษตรจีนใต้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีจีนใต้ มหาวิทยาลัยภาษาและการค้ามณฑล กว่างตุง มหาวิทยาลัยซัวเถา มหาวิทยาลัยหัวเฉียว และมหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน

ซึ่งมหาวิทยาลัยดังกล่าว ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายตำแหน่ง ศาสตราจารย์กิตติมศักดิ์ประจำ มหาวิทยาลัยด้วย

ในวโรกาสนี้ นอกจากพระองค์ท่านจะได้มีพระราชดำรัสในพิธีการ ซึ่งทำให้ได้รับเสียงปรบมือถวาย พระเกียรติคั่งสนั่นหอประชุมพิธีการนี้ เมื่อได้ทรงรับสั่งตอบเป็นภาษาจีน แล้วยังทรงคนตรีร่วมกับวงของมหาวิทยาลัย ที่ได้จัดถวายการต้อนรับพระองค์ท่านด้วย ได้ฟังแล้วใครๆ ก็คงจะชื่นชมยินดีกับความสามารถพิเศษ ของ พระองค์ท่านในการนี้มีได้เลย

วันและเวลาผ่านไปถึงวันที่ ๖ เมษายน ก็พอดีตรงกับ **“วันมหาจักรี”** ที่ชาวไทยทั้งชาติพากันน้อม รำลึกถึง **“สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช”** อดีตพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นองค์ปฐมของพระมหาจักรี บรมราชวงศ์

ซึ่งชาวไทยระลึกถึงพระองค์ท่านด้วยความเคารพเทิดทูนเป็นพิเศษ ถวายความจงรักภักดีแด่พระองค์ท่าน พร้อมทั้งขอถวายพระพรชัยมงคล แด่พระมหากษัตริย์แห่งพระราชวงศ์จักรีทุกพระองค์ ที่ทรงเป็นมิ่งขวัญหลักชัย ของประชาชนชาวไทยทั้งหลายด้วย

ต่อมาในวันที่ ๑๓ - ๑๕ เมษายนนี้ ตรงกับวาระสำคัญของปวงชนชาวไทยทั้งหลาย เนื่องจากมีงาน เฉลิมฉลอง **“พุทธมณฑลสงกรานต์ เบิกบานทั่วไทย”** ที่รัฐบาลได้จัดขึ้น โดยได้อัญเชิญพระพุทธรูปสำคัญจาก ๙ วัดหลวง อัญเชิญมาประดิษฐาน ณ พลับพลามงคลพิถี ที่ท้องสนามหลวง ให้ประชาชนได้ร่วมเช้านมัสการ และสรงน้ำ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต

พร้อมทั้งยังได้จัดให้มีกิจกรรม ขบวนแห่ตามประเพณีสงกรานต์ และมีการแสดงศิลปวัฒนธรรมไทยเดิม

ประกอบแสงสี และเสียงอันไพเราะ น่าชมอย่างยิ่งบนม่านน้ำพุ ณ ห้องสนามหลวง ให้ประชาชนได้ชมกันเป็นพิเศษด้วย

สำหรับการทำบุญตักบาตรเป็นพิธีการสำหรับประชาชน ก็ได้มีส่วนเข้าร่วมในพิธีส่วนนี้ด้วย โดยมีพระภิกษุได้รับนิมนต์มาเป็นจำนวน ๔๔๔ รูป ส่วนการเล่นน้ำสงกรานต์ตามตำนานสืบสานวัฒนธรรมไทย ก็ได้มีเล่นกันทั้งในส่วนกลาง และในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศด้วยอย่างสนุกสนาน เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งมาร่วมงานนี้ด้วยแน่นขนัดเป็นจำนวนมากทุกวัน เป็นงานที่น่าชื่นชมยิ่ง

้ออ ผมเกือบลืมบอกไป เพื่อเสริมความรอบรู้ของท่านผู้สนใจ ตลอดจนเยาวชนทั้งหลาย คือในปีนี้ตามประกาศสงกรานต์ปีพุทธศักราช ๒๕๔๙ วันที่ ๑๔ เมษายน เป็นวันมหาสงกรานต์ ตรงกับวันศุกร์ แรม ๑ ค่ำ เดือน ๕ มีนางสงกรานต์ทรงนามว่า **“กิมิทาเทวี”** ทรงพาหุรัด ทัดดอกจงกลณี อาภรณ์แก้วมุกดาภรณ์ ภัทราภรณ์ ภักษาหาร กล้วย น้ำ พระหัตถ์ขวาทรงพระขรรค์ พระหัตถ์ซ้ายทรงพิณ เสด็จยืนมาเหนือหลังมเหสีนางสามองค์ เป็นพาหนะ วันที่ ๑๖ เมษายน เปลี่ยนจุลศักราช เป็น ๑๓๖๘ ปีนี้ วันพฤหัสบดีเป็นธงชัย วันอาทิตย์เป็นอธิบดี วันพุธเป็นอุบาทว์ และวันอังคารเป็นโลกาวินาศ

และจากการเดินทางกลับไปทำบุญ กราบไหว้บิดามารดา และญาติผู้ใหญ่ ที่ภูมิลำเนาในต่างจังหวัด และที่ต่างจังหวัดก็เดินทางเข้ามาร่วมพิธีที่สนามหลวง เหล่านี้ก็มีรายงานว่าขนาดที่รัฐบาลได้ฉวยโอกาสป้องกันเรื่องการเดินทางให้ปลอดภัยที่สุดแล้ว ก็ยังปรากฏว่าในปีนี้ ตั้งแต่วันที่ ๗ - ๑๗ เมษายนนี้ มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นกับผู้เดินทางไปเที่ยวงานสงกรานต์นี้รวม ๑,๒๓๔ ครั้ง เจ็บป่วย ๓๔๕ คน มีผู้เสียชีวิต ๔๕๖ คน จังหวัดที่มีอุบัติเหตุรวมสูงสุดคือ เชียงราย พะเยา โลก เชียงใหม่ และศรีสะเกษ

ปกติสังคมไทยเรานี้ถือว่าครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญ และทุกคนในสังคมย่อมเกี่ยวพันกับผู้สูงอายุไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง การแสดงความรักใคร่ ผูกพัน หรือการให้ความยกย่องจากคนใกล้ชิด จึงเป็นเรื่องสำคัญต่อผู้สูงอายุ

คนไทยในอดีตมีวัฒนธรรมอันดี ที่สอนให้ลูกหลานดูแลเอาใจใส่ และเคารพนับถือผู้สูงอายุ แต่ปัจจุบันการหลังไหลของอารยธรรมตะวันตก ได้เข้ามามีบทบาทกับสังคมไทยเป็นอย่างมาก ทำให้การปฏิบัติต่อผู้สูงอายุเปลี่ยนแปลงไป และมีผู้สูงอายุอีกจำนวนไม่น้อย ที่ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพัง หรือขาดการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร

ดังนั้น รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ และปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้วันที่ ๑๓ เมษายน ซึ่งเป็นวันปีใหม่ของไทย เป็น **“วันผู้สูงอายุแห่งชาติ”** อีกวันหนึ่ง และให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ได้ร่วมกันจัดกิจกรรมพิเศษ เนื่องในโอกาสดังกล่าวขึ้นเป็นประจำทุกปีด้วย

สำหรับในปี ๒๕๔๙ นี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับคณะกรรมการจัดงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติและครอบครัว ได้กำหนดให้วันที่ ๑๐ - ๑๖ เมษายน ๒๕๔๙ เป็นสัปดาห์ผู้สูงอายุแห่งชาติและครอบครัว กำหนดแนวคิดหลักในการดำเนินกิจกรรม คือ **“ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของครอบครัว”** และให้มีการจัดกิจกรรมพิเศษ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก ๒ กิจกรรม คือ **การจัดเวทีผู้สูงอายุระดับจังหวัด และระดับภาค** เพื่อให้เป็นเวทีสำหรับผู้สูงอายุในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น และการจัดงานสัปดาห์ผู้สูงอายุแห่งชาติและครอบครัว เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนให้สังคมตระหนักในคุณค่าของผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้ครอบครัวหันมาดูแลผู้สูงอายุให้มากขึ้น

ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ รวม ๗ ด้าน ได้แก่ กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านประเพณีวัฒนธรรม

ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ กิจกรรมด้านบริการ กิจกรรมด้านการสวดที่ครอบครัวร่วมเย็น กิจกรรมด้านประชาสัมพันธ์และการณรงค์ กิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ และกิจกรรมด้านการกีฬา

เพราะผู้สูงอายุคือปณิชนียบุคคลของครอบครัว ที่ลูกหลานควรจะให้ความรัก ความเคารพ ดูแลปรนนิบัติตลอดไป ซึ่งมีใช้เฉพาะวันผู้สูงอายุแห่งชาติเท่านั้น การแสดงความกตัญญูทวดที่ต่อบิพการหรือผู้มีพระคุณ เป็นสิ่งที่ลูกหลานสมควรจะกระทำเป็นอย่างยิ่ง

ความสุขของผู้ที่อยู่ในช่วงปัจฉิมวัยนี้ ไม่ต้องการอะไรมากไปกว่าการได้รับความเอาใจใส่ ใกล้ชิดได้อยู่ร่วมกับคนในครอบครัว ชุมชนและสังคมอย่างมีความสุข

จะว่าไปแล้วช่วงเดือน เมษายน - มิถุนายนนี้ ออกจะมีวันสำคัญสำหรับชาวพุทธไทยเราอยู่มากสักหน่อย นอกจากที่กล่าวถึงมาแล้วนี้ ในวันที่ **๑ พฤษภาคม** ก็มีวันแรงงานแห่งชาติ เป็นสำคัญ รัฐบาลก็ได้หาทางวางกฎเกณฑ์และหลักปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้แรงงานทั้งหลาย ให้ได้รับการตอบแทนค่าแรงงานอย่างเป็นธรรม คี้อยู่ขึ้น และมีสุขภาพอนามัยที่ดีด้วย รวมทั้งมีการสนับสนุนแรงงานต่างๆ ที่เป็นคนไทยเรา ได้อยู่ในระดับที่ดีเป็นพิเศษด้วย

ต่อมาในวันที่ ๕ พฤษภาคม ก็ตรงกับวันฉัตรมงคล และวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ก็ตรงกับวันสำคัญทางพุทธศาสนาอีกวันหนึ่ง คือ**วันวิสาขบูชา**อย่างใกล้ชิด ซึ่งได้เคยบอกเล่าสู่กันฟังมาก่อนแล้วนั่นแหละ

พอจะสรุปสั้นๆ ให้ผู้สนใจได้ทราบ ว่า **วันฉัตรมงคล**นั้น เริ่มมีครั้งแรกในแผ่นดินสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือเอาวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ วันบรมราชาภิเษกนั้น เป็นวันมหามงคลสมัย

โดยได้พระราชทานชื่อวันสำคัญนี้ว่า **“วันฉัตรมงคล”** มีพิธีสงฆ์ และการสมโภชเครื่องราชูปโภคและมหาเศวตฉัตร ชุมนุมพระบรมวงศานุวงศ์ ถวายบังคมพระบรมรูปพระมหากษัตริย์สยาม เเวียนเทียนสมโภชเครื่องราชกกุธภัณฑ์ และมีพิธีพราหมณ์ด้วย

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า พระราชทานในวันฉัตรมงคล รัชกาลต่อมาจึงได้ถือเป็นราชประเพณี พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าในท่ามกลางมหาสมาคมตามพร้อมด้วยเครื่องประกอบเกียรติยศตราจุลจอมเกล้าแก่ผู้ที่ทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ สมควรจะได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทาน

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช วันที่ ๕ พฤษภาคมของทุกปี จึงได้ถือเป็นวันฉัตรมงคลสืบต่อมา

ส่วน**วันวิสาขบูชา** นั้น เมื่อปีที่แล้วมานี้เอง ทางองค์กรสหประชาชาติ ได้ประกาศให้ถือเป็นวันสำคัญสากลของสหประชาชาติด้วย คือเป็นวันสำคัญของโลกด้วย

ตามความหมายของวันวิสาขบูชานี้ หมายความว่าถึงการบูชาในวันเพ็ญเดือนหก ซึ่งเป็นวันคล้ายวันประสูติ วันตรัสรู้ และวันปรินิพพาน ของสมเด็จพระพุทธเจ้าสมณโคดมพระศาสดา ทั้งสามสมัยได้บังเกิดตรงกันในวันนี้ จึงเป็นวันที่น่าอัศจรรย์ยิ่ง เป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชนทั่วโลกมาจนปัจจุบันนี้

ท่านผู้อ่านทั้งหลาย คงจะอดคิดไม่ได้ว่า บรรดาปู่ย่าตายาย นั้น ท่านคือสายใยที่สำคัญยิ่งของครอบครัวในปัจจุบันนี้

นับแต่อดีตกาลที่ผ่านมา ครอบครัวไทยเป็นครอบครัวที่อบอุ่น เพราะในครอบครัวส่วนใหญ่ จะประกอบด้วยปู่ย่าตายาย พ่อและแม่ โดยจะอยู่รวมกันในบ้านเดียวกัน หรือแยกกันอยู่แต่ก็อยู่ในละแวก

เดียวกัน บุคคลเหล่านี้แม้จะสูงอายุหรือแก่เฒ่า แต่ก็เป็นที่พึ่งของลูกหลาน ในด้านการให้คำแนะนำ
สั่งสอนในเรื่องต่างๆ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ผ่านเหตุการณ์และปัญหาอุปสรรคมาแล้วอย่างมากมาย
รวมทั้งเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรให้ความอบอุ่น ทุกคนจึงสมควรจะให้ความเคารพปฏยาตายายได้อย่างเต็มที่

แต่ปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนไป ปฏยาตายายเกือบจะกลายเป็นส่วนเกินของครอบครัว ลูกหลานขาดความ
เคารพนับถือ เนื่องจากเห็นว่าเป็นคนแก่ ที่ไร้การพัฒนาให้ทันยุคสมัย จึงไม่ให้ความเอาใจใส่ดูแล บางคนก็ถูก
นำไปไว้ในสถานสงเคราะห์คนชรา ทำให้สภาพจิตใจและร่างกายของผู้สูงอายุที่เป็นพ่อแม่ปฏยาตายายเสื่อมโทรม
ทั้งๆที่ผู้สูงอายุเหล่านี้ได้เคยทำประโยชน์ให้แก่ลูกหลาน สังคม และประเทศชาติ การที่ลูกหลานหรือคนในครอบครัว
ไม่ให้ความสนใจแก่ผู้สูงอายุที่เป็นปฏยาตายาย ย่อมทำให้สายใยแห่งครอบครัวขาดหายไปโดยไม่สมควรเลย

ดังนั้น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า และเป็นปณิธานบุคคลที่ควรแก่การยกย่อง รวมทั้ง
รักษาสายใยของครอบครัว คณะรัฐมนตรี จึงได้มีมติในการประชุม เมื่อวันอังคารที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๒๕
เห็นชอบในการกำหนดให้วันที่ ๑๓ เมษายน ของทุกปี เป็น **วันผู้สูงอายุแห่งชาติ**

รวมทั้งกำหนดให้วันที่ **๑๔ เมษายน เป็นวันครอบครัว** เพื่อผนวกกิจกรรมวันผู้สูงอายุแห่งชาติ และ
กิจกรรมวันครอบครัวไว้ด้วยกัน ซึ่งได้มีการจัดงานเป็นประจำทุกปี โดยเริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖

สำหรับการจัดงานวันผู้สูงอายุแห่งชาติและวันครอบครัว ประจำปี ๒๕๔๗ ได้จัดระหว่างวันที่ ๑๐ ถึง
วันที่ ๑๖ เมษายน ประกอบด้วยการจัดเวทีสมัชชาผู้สูงอายุระดับจังหวัด และระดับภาค เพื่อให้ผู้สูงอายุทั่วประเทศ
ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และถ่ายทอดภูมิปัญญาสู่ลูกหลาน

โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดที่จังหวัดอุดรธานี ภาคกลางที่จังหวัดจันทบุรี ภาคใต้ที่จังหวัดตรัง
และภาคเหนือที่จังหวัดน่าน ซึ่งเสียงของผู้สูงอายุจากเวทีสมัชชา ๔ ภาค จะนำมาสรุปให้ผู้ร่วมงานในส่วนกลาง
ที่กรุงเทพมหานครได้รับทราบต่อไปด้วย

ส่วนการจัดงานในส่วนกลาง ที่กรุงเทพมหานครได้จัด ณ สโมสรทหารบก ถนนวิภาวดีรังสิต ในวันที่ ๑๐
เมษายน โดยมีการแสดงของศิลปินแห่งชาติ คำนคนตรีไทยและโปงลาง

การมอบรางวัลการแข่งขันกีฬาผู้สูงอายุ รวมทั้งการให้บริการตรวจวัดสายตา ตรวจโรคในช่องปากและ
ฟัน การให้คำปรึกษาค้นสุขภาพจิต การให้คำปรึกษาทางกฎหมาย ปัญหาในครอบครัว ทั้งนี้ เพื่อให้ทุกคนเห็น
ความสำคัญของผู้สูงอายุซึ่งเป็นสายใยของครอบครัว อันเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ตลอดไป

ทางกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย
จึงได้จัดงานสัปดาห์ผู้สูงอายุแห่งชาติและครอบครัว โดยคุณสุวัจน์ ลิปตพัลลภ รองนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า
ปัจจุบันครอบครัวไทยเรามีขนาดเล็กลง มีเพียงพ่อ แม่ ลูก เป็นผลมาจากสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป
เวลาที่ให้กันในครอบครัวมีลดน้อยลง ผู้สูงอายุจำนวนมากต้องอยู่โดยลำพัง บางรายต้องประกอบอาชีพเลี้ยงดู
บุตรหลาน ทั้งที่ควรอยู่ในวัยพักผ่อน

และจากสถิติตามโครงสร้างประชากรไทย ในอนาคตจำนวนผู้สูงอายุจะมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรัฐบาล
ได้ตระหนักในความสำคัญของเรื่องนี้ จึงได้กำหนดนโยบายเตรียมความพร้อมให้กับผู้สูงอายุ โดยประกาศใช้
พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีหลักเกณฑ์ เพื่อบริการสิทธิผู้สูงอายุ อาทิ การลดหย่อนภาษีเงินได้
แก่ผู้ที่อุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาสูงอายุ การจัดหาอาชีพให้ผู้สูงอายุ และการส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุทั้งหลาย
ด้วย

ชาคริต จุลกะเสวี
บรรณาธิการ

เรียน ท่านผู้อ่าน วารสารไทย

คณะกรรมการจัดทำ วารสารไทย ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้จัดพิมพ์ วารสารไทย เพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน และเพื่อเป็นการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

เราได้เปิดโอกาสให้ท่านผู้อ่านได้แสดงความคิดเห็นในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับวารสารไทย หรือหากท่านต้องการให้เรานำเสนอเรื่องใดที่ท่านคิดที่น่าสนใจ และมีประโยชน์ต่อส่วนรวมและชาติบ้านเมือง คอลัมน์นี้เป็นเวทีของท่าน ขอได้โปรดเสนอความคิดเห็นส่งมาในใบตอบรับนี้ และกรุณาอย่าลืมปิดดวงตราไปรษณียากรด้วย

ขอขอบคุณ

ใบตอบรับ วารสารไทย	ได้รับ วารสารไทย ฉบับที่ ๙๘ เรียบร้อยแล้ว	วันที่เดือนพ.ศ. ๒๕
ชื่อผู้รับ		
ที่อยู่/สถานที่ทำงาน :		
คำถาม/ข้อเสนอแนะ / ข้อคิดเห็นต่างๆ :		

กรุณาส่ง

กองบรรณาธิการวารสารไทย

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล เขตดุสิต

กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

(แนวก๊อป)

(แนวก๊อป)

สุสานเจ้าเมืองระนอง



สุสานเจ้าเมืองระนอง เป็นสุสานของเจ้าพระยา
 ดำรงสุจริตมหิศรภักดี (คอซู้เียบ) ต้นตระกูล
 ณ ระนอง ตั้งอยู่บนเนินเขาระมิงทอง สร้างใน พ.ศ.
 ๒๔๒๖ บนที่ดินซึ่งได้รับพระราชทานจากพระบาท
 สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งตามความเชื่อ
 ของตนจีน ด้านหลังและด้านข้างเป็นภูเขา ด้านหน้า
 เป็นที่ราบและมีน้ำทะเล ลักษณะคล้ายคนนั่งบนเก้าอี้
 ที่มีพนักพิง และมีที่วางแขนทั้งสองข้าง สิ่งก่อสร้าง
 บริเวณสุสานล้วนทำด้วยศิลาจากเมืองจีนและ
 สื่อความหมายไว้หลากหลาย อาทิ เสาศิลาด้านหนึ่ง
 เป็นภาษาจีน ระบุดึงสภาพเมืองระนองที่มีภูเขา
 สลับซับซ้อน เป็นกำแพงป้องกันภัยพิบัติให้ชาวเมือง
 ระนองอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข ส่วนเสาศิลาอีก
 ด้านหนึ่ง หมายถึง เมืองระนองมีน้ำเป็นสิทองเป็น
 ที่ทำมาหากิน เป็นแหล่งกำเนิดของอัจฉริยภาพ
 รูปปั้นแพะ แสดงถึง โศกทรพัย ความมั่นคง เสือ
 สื่อถึง พลั้งอำนาจ ความยิ่งใหญ่ ม้า แสดงถึง
 บำทาสบรวาร รูปขุนนางฝ่ายบู๊ หมายถึง ขุนนาง
 ที่ทำหน้าที่ในสนามรบ ส่วนขุนนางฝ่ายบุ๋น หมายถึง
 ขุนนางที่ทำหน้าที่ในราชสำนัก



ภาพ : อัครกฤษณ์ นนธิตะสุต
 เรือน : ร.ต.ต.หญิง นนทิณี ศรีรุ่งเรือง



พระที่นั่งรัตนรังสรรค์ จังหวัดระนอง



ทางเดินเชื่อมต่อกัน



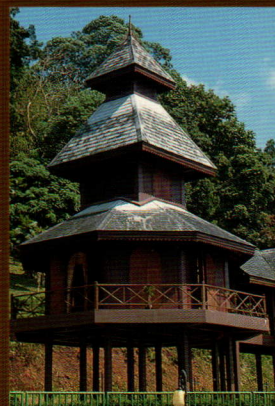
องค์พระที่นั่งรัตนรังสรรค์

เมื่อพุทธศักราช ๒๔๓๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ประพาสหัวเมืองแหลมมลายู ระยะเวลาที่เสด็จไปครั้งนั้นทรงเรือ ตูริยมณฑล (ลำแรก) เป็นเรือพระที่นั่งจากกรุงเทพฯ ไปยังเมืองชุมพร จากนั้น ได้เสด็จทรงช้างพระที่นั่งเสด็จทางสถลมารคจากเมืองชุมพรข้ามแหลมมลายู ไปลงเรือที่เมืองตะรุติ เพื่อเสด็จตรวจหัวเมืองชายทะเลในพระราชอาณาเขต ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ได้เสด็จไปถึงจังหวัดระนอง จึงโปรดฯ ให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพสาครศุภกิจ และพระยารัตนเศรษฐี (คอซิมก๊อง) เจ้าเมืองระนองขณะนั้น ได้สร้างพลับพลาถวายเป็นที่ประทับบนยอดเขา

พระราชทานชื่อพระที่นั่ง

พระที่นั่งรัตนรังสรรค์ มีความหมายว่า พระที่นั่งที่พระยารัตนเศรษฐี เป็นผู้สร้าง ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๔๓๓ ให้ทรงมีพระราชนิพนธ์ความ ตอนหนึ่งว่า “พระยาระนอง (พระยารัตนรังสรรค์ คอซิมก๊อง) ขอให้ตั้งชื่อ พลับพลานี้ เป็นพระที่นั่ง ด้วยเขาจะรักษาไว้เป็นที่ถือน้ำพระพิพัฒน์สืบจาก และขอให้ตั้งชื่อถนนด้วย จึงได้ให้ชื่อพระที่นั่งว่า “รัตนรังสรรค์” เพื่อจะได้แปลกล้ำๆ พอมิชื่อผู้ทำเป็นที่ยินดี เขาที่ทำงานนี้ให้ชื่อว่า นิเวศน์ศรี...”

ลักษณะทั่วไปของพระที่นั่งรัตนรังสรรค์



หลังคารูปแปดเหลี่ยม

พระที่นั่งรัตนรังสรรค์ มีลักษณะเป็นกลุ่มเรือนไม้ ขนาดใหญ่ มีทางเดินเชื่อมต่อกัน โดยตลอด องค์พระที่นั่งสร้าง ด้วยไม้สักและไม้กระยาเลย ส่วนฝาพระตำหนักใช้ไม้ระกา หลังคาเป็นรูปแปดเหลี่ยม มุงด้วยกระเบื้องไม้ ซึ่งลักษณะ พิเศษคือเป็นพระที่นั่งที่มีการ เข้าสลักไม้แทนตะปู ซึ่งเป็นการ นำวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท้องถิ่นของภาคใต้มาใช้ในการงาน สถาปัตยกรรม

ภาพ : เมธี เดือนทอง
เรื่อง : มาโนช ความฉวี